

မြန်မာ

မောင်ခင်မင်(ခေုဖြူ)

ပြည်သူ့အတွက် မြန်မာ စကားပြေ

ပြည်သူ့အတွက် မြန်မာစကားပြေ

မောင်ခင်မင် (ခန့်ဖြူ)

ကံ့ကော်ဝတ်ရည်စာပေ
၅၁၊ ရေကျော်လမ်း၊
ပုဇွန်တောင်၊ ရန်ကုန်မြို့။

အခန်း	မာတိကာ အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
- နိဒါန်း		
၁။ စကားပြေသည် ပြည်သူ့အသုံးအဆောင်		၇
၂။ စကားပြေကို လေ့လာသောအခါ		၉
၃။ စကားပြေကို ထိရောက်စွာအသုံးပြုရေး		၁၄
၄။ မှန်မှန်ကန်ကန်		၂၂
(က) အရေးမှား၊ အသုံးမှားစကားများ		၂၃
(ခ) သဒ္ဒါသုံးအမှားများ		၂၅
(ဂ) ပုဒ်ထားပြောင်းပြန်ဝါကျ		၂၈
(ဃ) အစီအစဉ်ပျက်ဝါကျ		၃၁
(င) ပုဒ်ထားမှားဝါကျ		၃၂
၅။ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း		၃၇
(က) စကားကြီးစကားခက်များ		၃၈
(ခ) စကားကွေ့စကားရှုပ်များ		၄၀
(ဂ) အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခွစကားများ		၄၁
(ဃ) အကောင်အထည်နှင့် သဘောတရား		၄၂
(င) သီးသန့်ဖော်ပြချက်နှင့် ခြုံငုံဖော်ပြချက်		၄၅
(စ) ပုဒ်ထားရှုပ်ဝါကျများ		၄၇
(ဆ) ဝါကျရှည်လျှင် ရှုပ်တတ်သည်		၅၀

၆။ တိတိကျကျ	၅၃
(က) ကြိယာအဆုံးသတ်များ	၅၄
(ခ) စကားလုံးနောက်ကွယ်ကခံစားမှု	၅၄
(ဂ) ဝါကျထဲက တန်းတူရည်တူအချက်အလက်များ	၅၇
(ဃ) ဝါကျထဲက အလေးပေးပုံသဘော	၅၉

၇။ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်	၆၂
(က) ဖောင်းပွနေသောစကားများ	၆၃
(ခ) တွဲသုံးနေကျစကားများ	၆၄
(ဂ) ဝါကျထဲက စကားဖောင်းပွမှု	၆၅
(ဃ) ဝါကျထဲက စကားထပ်မှု	၆၇

၈။ ပြေပြေပြစ်ပြစ်	၇၀
(က) အသံတူအသံထပ်စကားများ	၇၁
(ခ) ဝါကျထဲက ပုံစံတူစကားများ	၇၂
(ဂ) ဝါကျ၏ အသံပြေပြစ်မှုနှင့် အဓိပ္ပာယ်ပြေပြစ်မှု	၇၃

၉။ လိုက်ဖက်ညီညီ	၇၅
(က) အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်မှု	၇၆
(ခ) စာဖတ်သူနှင့် လိုက်ဖက်မှု	၇၈
(ဂ) ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လိုက်ဖက်မှု	၇၉

- နိဂုံး	၈၁
- ကျမ်းကိုးစာရင်း	၈၃

နိဒါန်း

ပြည်သူတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ စကားပြေများကို ဖတ်နေကြရ သည်။ ရေးနေကြရသည်။ စကားပြေသည် ပြည်သူတို့အတွက် မသုံးမဖြစ် အသုံးပြုနေရသော အသုံးအဆောင် ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အသုံးပြုရာတွင် မိမိတို့ ဆိုလိုသည့်အတိုင်း စာဖတ်သူက နားလည်သွားအောင် ရေးသား ဖော်ပြနိုင်ရန် အလွန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤလိုအပ်ချက်ကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ဖြည့်ဆည်းလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဤစာအုပ်ကို ပြုစုခြင်းဖြစ်ပါသည်။

စကားပြေရေးရာတွင် အခြေခံအားဖြင့် စကားလုံးများကို ဝါကျ ဖြစ်အောင်ဖွဲ့ပြီး မိမိဆိုလိုချက်ကို ဝါကျများဖြင့် ဖော်ပြရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ဖော်ပြရာတွင် အမှားအယွင်းများ၊ ပျော့ကွက် ဟာကွက်များကို ရှောင်ရှားပြီး စာရေးသူ ဆိုလိုသည့်အတိုင်း စာဖတ်သူက နားလည်အောင် စကားသုံးနိုင်မည်၊ ဝါကျဖွဲ့နိုင်မည်ဆိုပါက အခြေခံ လိုအပ်ချက်နှင့် ပြည့်စုံ ပါပြီ။

ဤစာအုပ်တွင် အဆိုပါ အခြေခံ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော စကား သုံးနှုန်းမှု၊ ဝါကျဖွဲ့မှုဆိုင်ရာ ဂရုပြုဖွယ်ရာများကို သာဓကများဖြင့် တင်ပြ ဆွေးနွေးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်သည် စကားပြေကို နေ့စဉ်အသုံးပြုနေရသော ပြည်သူတို့ အတွက် တစ်ဖက်တစ်လမ်း အထောက်အကူပြုနိုင်လိမ့်မည်ဟု ယုံကြည် ပါသည်။ ။

အခန်း (၁)

စကားပြေသည် ပြည်သူ့အသုံးအဆောင်

စာပေ၌ စကားပြေသည် အချက်အချာ မဏ္ဍိုင်ဖြစ်၏။ စကားပြေကို လူတို့ နေ့စဉ် သုံးစွဲနေကြသည် မှန်၏။ သို့သော် စကားပြေကောင်းတို့သည် ရှားပါးလှသည်။ စကားပြေကောင်း ရေးတတ်သော လူမျိုးတို့၏ စာပေသည် ကြီးပွားတိုးတက်၏။ စာပေတိုးတက်သည်နှင့်အမျှ လူမျိုးလည်းကြီးပွားတိုးတက်၏။^၁ စကားပြေ အရေးပါပုံနှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်းတွင် ဖော်ပြထားချက် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ ‘စကားပြေ စာပေအသက်’ ဟု ကြွေးကြော်ခဲ့ဖူးသော ဆရာ မင်းသုဝဏ်ကလည်း -

ယခုအခါ ကြီးပွားနေသောလူမျိုးများ၏ စာပေကိုကြည့်ပြန် လျှင်လည်း စကားပြေက အထူးအရေးကြီးနေသည်ကို တွေ့ရပါ သည်။ ဝိဇ္ဇာဆိုင်ရာပညာရပ်များနှင့် သိပ္ပံဆိုင်ရာ ပညာရပ်များကို စကားပြေနှင့် ရေးသားထားကြသည်မှာ စာအုပ်ပေါင်း သိန်းသန်း

ရှိပါသည်။ ထိုစကားပြေကျမ်းများကို အားကိုး၍ လူမျိုးတို့ ကြီးပွား ထွန်းကားနေသည်မှာ အထင်အရှား ဖြစ်ပါသည်။^၂

ဟု သက်သေထူဖူးပါသည်။

မှန်ပါသည်။ စကားပြေသည် ပြည်သူတို့နေ့စဉ်အသုံးပြုနေရသော အသုံးအဆောင် ဖြစ်ပါသည်။ ပညာရပ်အမျိုးမျိုးကို ရေးသားသို့မိုးရာ အသုံးအဆောင်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးမဖြစ် အရေးပါသော အသုံး အဆောင်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသုံးအဆောင်ကား လူအမျိုးမျိုး ဘဝ အထွေထွေထဲတွင် ဝင်ရောက်နေရာယူနေသည်မှာ အမှန်ပင် ဖြစ်လေသည်။ စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ကျောင်းသားဆိုလျှင်လည်း ကျောင်းသားအလျောက် စကားပြေကို အသုံးပြုရမည်ဖြစ်သည်။ အလုပ်သမားဆိုလျှင်လည်း အလုပ် သမားအလျောက် စကားပြေနှင့် ထိတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ လယ်သမား ဆိုလျှင်လည်း လယ်သမားအလျောက် စကားပြေနှင့် မကင်းနိုင်ပါ။ အဆုံးဆိုရလျှင် အိမ်ထဲကအိမ်ပြင်မထွက်သည့် အိမ်ရှင်မသည်ပင် အိမ်ရှင်မ အလျောက် စကားပြေနှင့် ထိတွေ့ရသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကျောင်းသားဆိုလျှင် ကျောင်းနေပြီဆိုကတည်းက စကားပြေနှင့် ထိတွေ့ရတော့သည်။ သင်ပုန်းကြီး ဖတ်စာကစပြီး စကားပြေဖြင့်ရေးထား သော ကျောင်းစာအမျိုးမျိုးကို အတန်းစဉ်အတိုင်း ကျက်ရ မှတ်ရသည်။ ပြင်ပ ဗဟုသုတ ရှာမှီးလိုလျှင်လည်း စကားပြေဖြင့်ပင် ရေးထားသောစာအုပ် စာတမ်းများကို ဖတ်ရ ရှိရသည်။ ကျောင်းတွင် ဆရာများ သင်ကြားပို့ချ ပေးသမျှကိုလည်း စကားပြေဖြင့်ပင် ရေးရ မှတ်ရသည်။ အတန်းတွင်း လေ့ကျင့်ခန်း အမျိုးမျိုးကိုလည်း စကားပြေဖြင့်ပင် ရေးသား ဖြေဆိုရ

^၂။ မင်းသုဝဏ်။ စကားပြေ စာပေအသက်၊ နဝရတ်ကိုးသွယ် စာ၊ ၂၆၃။

သည်။ ဤသို့ဖြင့် စကားပြေသည် ကျောင်းသားဘဝ သက်တမ်းတစ်လျှောက် လုံး ထိတွေ့ရင်းနှီးရသော မိတ်ဆွေကြီး ဖြစ်လာရတော့သည်။

အလုပ်သမားဘဝ ရောက်သည့်အခါတွင်လည်း စကားပြေဆိုသော မိတ်ဆွေကြီးက တန်းတန်းစွဲ ဖက်တွယ်လိုက်ပါလာပြန်သည်။ အပေါင်း အသင်း မလုပ်ချင်ပါဟု ငြင်းဆန်၍လည်း မရ။ လုပ်ငန်းခွင်တွင် စကား ပြေဖြင့် ရေးထားသော ရုံးစာအမျိုးမျိုးကို ဖတ်လိုက်၊ စကားပြေဖြင့်ပင် အစီရင်ခံစာအမျိုးမျိုးကို ရေးလိုက်၊ ရာထူးအဆင့်မြင့်လာသောအခါ စကားပြေဖြင့်ပင် ညွှန်ကြားချက်များ၊ အမိန့်စာများ ရေးလိုက်၊ စကားပြေ ဖြင့်ပင် မိန့်ခွန်းများရေးပြီး အခမ်းအနားများတွင် ဟောလိုက်၊ ပြောလိုက် နှင့် တစ်ချိန်လုံး စကားပြေနှင့် လုံးလားထွေးလား ဖြစ်နေရတော့သည်။

တောင်သူလယ်သမား ဆိုလျှင်ကော။ စကားပြေနှင့် သူ့အလုပ် ဘာမှ မပတ်သက်သလို ထင်ရသော်လည်း တကယ်တမ်းမူ သူလည်း စကားပြေနှင့် မကင်းနိုင်ပါ။ သတင်းစာတွင် စကားပြေဖြင့် ရေးထားသော မိုးလေဝသ သတိပေးချက်၊ စပါးရောင်းချရန် ကြေညာချက်များကအစ ဘယ်ဓာတ်မြေဩဇာ အမျိုးအစားကို ဘယ်၍ ဘယ်မျှထည့်ပြီး ဘယ်လို ဘယ်ပုံ အသုံးပြုရမည် စသည်ဖြင့် ပညာပေးထားသော စာရွက်စာတမ်းများ အထိ ဖတ်ရ ရှိရသည်။

အိမ်ထဲက အိမ်ပြင်မထွက်သည့် အိမ်ရှင်မ ဆိုလျှင်လည်း ထို့ အတူပင်။ ဈေးစာရင်းကလေး မှတ်သည်ကအစ စကားပြေကို သုံးရသည်။ ရပ်ဝေးရှိ ဆွေမျိုးသားချင်းများထံ စာရေးလျှင်လည်း စကားပြေကို သုံးစွဲ ရသည်။ စိတ်ပန်းဖြေသည့် အနေနှင့် ရုပ်ပြဇာတ်လမ်းကလေးအစ၊ ဝတ္ထု ကလေးအစ ဖတ်လျှင်လည်း စကားပြေနှင့် ထိတွေ့ရသည်ပင် ဖြစ်သည်။

ဤသို့ဖြင့် ဘဝအထွေထွေမှ ပြည်သူတို့သည် နေ့စဉ်နှင့်အမျှ

စကားပြေ ရေးနေကြရသည်။ စကားပြေ ဖတ်နေကြရသည်။ ရေးသည့် သားသည့် ကိစ္စတွင် အိမ်ရှင်မတစ်ယောက် နေ့စဉ် ဈေးစာရင်းမှတ်သည့် ကိစ္စကလေးမျိုးကအစ မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းထံ စာရေးသည့် ကိစ္စမျိုးအလယ် စာပေကျမ်းဂန်ပြုစုသည့် ကိစ္စမျိုးအဆုံး စကားပြေကို အသုံးပြုကာ ရေးရ သားရကြောင်း ထင်ရှားလောက်ပါပြီ။ ဖတ်သည့် ရှုသည့် ကိစ္စတွင်လည်း နေ့စဉ် သတင်းစာကအစ ကျောင်းစာ၊ ရုံးစာ အလယ် ဂန္ထဝင်ဝတ္ထုကြီးများ အဆုံး စကားပြေဖြင့် ရေးသားထားသည်တို့ကို ဖတ်ရ ရှုရကြောင်း ထင်ရှားလောက်ပါပြီ။ သို့ဖြစ်လျှင် ပြည်သူထဲတွင် ထိုမျှ အသုံးတွင်ကျယ် သော စကားပြေကို ပြည်သူ့အသုံးအဆောင်ဟု မခေါ်ထိုက်ပါသလော။ ခေါ်ထိုက်ကြောင်း ထင်ရှားလောက်ပါပြီ။

ကဗျာဟူသည် ပညာရှိတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သည်ဟူသော အဆိုတစ်ရပ် ရှိပါသည်။^၃ ကဗျာကို ပညာရှိတို့သာ ဖွဲ့ဆို ကျက်စားနိုင်သည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဆိုထားပုံရပါသည်။ ကဗျာသည် ပညာရှိဥစ္စာ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလျှင် စကားပြေသည် ပြည်သူ့ဥစ္စာ(တစ်နည်း) ပြည်သူ့ အသုံးအဆောင် ဖြစ်သည်ဟု မုချ ဆိုသင့်ပါသည်။ အကြောင်းမူ စကားပြေကို ပညာရှိများသာ မကဘဲ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုနေကြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် ပညာရှိဥစ္စာဖြစ်သော ကဗျာထက် ပြည်သူ့ဥစ္စာ ဖြစ်သော စကားပြေက ပို၍ အသုံးတွင်ကျယ်ကြောင်း ယုံမှားဖွယ် မရှိ နိုင်ပါ။

သို့သော် တစ်ချိန်က မြန်မာစာပေ လေ့လာမှု နယ်ပယ်တွင် စကားပြေသည် ကဗျာလောက် နေရာမရခဲ့ပေ။ လေ့လာသူတို့က စကား

၃။ မိုင်းခိုင်းမြို့စား အတွင်းဝန်၊ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း၊ စာ၊ ၂၀၀။

ပြေကို ကဗျာလောက် အလေးထား လေ့လာခြင်း မပြုခဲ့ပါ။ ထို့ကြောင့် -
 မြန်မာလူမျိုးတို့ကား ကဗျာနှင့် စကားပြေနှစ်ခုအနက် ကဗျာကို
 အထူးနှစ်သက်ဟန် ရှိသည်။ အထူး လေ့လာလိုက်စားကြ၏။
 စကားပြေကိုကား ဝတ္ထုအကြောင်းအရာအတွက် မှတစ်ပါး
 စကားသုံးနှုန်းပုံ၊ ဝါကျစီစဉ်ပုံ၊ ဝတ္ထုအကြောင်း ဆင်ယင်ပုံတို့ကို
 လေ့လာမှတ်သားဖို့ရန် ဂရုမပြုသယောင် ရှိလေသည်။ ဤသည်ကား
 စာပေအတွက် ချွတ်ယွင်းချက်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်လေတော့၏။^၄

ဟူ၍ ဆရာကြီး ဦးဖေမောင်တင်က အားမလို အားမရ မှတ်ချက်
 ချခဲ့ဖူးပါသည်။

ယခုခေတ်တွင်ကား စကားပြေသည် နေရာမှန်ကို ရနေပြီဟု
 ဆိုရပါလိမ့်မည်။ စကားပြေ အရေးကြီးသည်ဟူသော ပြောသံ ဆိုသံများကို
 ကြားနေရပါပြီ။ ကျောင်းများ၊ တက္ကသိုလ်များတွင် စကားပြေကို အလေးထား
 သင်ကြားပို့ချနေကြပေပြီ။ စာပေလောကတွင် စကားပြေ သဘောတရားများ
 လေ့လာဆည်းပူးနေကြပါပြီ။ စကားပြေရေးနည်း သားနည်း အတတ်ပညာ
 များကို စူးစမ်းဖော်ထုတ်နေကြပါပြီ။ စကားပြေ အရေးအသားများကို
 ဆန်းစစ်နေကြပါပြီ။ ပြည်သူ့ထဲတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် နေရာယူလျက်
 ရှိသော စကားပြေ၏ အာနိသင်ကို တလေးတစား ဂရုပြုမိနေကြပါပြီ။
 ခြုံ၍ဆိုရသော် စကားပြေကို မသုံးမဖြစ် အရေးပါသော ပြည်သူ့ အသုံး
 အဆောင်အဖြစ် ထိုက်ထိုက်တန်တန် နေရာပေးနေကြပြီဟု ဆိုရမည်
 ဖြစ်ပါသတည်း။ ။

၄။ ဦးဖေမောင်တင်၊ အထက်တန်း မြန်မာစကားပြေ ကောက်နုတ်ချက်များ၊ နိဒါန်း၊ စာ (က)

အခန်း (၂)

စကားပြေကို လေ့လာသောအခါ

စကားပြေသည် ပြည်သူ့ အသုံးအဆောင်ဖြစ်ကြောင်း ဆိုခဲ့ပါပြီ။ ထိုအသုံးအဆောင်ကို ထက်ထက်မြက်မြက် ထိထိရောက်ရောက် အသုံးချနိုင်ရန် ထိုအသုံးအဆောင်၏ သဘောသဘာဝကို အနီးကပ် လေ့လာကြည့်သင့်ပါသေးသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် စကားပြေဟူသည် အဘယ်နည်း။

“စကားပြေဟူသည် စကားပြေ၊ ပြေသော စကား၊ အဖုအထစ် အဟောက် အပိန်အထောင်ကင်းသော စကားကို ဆိုလိုသည်”^၁

မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော မြန်မာပညာရှင်တစ်ဦးဖြစ်သူ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဆရာကြီး ဦးဖိုးစိန်က စကားပြေ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဤသို့ ဖွင့်ဆိုခဲ့ဖူးပါသည်။ ဤဖွင့်ဆိုချက်နှင့်အညီ “စကားပြေ”ဟူသော ဝေါဟာရကပင် စကားပြေ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ပြနေပါသည်။ စကားပြေဟူသည် ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖွဲ့စည်းထားသော “စကား”ပင် ဖြစ်သည်။ “စကား”ဟူရာ၌ လူတို့၏နှုတ်မှ ပြောဆိုသော စကားသံများကို အခြေခံအားဖြင့် ဆိုလိုပါ

၁။ ဦးဖိုးစိန်။ မြန်မာကဗျာဖွဲ့နည်းကျမ်း၊ ပထမ အုပ်။ စာ၊ ၁၁။

သည်။ ထို “စကား” ဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းနှင့်အညီ ပြေပြေပြစ်ပြစ် စီစဉ်ပြီး ပြောဆိုလျှင် “အပြောစကားပြေ” ဖြစ်လာပါသည်။ သာဓကပြရလျှင် တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့ မိန့်ကြားသော မိန့်ခွန်းများ၊ ဟောပြောချက်များ၊ ရုပ်ရှင်ပြဇာတ်ထဲတွင် သရုပ်ဆောင်သူတို့ အချီအချပြောကြဆိုကြသော စကားများ၊ ဝတ္ထုထဲတွင် ဇာတ်ဆောင်တို့ အချီအချပြောကြ ဆိုကြသော စကားများသည် မပြောမီ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်အောင် ကြိုတင်စီစဉ်ထားပြီးမှ ပြောရသော “အပြော” စကားပြေများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ စကားကို ဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းနှင့်အညီ ပြေပြေပြစ်ပြစ် စီစဉ်ပြီး ရေးသားလျှင် “အရေး စကားပြေ” ဖြစ်လာပါသည်။ သာဓကပြရလျှင် ယခုစာရှုသူ ဖတ်နေသော ဤစာအုပ်ကစပြီး နေ့စဉ် တွေ့မြင်ဖတ်ရှုနေကြရသော ကဗျာမဟုတ်သော စာမှန်သမျှ အရေးစကားပြေချည်း ဖြစ်ပါသည်။

စကားပြေတွင် ဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းနှင့်အညီ စီစဉ်ခြင်းဆိုသည်မှာ သဒ္ဒါစည်းကမ်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းတို့နှင့် ညီညွတ်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ သဒ္ဒါမှန်ကန်လျှင်၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှန်ကန်လျှင် စကားပြေ ဖြစ်ပါပြီ။ စကား ပြေသည် ကဗျာမဟုတ်သဖြင့် ကဗျာကဲ့သို့ ကာရန်ပါစရာလည်း မလိုပေ။ မည်သည့်ဝါကျမျိုးတွင် စကားလုံးအရေအတွက် မည်၍မည်မျှ ပါရမည် ဟူသော ကန့်သတ်ချက်မျိုးလည်း မရှိပေ။ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သည့် အသံမျိုးကို ထည့်ရမည်ဟူသော ကန့်သတ်ချက်မျိုးလည်း မရှိပါ။ ဖွဲ့ထုံး စည်းကမ်းသာ မှန်ကန်ပါစေ။ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရေးနိုင်သည့်စာမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူတို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးသားအသုံးပြုနိုင်သော အသုံးအဆောင်အဖြစ် ရပ်တည်နေနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကောင်းပါပြီ။ စကားပြေ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို စူးစမ်းပြီးနောက် စကားပြေ၏ သဘောသဘာဝကို ဆက်လက်စူးစမ်း ကြည့်သင့်ပါ သေးသည်။ စကားပြေ၏ သဘောသဘာဝသည် မည်သို့ရှိသနည်း။

စကားပြေသည် မည်သည့်အကြောင်းအရာကိုမဆို ရေးသားဖော်ပြ နိုင်သော အသုံးအဆောင် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စကားပြေရေးမည့်သူတွင် ရေးစရာအကြောင်းအရာ တစ်ခုခုရှိစမြဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာ သည် သူ့အကြောင်း၊ သူ့မိသားစုအကြောင်း၊ သူ့မြို့ရွာအကြောင်း၊ သူ့ နိုင်ငံအကြောင်း စသည် စသည်ဖြင့် တစ်ခုမဟုတ်တစ်ခု ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ ထိုအကြောင်းအရာပေါင်း များစွာထဲမှ သူရေးချင်သည့် အကြောင်းအရာ တစ်ခုခုကို စကားပြေဖြင့် သူရေးမည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ရေးရာတွင် သူရည်ရွယ်သော စာဖတ်သူတစ်ဦးအတွက် သော်လည်းကောင်း၊ အများ အတွက်သော်လည်းကောင်း ရှိပါလိမ့်မည်။ သူ့စာသည် သူငယ်ချင်းထံ ပေးစာဖြစ်လျှင် သူရည်ရွယ်သော စာဖတ်သူသည် သူငယ်ချင်းတစ်ဦးသာ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။ သူ့စာသည် ဆောင်းပါးဝတ္ထု တစ်ခုခုဖြစ်လျှင်မူ သူ ရည်ရွယ်သော စာဖတ်သူသည် မည်သူမည်ဝါဟု မရည်ညွှန်းသော စာဖတ်သူများ ဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ထိုစာဖတ်သူတို့သည် သူ့စာကိုဖတ်ပြီး ဗဟုသုတ ရသွားပါစေ၊ စိတ်ထဲတွင် ပျော်ရွှင်ကြည်နူးသွားပါစေ၊ ချစ်ခင်မြတ်နိုးသွားပါစေ၊ တက်ကြွ အားရသွားပါစေ စသည်စသည်ဖြင့် စကားပြေရေးသူတွင် ရည်ရွယ်ချက် တစ်ခုခုလည်း ရှိမြဲဖြစ်ပါသည်။ သူသည် သူရည်ရွယ်သည့်အတိုင်း စာဖတ်သူအတွက် အကျိုးသက်ရောက်သွားအောင် သူရေးချင်သော အကြောင်းအရာများကို စာဖတ်သူထံ စကားပြေဖြင့် ပို့ဆောင်ပေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ ပို့ဆောင်ပေးရာ၌ စကားလုံးကလေးများကို ဝါကျဖြစ်အောင် ဖွဲ့ရသည်။ ဝါကျများကို အကြောင်းအရာအလိုက် ဆိုလိုချက်တစ်ချက်လျှင် စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ် ခွဲကာ စာပိုဒ်ဖြစ်အောင် ဖွဲ့ရသည်။ စာပိုဒ်များကိုလည်း တစ်ပိုဒ်နှစ်တစ်ပိုဒ် ချိတ်ဆက်ကာ စာတစ်ပုဒ်လုံးဖြစ်အောင် ဖွဲ့ရသည်။ သူ့စကားပြေသည် တိုသည်ဖြစ်စေ၊ ရှည်သည်ဖြစ်စေ စကားများ၊ ဝါကျများ၊ စာပိုဒ်များ ပါဝင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

စကားပြေရေးသူသည် စကားသုံးနှုန်းရာ၌ လည်းကောင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ရာ၌ လည်းကောင်း၊ စာပိုဒ်ဖွဲ့ရာ၌ လည်းကောင်း၊ စာတစ်ပုဒ်လုံး ဖွဲ့ရာ၌လည်းကောင်း သူဆိုလိုချက်ကို စာဖတ်သူ မိမိရရ သဘောပေါက် အောင်၊ သူရည်ရွယ်သလို စာဖတ်သူအတွက် အကျိုးသက်ရောက်သွားအောင် ရေးဖွဲ့နိုင်သည်ဆိုလျှင် သူ့စကားပြေကို စကားပြေကောင်းဟု ခေါ်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုလျှင် သူသည် စကားပြေဟူသော အသုံး အဆောင်ကို ထက်ထက်မြက်မြက် ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနိုင်စွမ်းရှိသူ ဖြစ်သည်ဟု အသိအမှတ်ပြုရမည် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်လျှင် “စကားပြေကောင်း” ဖြစ်အောင် မည်သို့ ရေးသင့် သနည်း။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် စကားပြေဟူသော အသုံးအဆောင်ကို ထက်မြက်ထိရောက်အောင် မည်သို့ အသုံးပြုသင့်သနည်း။ ဆက်လက်စူးစမ်း ကြည့်သင့်ပါသည်။

အခန်း (၃)

စကားပြေကိုထိရောက်စွာ အသုံးပြုရေး

စကားပြေရေးရာတွင် မည်သို့ မည်ပုံရေးမှ “စကားပြေကောင်း” ဖြစ်မည်နည်း။ တစ်နည်းဆိုရလျှင် စကားပြေဟူသော အသုံးအဆောင်ကို မည်ကဲ့သို့ အသုံးပြုမှ ထက်မြက်ထိရောက်စွာ အသုံးပြုရာ ရောက်မည်နည်း။

ဤမေးခွန်းများကို ဖြေရန်အတွက် “စကားပြေကောင်း” ၏ သဘောကို စူးစမ်းကြည့်သင့်ပါသည်။ စကားပြေကောင်းဟူသည် အဘယ်နည်း။ စကားပြေကောင်းတွင် မည်သို့သော အင်္ဂါလက္ခဏာများ ပါဝင်သနည်း။

ဤနေရာတွင် စာရေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆရာကြီး သခင်ဘသောင်း၏ အဆိုအမိန့်တစ်ရပ်ကို တင်ပြလိုပါသည်။ ဆရာကြီးက- စာရေးသည့်အလုပ်သည် ပကတိအားဖြင့် ခက်သောအလုပ် ဖြစ်သည့်အပြင် ရိုးရိုးရပ်သူရွာသား လူထုများ ဖတ်၍ လွယ်ကူစွာ နားလည်နိုင်အောင် ရေးရသော အလုပ်မှာ ပို၍ခက်လှပါသည်။ ဟု မိန့်ဆိုဖူးပါသည်။

စကားပြေကောင်းဆိုသည်မှာလည်း ဆရာကြီးမိန့်ဆိုသကဲ့သို့ပင် “ရိုးရိုးရပ်သူရွာသား လူထုများဖတ်၍ လွယ်ကူစွာ နားလည်နိုင်” သော စကားပြေမျိုး ဖြစ်သင့်ပါသည်။ သို့မှလည်း အစွမ်းအာနိသင် ထက်မြက် ထိရောက်ပါလိမ့်မည်။ ပြည်သူထဲသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရောက်နိုင် ပါလိမ့်မည်။

ထိုစကားပြေမျိုး ရေးရသည့်အလုပ်ကား ဆရာကြီးမိန့်ဆိုသကဲ့သို့ပင် ခက်ခဲသော အလုပ်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စာရေးခြင်းဆိုသည်မှာ ဖတ်ဖို့ ရေးခြင်းဖြစ်သည့်အလျောက် စာရေးသူတို့သည် ထို “ခက်ခဲသောအလုပ်” ကိုပင် ကြိုးစားဆောင်ရွက်ကာ မိမိတို့ ဆိုလိုချက်ကို စာဖတ်သူတို့ နားလည်အောင် ရေးသားနေကြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ရေးသားရာ၌ အောက်တွင် ဆွေးနွေးမည့် လက္ခဏာများနှင့် ညီညွတ် အောင်ရေးနိုင်လျှင် စကားပြေကို ပြည်သူထဲသို့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရောက်ရှိအောင် ကြိုးပမ်းရာ၌ ထက်မြက်ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ပြီဟု ဆိုနိုင်လောက်ပါသည်။

စကားပြေတွင် အခြေခံအားဖြင့် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော လက္ခဏာ ကား “မှန်ကန်မှု” ပင် ဖြစ်သည်။ မှန်ကန်ရာ၌ စကားအသုံးအနှုန်း၊ သဒ္ဒါ၊ ဝါကျဖွဲ့သုံးမှန်ကန်မှုတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ စာရေးသူက စကားသုံး မှန်မှန်၊ သဒ္ဒါမှန်မှန်၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှန်မှန် ရေးပြမှလည်း သူဆိုလိုသည့်အတိုင်း စာဖတ်သူက မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

ကောင်းပါပြီ။ မှန်ကန်မှုရှိရုံနှင့် စကားပြေကောင်းဖြစ်ပြီလော။ မဖြစ်သေးပါ။ အသုံးအနှုန်း ဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းမှန်ပင် မှန်သော်လည်း ရေးသားပုံ ရှုပ်ထွေးနေလျှင် “ဘာဆိုပါလိမ့်” ဟု ခေါင်းကုတ်စဉ်းစားနေရပါ လိမ့်မည်။ တစ်ခေါက်ဖတ်ရုံနှင့် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာ နားလည်သွားမှသာ အကျိုးရှိပါလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “ရှင်းလင်းမှု” သည်လည်း လိုအပ်သော

လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ရှင်းလင်းမှုလည်း ရှိပါပြီ။ ဘာလိုသေးသနည်း။ တစ်ခါတစ်ခါတွင် စာရေးပုံတစ်ချက်ကလေး လိုသွားသည့်အတွက် ဆိုလိုချင်သည့် အဓိပ္ပာယ် အတိုင်း တိတိကျကျဖြစ်မလာဘဲ ပွတ်ကာသီကာ တိမ်းယိမ်းသွားတတ်သည့် အဖြစ်မျိုးလည်း ရှိတတ်ပါသေးသည်။ စာရေးသူက နားလည်စေချင်သလို စာဖတ်သူက တသဝေမတိမ်း တိတိကျကျ နားလည်မှသာ အကျိုးရှိပါ လိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် “တိကျမှု” သည်လည်း လိုအပ်သော လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

တိကျမှုလည်း ရှိပါပြီ။ သို့သော် ကျန်ပါသေးသည်။ စာရေးသူက သူရေးချင်သည့်အချက်ကို အချိန်တိုတိုအတွင် လိုရင်းရောက်အောင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရေးနိုင်လျှင် စာရေးသူရော၊ စာဖတ်သူပါ အချိန်ကုန် သက်သာပြီး အကျိုးရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ကျစ်လျစ်မှု” သည်လည်း လိုအပ်သော လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

စာရေးသူသည် သူဆိုလိုချက်ကို စာဖတ်သူ၏ စိတ်ထဲသို့ ရောက်အောင် ပို့ပေးရာတွင် အထစ်အငဲ့မရှိဘဲ ချောချောမွေ့မွေ့ ပြေပြေပြစ်ပြစ် ရောက်သွားဖို့လည်း လိုပါသေးသည်။ ထို့ကြောင့် “ပြေပြစ်မှု” သည်လည်း လိုအပ်သော လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခု ကျန်ပါသေးသည်။ စာရေးသူသည် မည်သည့် အကြောင်း အရာများကို ရေးချင်ပါသနည်း။ သူ့အကြောင်အရာသည် လေးလေးပင်ပင် အကြောင်းအရာမျိုးလော၊ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး အကြောင်းအရာမျိုးလော။ မည်သို့သော စာဖတ်သူမျိုးအတွက် ရည်ရွယ်ပါသနည်း။ သာမန်လူမျိုးများ အတွက်လော၊ ပညာရှင်များအတွက်လော။ မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးချင်ပါသနည်း။ စာဖတ်သူ၏ စိတ်ထဲတွင် ပျော်ရွှင်မှု၊ တက်ကြွမှု၊

အံ့ဩမှု စသည့် စေတနာတစ်ခုခု နိုးကြားလာစေချင်သည့် ရည်ရွယ်ချက်
လော။ ဤသို့ဖြင့် သူ့ စကားပြေအရေးအသားသည် သူ့ရေးသည့်အကြောင်း
အရာ၊ သူ့ရည်ရွယ်သည့် စာဖတ်ပရိသတ်၊ သူ့ထားရှိသည့် ရည်ရွယ်ချက်
စသည့် အခြေအနေရပ်ရပ်နှင့် လိုက်လျောညီထွေသော အရေးအသားမျိုး
ဖြစ်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “လိုက်ဖက်မှု” သည်လည်း လိုအပ်သော
လက္ခဏာတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် စကားပြေကောင်းဟု သတ်မှတ်သင့်သော စကားပြေ
မျိုးသည် ခြေခံအားဖြင့် (၁) မှန်ကန်မှု၊ (၂) ရှင်းလင်းမှု၊ (၃) တိကျမှု၊
(၄) ကျစ်လျစ်မှု၊ (၅) ပြေပြစ်မှု၊ (၆) လိုက်ဖက်မှုဟူသော လက္ခဏာများနှင့်
ညီညွတ်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုလက္ခဏာများနှင့် ညီညွတ်အောင် ရေးနိုင်လျှင်
စကားပြေကောင်း ဖြစ်ပါပြီ။ စကားပြေကို ထက်မြက်ထိရောက်စွာ
အသုံးပြုနိုင်ပါပြီ။

သို့ဖြစ်လျှင် ထိုလက္ခဏာများနှင့် ညီညွတ်အောင် မည်သို့ ရေးသင့်
သနည်း။ မည်သည့်အချက်များကို ဂရုပြုသင့်သနည်း။ ဂရုပြုသင့်သည့်
အချက်များကို လက္ခဏာတစ်ခုချင်း အလိုက် တစ်ကန့်စီခွဲကာ ဆက်လက်
တင်ပြသွားပါမည်။

အခန်း (၄)

မှန်မှန်ကန်ကန်

စာရေးသူတို့သည် စကားပြေရေးပြီဆိုကတည်းက စကားအသုံးအနှုန်းမှန်အောင်၊ သဒ္ဒါမှန်အောင်၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှန်အောင် ကြိုးစား၍ ရေးမြဲဖြစ်ပါသည်။ စာဖတ်သူတို့သည် ဖတ်နေသော စကားပြေထံမှ စကားအသုံးအနှုန်းများ ဝါကျများသည် သဒ္ဒါစည်းကမ်း ဝါကျဖွဲ့ထုံးစည်းကမ်းတို့နှင့် ညီညွတ်မှန်ကန်ပြီးသား ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်ထားမြဲဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြင့် မှန်ကန်မှုသည် စကားပြေ အဖွဲ့တစ်ခုအဖြစ် ပုံပေါ်ပြီဆိုကတည်းက တပါးတည်း ပြည့်စုံပြီးစားဖြစ်သော အခြေခံလက္ခဏာ ဖြစ်သည်ဟု မျှော်လင့်နိုင်ပါသည်။

သို့သော်လည်း စာရေးသူတို့ ကြိုးစားရေးသည့်အထဲက စကားအသုံးအနှုန်းမှားမှု၊ သဒ္ဒါမှားမှု၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှားမှုများ ဖြစ်တတ်ပါသေးသည်။ ထိုအခါတွင် ဆိုလိုသည်ကတစ်မျိုး အဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်သည်ကတခြား ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။

သဒ္ဒါမှန်အောင်၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှန်အောင် မည်သို့ရေးရမည်၊ မည်သည့်အချက်များကို ဂရုပြုမည်ဆိုသည်တို့ကို သဒ္ဒါကျမ်း၊ ဝါကျဖွဲ့ထုံးကျမ်း

တို့တွင် အကျယ်ဖော်ပြထားလေ့ရှိပါသည်။ ဤစာအုပ်တွင်မူ သဒ္ဒါနည်း၊ ဝါကျဖွဲ့နည်းများကို အကျယ်မပြထားပါ။ မိမိဆိုလိုချက်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် ဖော်ပြနိုင်ရန်အတွက် ဂရုပြုသင့်သည်ဟု ယူဆသော အချက်အချို့ကိုသာ တင်ပြလိုပါသည်။ တင်ပြရာတွင် မှားတတ်သော စကားသုံးများနှင့် ဝါကျ ဖွဲ့ထုံးများကို သာဓကများဖြင့် တင်ပြသွားပါမည်။

(က) အရေးမှား အသုံးမှားစကားများ

အမှတ်မထင် ရေးမိသုံးမိရာမှ အရေးမှား အသုံးမှား ဖြစ်သွားတတ် သော စကားများရှိပါသည်။ ယင်းတို့ကို ဂရုပြု၍ ရေးမည် သုံးမည်ဆိုပါက အရေးမှန် အသုံးမှန်သွားပါလိမ့်မည်။

အချို့မှာ အသံထွက်သည့်အတိုင်း လိုက်ရေးမိရာက အရေးမှားသွား တတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓကပြရလျှင် “မကြာမီ” ဟု ရေးသော်လည်း “မကြာမှီ” ဟု ဟထိုးထည့်၍ အသံထွက်လေ့ရှိကြပါသည်။ ဟ ထိုးသံ မထည့်ဘဲ အသံထွက်ခြင်းထက် ဟ ထိုးသံထည့်ပြီး အသံထွက်ခြင်းက ပို၍ ရွတ်ရဆိုရလွယ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအသံထွက်ပုံအတိုင်း မကြာမှီဟု ရေးလိုက်သောအခါ အရေးမှားဖြစ်သွားရပါသည်။ ထို့အတူ “မုသား” ကို “မှုသား”၊ “မင်” ကို “မှင်”၊ “မြား” ကို “မြား”၊ “သွားလျက် လာလျက်” ကို “သွားလျက် လာလျက်”၊ “လျင်မြန်” ကို “လျင်မြန်” ဟု မှားရေးတတ်ခြင်းမှာ အသံထွက်ပုံကို လိုက်၍ မှားရေးမိတတ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မှားယွင်းရွတ်ဆိုရာမိရာက အသုံးတွင်သွားပြီး အရေးပါမှားသွား တတ်သော စကားမျိုးလည်း ရှိပါသည်။ သာဓကပြရလျှင် “ထောမနာ” ဟူသော ပါဠိစကားသည် ချီးမွမ်းခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ သို့သော်

ထောမနာကို “ထောပနာ” ဟု မှားယွင်းရွတ်ဆိုမိရာ အသုံးတွင်သွားပြီး “ချီးမွမ်းဖျထောပနာ” ဟု အများသုံးနေကြပါသည်။ ‘ချီးမွမ်းထောမနာ’ ဟု သုံးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။

ထို့အတူ “အနမတဂ္ဂ” ဟူသော ပါဠိစကားသည် ‘အစ မရှိသော အစကို မသိနိုင်သော’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ ဤသံသရာကြီး၏ အစကို မသိနိုင်သဖြင့် “အနမတဂ္ဂ သံသရာ” ဟု သုံးလေ့ရှိကြပါသည်။ မရေတွက် နိုင်အောင် များပြားသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သုံးကြပါသေးသည်။ ပေါ့ပေါ့နေ ပေါ့ပေါ့စားသူများ အနမတဂ္ဂရှိလေသည်ဟူသော အသုံးမျိုး ဖြစ်သည်။ သို့သော် “အနမတဂ္ဂ” ကို “အနတက္ကမ” ဟု မှားယွင်းရွတ်ဆို မိရာက ‘ဒီလိုလူတွေ အနတက္ကမပဲ’ ဟူသော အသုံးမျိုးကို အချို့ သုံးနေ ကြပါသည်။ အနမတဂ္ဂဟု သုံးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။

ရေးပုံချင်းနီးစပ်သောစကားမျိုးကြောင့် ယောင်မှားသုံးမိတတ်သော စကားမျိုးလည်း ရှိပါသည်။ “ကတိ” (ဝန်ခံချက်၊ သဘောတူညီချက်၊ အချိန်းအချက်စကား) နှင့် “ဂတိ” (လားရာ၊ သတ္တဝါတို့ သေပြီးနောက် အချိန်းအချက်နေရာ) တို့သည် ရေးပုံချင်းနီးစပ်သော ပါဠိစကားနှစ်လုံး ဖြစ်ပါသည်။ ဆင်တူယိုးမှားဖြစ်သည့်အပြင် “ကတိ” ကိုလည်း “ဂတိ”ဟုပင် အသံထွက်သည့်အတွက် “ဂတိပြု၊ ဂတိပေး” ဟု ယောင်မှား သုံးမိ တတ်ကြပါသည်။ “ကတိပြု၊ ကတိပေး” ဟု သုံးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။

ထို့အတူ “ကရုဏာ” (သနားခြင်း) နှင့် ဂရု (အလေးထားခြင်း) တို့သည်လည်း ရေးပုံချင်း နီးစပ်သော ပါဠိစကားနှစ်လုံး ဖြစ်ပါသည်။ “ကရုဏာ” ကို “ဂရုဏာ” ဟု အသံ ထွက်သည့်အပြင် ဆင်တူယိုးမှား ဖြစ်သော “ဂရု” (ဂရုစိုက်၊ ဂရုပြု) ကလည်း ရှိနေသဖြင့် “ဂရုဏာ” ဟု ယောင်မှားသုံးမိတတ်ကြပါသည်။ “ကရုဏာ” ဟု သုံးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။

အဓိပ္ပာယ်အရ နီးစပ်မှုရှိသည်ကိုလိုက်၍ အသုံးမှားတတ်သော စကားမျိုးလည်း ရှိပါသည်။ “အဓိဋ္ဌာန်” သည် “အဓိဋ္ဌာန” ဟူသော ပါဠိစားမှ ဆင်းသက်၍ “စိတ်၌ စွဲမြဲစွာ ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှန်ခြင်း၊ ဆောက်တည်ခြင်း” ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ “သန္နိဋ္ဌာန်” သည် “သန္နိဋ္ဌာန” ဟူသော ပါဠိစကားမှဆင်းသက်လာ၍ ‘စိတ်ဆုံးဖြတ်ခြင်း၊ စိတ်ပိုင်းဖြတ်ခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ “သန္နိဋ္ဌာန်ပြုသည်”၊ သန္နိဋ္ဌာန်ချသည်” ဟု သုံးလေ့ ရှိပါသည်။ “သန္နိဋ္ဌာန်” ကို “အဓိဋ္ဌာန်” နှင့်ရောပြီး “သံဓိဋ္ဌာန်” ဟု မှား သုံးတတ်ကြပါသည်။ “သန္နိဋ္ဌာန်” ဟု သုံးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။

(ခ) သဒ္ဒါသုံး အမှားများ

ယနေ့ အများအသုံးတွင်နေသော သဒ္ဒါသုံးအမှားတစ်ခုမှာ “ဟူသော” ဟု သုံးရမည့်နေရာတွင် “စသော” ကို မှားသုံးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

‘စသော’ သည် တစ်ချို့တစ်ဝက်သာ ဖော်ပြလိုသော အချက်များ၏ နောက်တွင် သုံးရသော စကားဆက်ဖြစ်ပါသည်။ “စသည်၊ စသည်ဖြင့်၊ စသည်တို့” မှာလည်း စသောနှင့် သဘောချင်းတူသော စကားဆက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုဖော်ပြထားချက်များမှာ အပြည့်အစုံမဟုတ်သေးပါ။ နောက်ထပ်ကျန်ပါသေးသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် သုံးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သာဓကပြပါမည်။

လုပ်သားပြည်သူနေ့စဉ်၊ ကြေးမုံ စသော မြန်မာသတင်းစာများ တွင် ဆုပေးပွဲသတင်းကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤဝါကျကို ကြည့်လျှင် လုပ်သားပြည်သူနေ့စဉ်နှင့် ကြေးမုံ သတင်းစာ နှစ်စောင်၏အမည်ကိုသာ ဖော်ပြပြီး ‘စသော’ ဟု သုံးလိုက်သဖြင့် ‘မြန်မာ့အလင်း၊ ဗိုလ်တထောင်’ ဟူသော ကျန်မြန်မာသတင်းစာများကိုပါ

ရည်ညွှန်းလိုကြောင်း သိနိုင်ပါသည်။ သတင်းစာအမည်ကိုပါ ရည်ညွှန်းလိုကြောင်း ‘စသော’ က ဖော်ပြနေပါသည်။ အပြည့်အစုံဖော်ပြလိုလျှင်-

လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်၊ ကြေးမုံ၊ မြန်မာ့အလင်း၊ ဗိုလ်တထောင် ဟူသော မြန်မာသတင်းစာများတွင် ဆုပေးပွဲသတင်းကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဟူ၍ “ဟူသော” ထည့်သုံးနိုင်ပါသည်။ ရှေ့ကဖော်ပြသော သတင်းစာအမည်အားလုံး ပြည့်စုံကြောင်း၊ ချန်မထားကြောင်း “ဟူသော” က ဖော်ပြနေပါသည်။

သို့သော် ဟူသောနေရာ၌ စသောကို ထည့်ပြီး အောက်ပါကဲ့သို့ မှားသုံးနေကြသည်ကို မကြာမကြာ တွေ့ရပါသည်။

လုပ်သားပြည်သူ့နေ့စဉ်၊ ကြေးမုံ၊ မြန်မာ့အလင်း၊ ဗိုလ်တထောင် စသော မြန်မာသတင်းစာများတွင် ဆုပေးပွဲသတင်းကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ယနေ့ထုတ်ဝေနေသော မြန်မာသတင်းစာ လေးစောင်စလုံး အပြည့်အစုံလည်း ဖော်ပြပြီးပါလျက် ‘စသော’ ဟု ထည့်လိုက်ပြန်သောအခါ နောက်ထပ် မြန်မာသတင်းစာ ရှိနေသေးသကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ် သက်ရောက်သွားလေသည်။ ထို့အတူ-

အသုံးလုံးဆိုသည်မှာ အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက် စသည်တို့ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤကျောင်းတွင် မူလတန်း၊ အလယ်တန်း၊ အဆင့်မြင့်တန်း စသည့် အတန်းအားလုံးကို သင်ကြားပေးနေသည်။

ဟူသော ဝါကျများတွင်လည်း “စသည်၊ စသည်” တို့ အသုံးချများနေပါသည်။ အချက်အလက်အပြည့်အစုံ ဖော်ပြထားပါလျက် ‘စသည် စသည်’တို့ကို မလိုဘဲ ထည့်ထားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

အသုံးလုံးဆိုသည်မှာ အရေး၊ အဖတ်၊ အတွက်တို့ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဤကျောင်းတွင် မူလတန်း၊ အလယ်တန်း၊ အဆင့်မြင့်တန်း ဟူသည့် အတန်းအားလုံးကို သင်ကြားပေးနေသည်။

ဟု ရေးမှ မှန်ပါလိမ့်မည်။ အချက်အလက်များ အပြည့်အစုံ ဖော်ပြမည်ဆိုလျှင် နောက်က “စသော၊ စသည်၊ စသည့်” တို့ ထည့်စရာ မလိုပါ။ “ဟူသော၊ ဟူသည်၊ ဟူသည့်” တို့ကို လိုအပ်သလို ထည့်သုံးရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။

ကနှင့် မှ မှားသုံးသည့် သဒ္ဒါသုံး အမှားမျိုးကိုလည်း မကြာမကြာ တွေ့ရပါသည်။

“ကျောင်းအုပ်ကြီးမှ မိန့်ခွန်းမြွက်ကြာပါတော့မည်။”

“ညွှန်ကြားရေးမှူးမှ ဆုချီးမြှင့်ပါတော့မည်” ဟူသော အသုံးမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ကျောင်းအုပ်ကြီးသည် မိန့်ခွန်းပြောကြားခြင်းကို ပြုလုပ်သူ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးသည် ဆုချီးမြှင့်ခြင်းကို ပြုလုပ်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ပြုလုပ်သူကို ဖော်ပြရာတွင် ‘မှ’ မသုံးဘဲ ‘က’ သာ သုံးသင့်ကြောင်း၊ သဒ္ဒါကျမ်းများတွင် ပြလေ့ရှိပါသည်။ ‘ကျောင်းအုပ်ကြီးက မိန့်ခွန်းမြွက်ကြားပါတော့မည်။ ညွှန်ကြားရေးမှူးက ဆုချီးမြှင့်ပါတော့မည်’ဟု သုံးမှသာ အသုံးမှန်ပါလိမ့်မည်။

က နေရာတွင် မှ ကို သုံးမိသည့်အတွက် တစ်ခါတစ်ရံတွင် အဓိပ္ပာယ် ပြောင်းပြန်စောက်ထိုး ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ အောက်ပါ ဝါကျနှစ်ကြောင်းကို ကြည့်ပါ။

သမဝါယမအသင်းက ဝယ်ယူထားသော လူသုံးကုန်များကို ထပ်ဆင့်ဖြန့်ဖြူးပေးမည်။

သမဝါယမအသင်းမှ ဝယ်ထားသော လူသုံးကုန်များကို ထပ်ဆင့် ဖြန့်ဖြူးပေးမည်။

ဤဝါကျနှစ်ကြောင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ချင်း ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သည်။ ပထမဝါကျတွင် သမဝါယမအသင်းသည် လူသုံးကုန်များကို ဝယ်ယူ သူလည်း ဖြစ်သည်။ ထပ်ဆင့် ဖြန့်ဖြူးသူလည်း ဖြစ်သည်။ သမဝါယမ အသင်းသည် ထိုအလုပ်နှစ်ခုစလုံး လုပ်ကြောင်း က နောက်ဆက်က ဖော်ပြနေပါသည်။

ဒုတိယဝါကျတွင်မူ သမဝါယမအသင်းသည် လူသုံးကုန်များကို ရောင်းချသူ ဖြစ်သွားပါသည်။ အခြားပုဂ္ဂိုလ် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုက သမဝါယမအသင်းမှ လူသုံးကုန်များကို ဝယ်ယူပြီး ထပ်ဆင့်ဖြန့်ဖြူးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသွားပါသည်။ ‘မှ’ သည် ‘ဈေးမှဝယ်လာသည်’ ဟုသကဲ့သို့ ထွက်ခွာရာကို ပြသော နောက်ဆက်ဖြစ်သည့်အတွက် ‘သမဝါယမ အသင်းမှ ဝယ်ယူထားသော လူသုံးကုန်’ ဟု သုံးလိုက်သောအခါ လူသုံး ကုန်သည် သမဝါယမအသင်းတွင် မရှိတော့ဘဲ ‘ထွက်ခွာ’ သွားပြီး အခြားသူတို့ လက်ထဲရောက်သွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ပြုလုပ်သူဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလိုလျှင် ‘မှ’ ကို မသုံးဘဲ “က” ကို သုံးမှသာ မှန်မှန်ကန်ကန် နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

(ဂ) ပုဒ်ထားပြောင်းပြန်ဝါကျ

ခိုးမှုကျူးလွန်သော မောင်စိန်၊ အဖ ဦးမဲ့ကို အလှဖြင့် ထောင်ဒဏ် သုံးလ ကျခံစေရန် အမိန့် ချမှတ်လိုက်သည်။

ဤဝါကျကို အသုံးလုံးကျေပြီးခါစ လယ်သမားဦးကြီးတစ်ယောက် သာ ဖတ်မိမည်ဆိုလျှင် “ဟင်-သားက ခိုးမှုကျူးလွန်တာ ဘာဖြစ်လို့

အဖေက ထောင်ကျရတာလဲ” ဟု တအံ့တဩ မေးကောင်းမေးလိမ့်မည်။ မေးလည်းမေးလောက်စရာပင် ဤဝါကျမျိုးကို အချို့ရေးနေကြရပါသည်။

ခိုးမှုကျူးလွန်သော မောင်စိန် (အဖဦးမဲ့) ကို အလုပ်ဖြင့် ထောင်ဒဏ် သုံးလ ကျခံစေရန် အမိန့်ချမှတ်လိုက်သည်။

ဟု အဖအမည်ကို ကွင်းကလေးထဲ ထည့်ရေးလျှင် တော်ပါသေးသည်။ တရားခံအမည်နောက်တွင် အဖအမည်ထည့်ရသော ရုံးထုံးစံအရ ရေးခြင်းဟု သဘောပေါက်နိုင်စရာရှိပါသည်။ ဤသို့မရေးဘဲ -

ဦးမဲ့၏သား ခိုးမှုကျူးလွန်သော မောင်စိန်ကို အလုပ်ဖြင့် ထောင်ဒဏ် သုံးလကျခံစေရန် အမိန့်ချမှတ်လိုက်သည်။

ဟု ရေးလျှင်မူ ပို၍ရှင်းပါသည်။ ပို၍လည်း မြန်မာဝါကျပီသပါသည်။ ‘မြန်မာဝါကျပီသသည်’ ဟု အထူးပြု၍ ဆိုခြင်းမှာ အထက်ပါ ဝါကျကဲ့သို့ မြန်မာဝါကျမပီသသော မြန်မာမဆန်သော ဝါကျဖွဲ့ပုံမျိုးကို မကြာမကြာ တွေ့ရတတ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ အောက်ပါတို့ကို ကြည့်ပါ။

- ဦးတင်ထွတ်၊ စက်ရုံမျိုး၊ ဂုန်နီစက်ရုံနှင့် ဦးလှဝေ၊ လက်ထောက် အင်ဂျင်နီယာ၊ ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်တို့သည် စက်ရုံလုပ်ငန်းများ ကို သုံးလကြာမျှ လေ့လာရန် ဘီအေစီလေယာဉ်ဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာသွားကြ၏။
- အခမ်းအနားတွင် သဘာပတိအဖြစ် ဦးမြမောင်၊ ကထိက မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံတက္ကသိုလ်က ဆောင်ရွက်ပြီး အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် ဦးသိန်းဟန်၊ နည်းပြ၊ မြန်မာစာဌာန လုပ်သားများကောလိပ်က ဆောင်ရွက်သည်။
- ဒေါ်အေး ကုန်သည်၊ အမှတ် ၂၃၊ ကြားတောရလမ်း၊ ဗဟန်း။

ရန်ကုန်မြို့သည် မန္တလေးမြို့၌ ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွားပါ၍
မန္တလေးမြို့၌ပင် သင်္ဂြိုဟ်ပြီးစီးပါကြောင်း။

ဤဝါကျမျိုးများကို မကြာမကြာ တွေ့ရတတ်ပါသည်။ မြန်မာဝါကျ
ဖွဲ့ထုံးနှင့်မညီသော ဝါကျများ ဖြစ်ပါသည်။

“ဦးတင်ထွတ်၊ စက်ရုံမှူး၊ ဂုန်နီစက်ရုံ” ဟူသော ဖွဲ့ထုံးမျိုးကို
စာအိတ်ပေါ်တွင် လိပ်စာအဖြစ်ရေးလျှင် အမည်ကို ချက်ချင်းသိအောင်
ရေးခြင်းဖြစ်၍ ဘာမှပြောစရာမရှိပါ။ ဝါကျအဖြစ် စာထဲထည့်ရေးလျှင်မူ
မြန်မာဖွဲ့ထုံးမဟုတ်သည့်အတွက် ပြောစရာရှိလာပါသည်။ မြန်မာဖွဲ့ထုံးတွင်
ဂုဏ်ထူးဝိသေသကို ဖော်ပြသော အထူးပြုစကားများက ရှေ့ကနေပြီး
အထူးပြုခံရသူက နောက်ကလိုက်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် “ဂုန်နီစက်ရုံ၊
စက်ရုံမှူး၊ ဦးတင်ထွတ်” ဟု ဖွဲ့မှသာ မြန်မာဖွဲ့ထုံး ပီသပါလိမ့်မည်။

ရှေ့တွင် ပြခဲ့သော ဝါကျများကို မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးနှင့် ကိုက်အောင်
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရမည်ဆိုလျှင်-

- ပထမဝါကျတွင် ဂျပန်သို့သွားသူများမှာ ဦးတင်ထွတ်နှင့်ဦးလှဝေတို့
မဟုတ်ဘဲ “ဂုန်နီစက်ရုံနှင့် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက်ရုံ” တို့ဖြစ်သည်
ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရပါမည်။
- ဒုတိယဝါကျတွင် သဘာပတိနှင့် အခမ်းအနားမှူးတို့မှာ ဦးမြမောင်
နှင့် ဦးသိန်းဟန်တို့မဟုတ်ဘဲ ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံတက္ကသိုလ်နှင့်
လုပ်သားများကောလိပ်တို့ ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရပါမည်။
- တတိယဝါကျတွင် ကွယ်လွန်သူမှာ “ဒေါ်အေးမဟုတ်ဘဲ”
“ရန်ကုန်မြို့” ဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရပါမည်။

မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးအတိုင်း အဓိပ္ပာယ် မှန်မှန်ကန်ကန်ပေါ်ထွက်
အောင် ထိုဝါကျများကို အောက်ပါအတိုင်း ဖွဲ့ရပါလိမ့်မည်။

ဂုဏ်နီစက်ရုံ၊ စက်ရုံမှူးဦးတင်ထွတ်နှင့် ချည်မျှင်နှင့်အထည်စက် လက်ထောက်အင်ဂျင်နီယာ ဦးလှဝေတို့သည် စက်ရုံလုပ်ငန်းများကို သုံးလကြာမျှ လေ့လာရန် ဘီအေစီလေယာဉ်ဖြင့် ဂျပန်နိုင်ငံသို့ ထွက်ခွာသွားကြ၏။

အခမ်းအနားတွင် သဘာပတိအဖြစ် ရန်ကုန်ဝိဇ္ဇာနှင့် သိပ္ပံ တက္ကသိုလ် မြန်မာစာဌာန ကထိက ဦးမြမောင်က ဆောင်ရွက်ပြီး အခမ်းအနားမှူးအဖြစ် လုပ်သားများကောလိပ် မြန်မာစာဌာန နည်းပြ ဦးသိန်းဟန်က ဆောင်ရွက်သည်။

ရန်ကုန်မြို့၊ ဗဟန်ကြားတောရလမ်း၊ အိမ်အမှတ် ၂၃ နေ ကုန်သည် ဒေါ်အေးသည် မန္တလေးမြို့၌ ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွား ပါ၍ မန္တလေးမြို့၌ပင် သင်္ဂြိုဟ်ပြီးစီးပါကြောင်း။

ဤသို့ဖြင့် ဂုဏ်ထူးဝိသေသကိုဖော်ပြသော အထူးပြုစကားများကို လေ့လာထားပြီး အထူးပြုခံရသူကို နောက်ကထားမှသာ ပုဒ်ထားပြောင်းပြန် မဖြစ်ဘဲ မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးနှင့် ညီညွတ်မည်ဖြစ်ကြောင်း ဂရုပြုသင့်ပါသည်။

(ဃ) အစီအစဉ်ပျက်ဝါကျ

ပါဝင်သောအချက်များကို ရှေ့နောက်ကို အစီအစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြရန်လိုအပ်သည့် ဝါကျမျိုးတွင် အစီအစဉ်မှန်ဖို့ အရေးကြီးသည်။ အစီအစဉ်မတည့်ပါက အဓိပ္ပာယ်ပါ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ သာဓကပြပါမည်။

စစ်တွေမြို့၊ မော်လမြိုင်၊ မြစ်ကြီးနား၊ လွယ်ကော်မြို့ တို့သည် မွန်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်၊ ရခိုင်ပြည်နယ်တို့တွင် အသီးသီးရှိကြ၏။

ကျောင်းဆရာများ၊ ကုန်သည်များ၊ လယ်သမားများသည် စိုက်ပျိုးခြင်း၊ စာသင်ကြားခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို အသီးသီး လုပ်ကိုင်ကြရမည် ဖြစ်သည်။

ဝါကျရှေ့ပိုင်းရှိ အချက်များနှင့် နောက်ပိုင်းရှိ အချက်များကို အစဉ်အတိုင်း မဖော်ပြသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ပျက်သွားကြောင်း တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထိုဝါကျများအတိုင်းသာဆိုလျှင်-

- စစ်တွေမြို့သည် မွန်ပြည်နယ်၌၊ မော်လမြိုင်မြို့သည် ကချင်ပြည်နယ်၌၊ မြစ်ကြီးနားမြို့သည် ကယားပြည်နယ်၌၊ လွယ်ကော်မြို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၌ ရှိသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်နေပါသည်။
- ကျောင်းဆရာက စိုက်ပျိုးခြင်း၊ လယ်သမားက ရောင်းဝယ်ခြင်း၊ ကုန်သည်က စာသင်ကြားခြင်း အလုပ်များကို လုပ်ရသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်နေပါသည်။

ထိုဝါကျများကို အစီအစဉ်မှန်အောင် အောက်ပါအတိုင်း ရေးသင့်ပါသည်။

စစ်တွေမြို့၊ မော်လမြိုင်မြို့၊ မြစ်ကြီးနားမြို့၊ လွယ်ကော်မြို့တို့သည် ရခိုင်ပြည်နယ်၊ မွန်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ်၊ ကယားပြည်နယ်တို့၌ အသီးသီးရှိကြ၏။

ကျောင်းဆရာများ၊ လယ်သမားများ၊ ကုန်သည်များသည် စာသင်ကြားခြင်း၊ စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ရောင်းဝယ်ခြင်း လုပ်ငန်းများကို အသီးသီး လုပ်ကိုင်ရမည်ဖြစ်သည်။

(င) ပုဒ်ထားမှားဝါကျ

ဝါကျတစ်ကြောင်းတွင် ပါဝင်သော ပုဒ်များ သူ့နေရာနှင့်သူ မှန်မှန်ကန်ကန် မရှိလျှင် အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုး ပြောင်းသွားသည် အထိ

ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် စာရေးသူဆိုလိုသည်က တခြား၊ အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သည်ကတခြား ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ ပုံစံပြပါမည်။

- ကလေးငယ်သည် **လမ်းပေါ်က** အဘိုးအိုကို ကြည့်နေ၏။
- ကလေးငယ်သည် အဘိုးအိုကို **လမ်းပေါ်က** ကြည့်နေ၏။
- **လမ်းပေါ်က** ကလေးငယ်သည် အဘိုးအိုကို ကြည့်နေ၏။

ဤဝါကျ သုံးကြောင်းစလုံးတွင် ကလေးငယ်သည် ကြည့်နေသူ၊ အဘိုးအိုသည် အကြည့်ခံရသူ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် “လမ်းပေါ်က” ဟူသော ပုဒ်နေရာကို လိုက်၍ ဝါကျများ အဓိပ္ပာယ် ကွဲပြားသွားကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ အဘိုးအိုသည် လမ်းပေါ်မှာ ရှိနေကြောင်း ပထမဝါကျက ဖော်ပြသည်။ ကလေးငယ်ကြည့်နေသည့် နေရာသည် လမ်းပေါ်မှာ ဖြစ်ကြောင်း ဒုတိယဝါကျက ဖော်ပြသည်။ ကလေးငယ်သည် လမ်းပေါ်မှာ ရှိနေကြောင်း တတိယဝါကျက ဖော်ပြသည်။ စာရေးသူသည် ပထမဝါကျ၏ အဓိပ္ပာယ်မျိုးကို ဖော်ပြလိုလျှင် ပြထားသည့်အတိုင်း “လမ်းပေါ်က” ကို “အဘိုးအို” နှင့် ကပ်ထားရလိမ့်မည်။ ထိုသို့ ကပ်မထားဘဲ ဒုတိယ တတိယဝါကျတို့ကဲ့သို့ရေးလျှင် ဆိုလိုသော အဓိပ္ပာယ်မထွက်ဘဲ “ပုဒ်ထားမှားဝါကျ” ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။ နောက်ထပ် သာဓက ပြပါဦးမည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံသည် လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။

ဤဝါကျသည် ပုဒ်ထားမှားဝါကျဖြစ်ပါသည်။ ဤဝါကျအတိုင်း သာဆိုလျှင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးရသလို ဖြစ်နေပါသည်။ စင်စစ် “၁၉၄၈” ခုနှစ်တွင် ဟူသော ပုဒ်သည် “လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးခဲ့ရသော” နှင့် မဆိုင်။ “လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်” နှင့်သာ ဆိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် -

လွတ်လပ်ရေးဆုံးရှုံးခဲ့ရသော မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် လွတ်လပ်ရေးကို ပြန်လည်ရရှိခဲ့သည်။

ဟု ဆိုင်ရာပုဒ်ချင်းကပ်ပြီး ပေးလိုက်မှ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ရပါလိမ့်မည်။ ထို့အတူ အခမ်းအနားအချို့တွင် အခမ်းအနားမှူးက-

“သဘာပတိကြီးအား အမှာစကားပြောကြားပေးပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည် ခင်ဗျား”

ဟု ပန်ကြားလေ့ရှိသည်ကို ကြားရတတ်ပါသည်။ ထိုပန်ကြားချက်သည်လည်း ပုဒ်ထားမှားဝါကျ ဖြစ်နေပါသည်။ “သဘာပတိကြီးအား” ဟူသော ပုဒ်သည် “အမှာစကားပြော” နှင့် မဆိုင်။ ပန်ကြားခြင်းနှင့်သာ ဆိုင်သည်။ သို့သော် ဆိုင်ရာပုဒ်နှင့် ကပ်မထားသည့်အတွက် အခြားတစ်စုံတစ်ယောက်က သဘာပတိကြီးအား အမှာစကားပြောရတော့မလိုလို အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သွားပါသည်။ ဤသို့ မပန်ကြားဘဲ-

အမှာစကားပြောကြားပေးပါရန် သဘာပတိကြီးအား ပန်ကြားအပ်ပါသည်ခင်ဗျား”

ဟု ပန်ကြားမည်ဆိုလျှင် အပန်ကြားခံရသော သဘာပတိကြီးနှင့် ပန်ကြားဟူသော ကြိယာတို့ကပ်နေသည့်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ကောက်လွဲစရာ မရှိတော့ပါ။

သို့ဖြစ်၍ ပုဒ်ထားမှန်အောင် မည်သည့်အချက်ကို ဂရုပြုသင့်သနည်း။ ဂရုပြုသင့်သောအချက်ကို စကားတစ်ခွန်းတည်းနှင့် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ “ဆိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာချင်း အတတ်နိုင်ဆုံး ကပ်ထားပါ” ဟူ၍ ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်။ ဝါကျထဲတွင် ဘယ်အချက်နှင့် ဘယ်အချက် ဆိုင်သနည်း။ ဘယ်ပုဒ်နှင့် ဘယ်ပုဒ်ဆိုင်သနည်း။ ထိုသို့ ဂရုပြုပြီး ဆိုင်ရာအချက်ချင်း၊ ဆိုင်ရာပုဒ်ချင်း အတတ်နိုင်ဆုံး ကပ်ထားမည်ဆိုလျှင် ပုဒ်ထားမှားဝါကျမျိုးဖြစ်စရာ မရှိတော့ပါ။

ဤနေရာတွင် ဆိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာပုဒ်များဟု ဆိုနိုင်သော ပုဒ်လေးစုံကို ဖော်ပြလိုပါသည်။

(၁) နာမဝိသေသန (နာမ်ကိုအထူးပြုသောပုဒ်) နှင့် နာမ်၊ (၂) ကြိယာဝိသေသန (ကြိယာကို အထူးပြုသောပုဒ်) နှင့် ကြိယာ၊ (၃) နာမ် (ပြုလုပ်သူ) နှင့် ကြိယာ၊ (၄) နာမ် (ပြုလုပ်ခံရသူ) နှင့် ကြိယာတို့ဖြစ်သည်။

ဆိုင်ရာ၊ ဆိုင်ရာပုဒ်တို့ နီးကပ်မှုကိုလိုက်၍ ဝါကျများ အဓိပ္ပာယ် ကွဲတတ်ပုံကို အောက်ပါအတိုင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

နာမဝိသေသနနှင့် နာမ်

- ဆင်းရဲသောအဘိုးအို၏ သားငယ်သည် သနားဖွယ် ကောင်းလေစွ။ (ဆင်းရဲသူမှာ အဘိုးအိုဖြစ်သည်။)
- အဘိုးအို၏ ဆင်းရဲသောသားငယ်သည် သနားဖွယ်ကောင်းလေစွ။ (ဆင်းရဲသူမှာ သားငယ်ဖြစ်သည်။)

ကြိယာဝိသေသန နှင့် ကြိယာ

- ဆရာသည် ကျောင်းသားများအား မဆူညံကြရန် စာသင်ခန်းထဲတွင် ဆုံးမ၏။ (ဆုံးမသောနေရာသည် စာသင်ခန်းထဲတွင် ဖြစ်သည်)
- ဆရာသည် ကျောင်းသားများအား စာသင်ခန်းထဲတွင် မဆူညံကြရန် ဆုံးမ၏။ (စာသင်ခန်းထဲတွင် မဆူညံကြရန်၊ ဆူညံလိုလျှင် စာသင်ခန်းအပြင်သို့ ထွက်ကြရန်ဟူ၍ အဓိပ္ပာယ်ရသည်)

နာမ်(ပြုလုပ်သူ) နှင့် ကြိယာ

- ဆရာတော်သည် စိတ်ဆိုးသောကြောင့် ဆူပူနေသော ဒါယကာကို ခေါ်ယူကြိမ်းမောင်း၏။ (ဆရာတော် စိတ်ဆိုးနေသည်။)

- စိတ်ဆိုးသောကြောင့် ဆူပူနေသော ဒါယကာကို ဆရာတော်က ခေါ်ယူကြိမ်းမောင်း၏။ (ဒါယကာ စိတ်ဆိုးနေသည်။)

နာမ်(ပြုလုပ်ခံရသူ) နှင့် ကြိယာ

- စာမေးပွဲကျသူများသည့်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ကျောင်းအုပ် ဆရာကြီးအား တိုင်ကြား၏။ (စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ဆရာကြီးကို တိုင်ခြင်း)
- စာမေးပွဲကျသူများသည့်အတွက် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးအား စုံစမ်း စစ်ဆေးရန် တိုင်ကြား၏။

(တာဝန်ရှိသော ဆရာကြီးအား စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အထက်သို့ တိုင်ခြင်း)

ဆိုင်ရာဆိုင်ရာပုဒ်တို့၏ သဘောကို သိသာရုံပြခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ယခုပြထားသကဲ့သို့ နာမဝိသေသန၊ နာမ်၊ ကြိယာ ဝိသေသန၊

ကြိယာ စသည့်စကားများကို မသိစေကာမူ အဓိပ္ပာယ်အရ ဆက်စပ်မှုအရှိဆုံး အချက်အလက်ချင်းကပ်၍ ဝါကျဖွဲ့မည်ဆိုလျှင် ဆိုင်ရာပုဒ်ချင်း နီးသွား မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်ထားမှားစရာ အကြောင်းမရှိနိုင်ပါ။ ပုဒ်ထား မှန်လျှင် လိုချင်သည့်အဓိပ္ပာယ်လည်း မှန်မှန်ကန်ကန် ပေါ်ထွက်လာ မည်သာဖြစ်ပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် စာရေးသူ၏ ဆိုလိုချက်ကို မှန်မှန်ကန်ကန် ဖော်ပြ နိုင်ရန်အတွက် ဂရုပြုသင့်သောအချက်များ ထင်ရှားလောက်ပါပြီ။

အခန်း (၅)

ရှင်းရှင်းလင်းလင်း

စာရေးကောင်းသည့်လက္ခဏာမှာ မိမိဆိုလိုရင်း သူတစ်ပါး ဒက်ခနဲ နားလည်အောင် ရေးနိုင်ခြင်းပင် ဖြစ်၏။ ဒက်ခဲနက်နဲသော အချက်အလက်များကိုပင်လျှင် သူတစ်ပါး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိလွယ်အောင် ရေးနိုင်လျှင် စာအရေးအသား ကောင်းသည်ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။^၁

ဆရာမောင်ထင်၏ အဆိုအမိန့်ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာ့အဆိုအမိန့် အတိုင်းပင် မိမိဆိုလိုချက်ကို သိလွယ်အောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရေးနိုင်မှသာ စာဖတ်သူ ဒက်ကနဲ နားလည်ပေလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့် ရှင်းလင်းမှုကို စကားပြေကောင်းလက္ခဏာတစ်ရပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရခြင်းဖြစ်သည်။

ရှင်းလင်းမှု ဆိုရာ၌ စကားအသုံးအနှုန်း ရှင်းလင်းမှုနှင့် ဝါကျ ဖွဲ့ထုံးရှင်းလင်းမှုတို့ကို အဓိကဆိုလိုပါသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် စကားအသုံးအနှုန်း ရှင်းလင်းအောင် မည်သည့်အချက်များကို ဂရုပြုသင့်သနည်း။ ဂရုပြုသင့်သော အချက်များကို ဆွေးနွေးရာတွင် စကားသုံးပုံမရှင်းလင်းမှု၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံ မရှင်းလင်းမှုများကို သာဓကဆောင်၍ ဆွေးနွေးပါမည်။

၁။ မောင်ထင်။ စာရေးလိုသော်၊ အတွေးနှင့်အရေး။ ၁၉၆၆ ဇန်နဝါရီ၊ စာ၊ ၉၂။

(က) စကားကြီးစကားခက်များ

နေ့စဉ်သုံးလေ့မရှိဘဲ စာကြီးပေကြီးများထဲတွင်သာ တွေ့နိုင်သော စကားများ၊ ပေါရာဏ (ရှေးသုံး)စကားများ၊ ကဗျာသုံးစကားများကို “စကားကြီးစကားခက်များ” ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစကားများကို သုံးလျှင် စာဖတ်သူတိုင်း အလွယ်တကူ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားမလည်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် နားလည်လွယ်အောင် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရေးလိုလျှင် ထို စကားကြီးကို ရှောင်သင့်ပါသည်။ သာဓကပြပါမည်။

“အောင်ဘာလေ သိန်းဆုဖွင့်ပွဲ **တေရသမနေ့** အဖြစ် ဆက်လက်ပြုလုပ်ရာ **ဧကုနဝိသတိမသိန်းဆု** မှာ အောက်ပါ အတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

သိန်းထီ ဖွင့် သည့် ရက် ကို အလားတူပင် **“စုဒ္ဒသမနေ့၊ ပန္နရသမနေ့”** စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ သိန်းဆုအရေအတွက်ကို **ဝိသတိမ သိန်းဆု၊ ဧကဝိသတိမသိန်းဆု** စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဖော်ပြချင်တတ် ကြပါသည်။ ထိုအသုံးအနှုန်းများကို သာမန်အရပ်သားတစ်ယောက်သည် မည်သို့နားလည်ပါမည်နည်း။ စင်စစ် ‘တေရသမ’ သည် “၁၃”၊ “စုဒ္ဒသမ” သည် “၁၄”၊ “ပန္နရသမ” သည် “၁၅”၊ “ဧကုနဝိသတိမ” သည် “၁၉”၊ “ဝိသတိမ” သည် “၂၀”၊ “ဧကဝိသတိမ” သည် “၂၁” ဟု အသီးသီး အဓိပ္ပာယ်ရသော ပါဠိစကားများ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် သိန်းထီဖွင့်ရက် များကို ထိုသို့ရေးမည့်အစား “၁၃ ရက်မြောက်နေ့”၊ “၁၄ ရက်မြောက်နေ့”၊ “၁၅ ရက်မြောက်နေ့ဟူ၍ နေ့စဉ်သုံးစကားများဖြင့်ရေးလျှင် ပို၍ နားလည် ရမလွယ်လော။ သိန်းဆုအရေအတွက်ကိုလည်း “၁၉ ဆုမြောက်သိန်းဆု၊ ဆု ၂၀ မြောက်သိန်းဆု၊ ၂၁ ဆုမြောက် သိန်းဆု ဟူ၍ နေ့စဉ်သုံး စကားများဖြင့်ရေးလျှင် ပို၍ နားလည်ရမလွယ်ပါလော။ သို့ဖြစ်လျှင်

နားလည်ရလွယ်သော ထိုနေ့စဉ်သုံးစကားများကို မသုံးဘဲ နေ့စဉ်မသုံးသော စကားလုံးကြီးများကို အဘယ်ကြောင့် ခက်ခဲစွာ သုံးရပါသနည်း။

ထိုပါဠိစကားလုံးကြီးများသည် စာကြီးပေကြီးများတွင် သုံးဖန် အများသော စကားများဖြစ်သည့်အတွက် စာကြီးပေကြီး အရှိန်အငွေ့ဟပ်ပြီး ခန့်ခန့်ညားညားရှိသည်ဟု ထင်ကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ခန့်ခန့်ညားညား သုံးချင်သည့်နေရာမျိုးတွင် ထိုစကားလုံးကြီးများကို သတိတရ ထည့်သုံး တတ်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြင့် “ရှေးက” ဟု ရိုးရိုးသုံးခြင်းထက် “ပဝေဏီက” ဟု ပဝေဏီ(ရှေး)ဟူသော ပါဠိစကား တွဲသုံးခြင်းက ပို၍ ခန့်ညားသည်ဟု ထင်တတ်ကြသည်။ “လူတို့သည်” ဟု ရိုးရိုးသုံးခြင်းထက် “မနုဿလူသားတို့သည်” ဟု “မနုဿ(လူ)ဟူသော ပါဠိစကားတွဲသုံးခြင်း က ပို၍ခန့်ညားသည်ဟု ထင်တတ်ကြသည်။ ကောင်းကင်က “လ” ကို “လ” ဟု ရိုးရိုးသုံးခြင်းထက် “ယုန်စန်းသီတဂူ” ဟု ကဗျာဆန်ဆန် သုံးခြင်းက ပို၍ခန့်ညားသည်ဟု ထင်တတ်ကြသည်။ “အလျင်အမြန်” ဟု ရိုးရိုးသုံးခြင်းထက် “အလျင်တဆော” ဟုပေါရာဏာ (ရှေးသုံးစကား) တွဲသုံးခြင်းက ပို၍ခန့်ညားသည်ဟု ထင်တတ်ကြသည်။ ထိုစကားများ ထည့်သုံးသည့်အတွက် ခန့်ညားကောင်း ခန့်ညားပါလိမ့်မည်။ သို့သော် နေ့စဉ်သုံးစကားများကို သုံးခြင်းကဲ့သို့ လူတိုင်း နားမလည်နိုင်သည်ကား အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ လူတိုင်းနားမလည်လျှင် ရှင်းလင်းမှုရှိသည်ဟု ဆိုနိုင် ပါမည်လော။

“စာရေးခြင်းမှာ သိစေလို၍ ရေးခြင်းဖြစ်ရာ သိလွယ်အောင် ရေးနိုင်လေလေ အကျိုးထူးလေလေဖြစ်သည်” ဟူသော ဆရာမောင်ထင်၏ အဆိုအမိန့်နှင့်အညီ အများသိလွယ် နားလည်အောင် အများသိနိုင် နားလည်နိုင်သော နေ့စဉ်သုံး စကားများကို သုံးခြင်းက အများနားမလည်

နိုင်သော စာပေသုံး စကားကြီး စကားခက်များကို သုံးခြင်းထက် ပို၍ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းရှိပြီး အကျိုးသက်ရောက်ပါလိမ့်မည်။

(ခ) စကားကျွေ့ စကားရှုပ်များ

ရိုးရိုးဖြောင့်ဖြောင့်မသုံးဘဲ ကျွေ့ဝိုက်လှည့်ပတ်ကာ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး သုံးသော စကားမျိုးကို “စကားကျွေ့ စကားရှုပ်” ဟု ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ စာရေးသူအချို့သည် စကားကျွေ့ စကားရှုပ်များကို သုံးမိရာက သူတို့၏ စကားပြေသည် မရှင်းမလင်းဖြစ်သွားရတတ်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် စကားကျွေ့ စကားရှုပ်များ သုံးမိတတ်သည့် အကြောင်းများကို သုံးသပ် ကြည့်လိုပါသည်။ အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ စကားတံရှည် လိုခြင်းဖြစ်သည်။ “ဟုတ်၏” ဆိုလျှင် ပြီးပါလျက် “ဟုတ်၏ဟုဆိုက မှားအံ့မထင်ပေ” ဟု စကားတံရှည်လိုက်သောအခါ “ဟုတ်၏” လောက် ထင်းခနဲမသိသာတော့ဘဲ ကျွေ့ကောက်ရှုပ်ထွေးသွားရ ပါသည်။

အခန်းကဏ္ဍ၊ သဘော၊ အနေအထား စသည့် ထင်းခနဲ မမြင် သာသောစကားများကို ဖောဖောသီသီ သုံးလိုခြင်းသည်လည်း အကြောင်း တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ “ကျွန်တော် စကားပြေရေးနည်းကို ဆွေးနွေးပါမည်” ဟု မရေးဘဲ “ကျွန်တော့်အခန်းကဏ္ဍမှာ စကားပြေရေးနည်း သဘောကို ဆွေးနွေးရမည့်အနေအထားတွင် ရှိပါသည်” ဟု ရေးလျှင် မည်သို့ ထူးခြား သွားပါသနည်း။ နားလည်ရပိုခက်သွားခြင်း၊ ပိုရှုပ်သွားခြင်းသာ ထူးခြား သည်ဟု သဘောရပါသည်။

နောက်အကြောင်းတစ်ရပ်မှာ စကားတစ်လုံးကို ထပ်ကာထပ်ကာ မသုံးလိုသည့်အတွက် “စကားပရိယာယ်” ဟုခေါ်သော အဓိပ္ပာယ်ဆင်တူ

ယိုးမှားစကားများနှင့် လဲလှယ်သုံးခြင်းဖြစ်သည်။ “သူတို့သည် ဘုရားပွဲသို့ လှည်းနှင့်တစ်မျိုး၊ လှေနှင့်တစ်မျိုး၊ ကားနှင့်တစ်မျိုး၊ ရထားနှင့်တစ်မျိုး လာကြ၏” ဟု ရေးလျှင် တစ်မျိုးကိုထပ်တလဲလဲသုံးနေရမည်စိုးသဖြင့် “သူတို့သည် ဘုရားပွဲသို့ လှည်းနှင့်တစ်မျိုး၊ လှေနှင့်တစ်ဖုံး၊ ကားနှင့်တလီ၊ ရထားနှင့်တနည်း လာကြ၏” ဟု ရေးပုံမျိုးဖြစ်သည်။ “တစ်မျိုး” ကို ချည်း ဆက်တိုက်သုံးနေလျှင် နားလည်လွယ်သော်လည်း “တစ်မျိုး၊တစ်ဖုံး၊တစ်လီ၊ တစ်နည်း” ဟု သုံးလိုက်သောအခါ စကားလုံးများ ထွေပြားသွားပြီး ရှင်း ခနဲ မပေါ်လွင်တော့ပါ။ “တစ်မျိုး၊ တစ်ဖုံး၊ တစ်လီ၊ တစ်နည်း” တို့မှာ လည်း စကားကွေ့စကားရှုပ်များအဖြစ် တန်ဖိုးလျော့သွားနိုင်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် စကားကွေ့ စကားရှုပ်များကို ရှောင်ပြီးသုံးမှသာ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိပါလိမ့်မည်။

(ဂ) အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခွစကားများ

အချို့သောစကားများသည် အဓိပ္ပာယ်နှစ်ခွ ထွက်တတ်ပါသည်။ ထိုစကားမျိုးကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မသုံးတတ်လျှင် လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ် မရဘဲ ဖြစ်သွားတတ်ပါသည်။ “ငှားသည်” “သင်သည်” ဟူသော စကား မျိုးတို့ဖြစ်သည်။ “ငှားသည်” ဟူသော ကြိယာသည် သူတစ်ပါးကို တစ်စုံတစ်ခု ခေတ္တပေးသည်ဟူ၍လည်း အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သူတစ်ပါးထံမှ တစ်စုံတစ်ခု ခေတ္တယူသည်ဟူ၍လည်း အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထို့အတူ “သင်သည်” ဟူသော ကြိယာသည်လည်း သူတစ်ပါးအား သင်ကြားပေး သည် ဟူ၍လည်း အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သူတစ်ပါးထံမှ သင်ယူသည် ဟူ၍ လည်း အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ သို့ဖြစ်လျှင် “ကျွန်တော်အိမ်ငှားမည်” ဟူသော စကားကို မည်သို့အဓိပ္ပာယ်ကောက်မည်နည်း။ ကျွန်တော့်အိမ်ကို သူတစ်ပါး

အား ငှားမည်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်နိုင်ပါသည်။ သူတစ်ပါးအိမ်ကို ကျွန်တော် ခေတ္တငှားမည်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်နိုင်ပါသည်။ ထို့အတူ “ကျွန်တော် အင်္ဂလိပ်စာသင်သည်” ဟူသော စကားကို မည်သို့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်မည်နည်း။ ကျွန်တော်က သူတစ်ပါးကို အင်္ဂလိပ်စာ သင်ပေးသည်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်နိုင်ပါသည်။ သူတစ်ပါးထံမှ ကျွန်တော် အင်္ဂလိပ်စာ သင်ယူသည်ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်ကောက်နိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုးလုံးရနေခြင်းမှာ သုံးနှုန်းပုံ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုစကားမျိုးကို သုံးမည်ဆိုလျှင် “ကျွန်တော့် အိမ်ကို မောင်ထွေးအား ငှားလိုက်သည်”၊ “မောင်ထွေးအိမ်ကို ကျွန်တော် ငှားလိုက်သည်”၊ “ကျွန်တော်သူတို့ကို အင်္ဂလိပ်စာသင်ကြားပေးသည်”၊ “ကျွန်တော် ဆရာထံမှ အင်္ဂလိပ်စာသင်ယူသည်” စသည်ဖြင့် စကားစပ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သုံးသင့်ပါသည်။ သို့မှသာ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ရပါလိမ့်မည်။

(ဃ) အကောင်အထည်နှင့် သဘောတရား

စာရေးရာတွင် အကောင်အထည် ရုပ်ဝတ္ထုကိုဖော်ပြသည့်စကားမျိုး များများသုံးလေလေ နားလည်ရလွယ်လေလေ၊ အကောင်အထည်မရှိသော သဘောတရား သက်သက်ကို ဖော်ပြသည့်စကားမျိုး များများသုံးလေလေ နားလည်ရ ခက်လေလေဖြစ်သည်ဟု ပညာရှင်တို့ ဆိုကြပါသည်။ စာကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိစေလိုလျှင်၊ နားလည်လွယ်စေလိုလျှင် အကောင် အထည်ကိုပြသော စကားမျိုး များများသုံးပါဟုလည်း လမ်းညွှန်လေ့ ရှိကြပါသည်။

အကောင်အထည် ရုပ်ဝတ္ထုကိုဖော်ပြသည့် စကားမျိုးဆိုသည်မှာ အကောင်အထည် ထင်ထင်ရှားရှားရှိသော သက်ရှိသက်မဲ့တို့ကို ဖော်ပြသော “လူ၊ ခွေး၊ အိမ်၊ ကျောင်း” စသည် စကားများ၊ ထိုအကောင်အထည်တို့၏ လှုပ်ရှားမှုအမှုအရာကို ဖော်ပြသော “သွား၊ လာ၊ ပြော၊ ငို” စသည့် စကားများ၊ ထိုအကောင်အထည်တို့၏ အရည်အသွေးကို ဖော်ပြသော “ဖြူ၊ နီ၊ ချဉ်၊ ချို” စသည့် စကားများကို ဆိုလိုပါသည်။

သဘောတရားကို ဖော်ပြသည့် စကားမျိုးဆိုသည်မှာ အကောင်အထည် အထင်အရှားမရှိသော သဘောတရားကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြသော “ပညာ၊ ဘဝ၊ ဝါဒ၊ လွတ်လပ်ရေး၊ မျိုးချစ်စိတ်၊ ရောင့်ရဲခြင်း” စသည့် စကားများကို ဆိုလိုပါသည်။

ထိုစကားနှစ်မျိုးလုံး သူ့နေရာနှင့်သူ အရေးပါပါသည်။ သို့သော် အကောင်အထည်ပြ စကားများသည် စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်၌ သက်ဆိုင်ရာ အကောင်အထည်များကို ထင်လွယ်မြင်လွယ်ဖြစ်လာအောင် ပြုလုပ်နိုင်စွမ်း ရှိပါသည်။ သဘောတရားပြ စကားများမှာမူ ထိုသို့ ပြုလုပ်နိုင်စွမ်းမရှိပါ။ သဘောတရားဟူသည် အကောင်အထည် လက်ဆုပ် လက်ကိုမရှိသည့် အတွက် စာဖတ်သူ၏ စိတ်၌ ထင်လွယ်မြင်လွယ် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် လည်း သဘောတရားတစ်ခုခုကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သဘောပေါက်လွယ်စေ လိုလျှင် အကောင်အထည်တစ်ခုခု၏ အကူအညီဖြင့် ရှင်းလင်းပြလေ့ ရှိကြပါသည်။

- ဒေါသသည် မြွေဟောက်နှင့်တူ၏။
- ပညာကား ဆီမီးပင်တည်း။

ဟူ၍ အကောင်အထည်မရှိသော “ဒေါသ၊ ပညာ” တို့အကြောင်းကို အကောင်အထည်ရှိသော “မြွေဟောက်၊ ဆီမီး” တို့၏ အကူအညီဖြင့်

ရှင်းပြပုံမျိုးဖြစ်သည်။ ထိုအခါတွင် ဒေါသ၏ ခက်ထန်သောသဘော၊ ပညာ၏ ထွန်းလင်းပျံ့နှံ့သော သဘောများ ထင်ရှားလာရပါသည်။

သဘောတရားကို အကောင်အထည်၏ အကူအညီဖြင့်ရှင်းပြသည်။ ထင်ရှားသော သာဓကများကား စကားပုံများပင် ဖြစ်သည်။ စကားလုံးများ တွင် အဓိကဆိုလိုသော သဘောတရားတစ်ခုခုကို အကောင်အထည်ဖြင့် ပုံဖော်လိုက်သောအခါ ထင်လွယ်မြင်လွယ် ဖြစ်သွားရပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် အချိန်မီ အလုပ်မလုပ်မိ၍ အရာမထင် အကျိုးမဲ့ ဖြစ်ရသည်ဟူသော သဘောတရားကို “မိုးလွန်မှ ထွန်ချ” ဟူ၍ အကောင်အထည်နှင့် ပုံဖော် လိုက်သည့်အတွက် ထင်းခနဲ ပေါ်လွင်သွားရပါသည်။ စကားပုံအတော် များများတွင် ထိုသဘောကို တွေ့နိုင်ပါသည်။

အခန်းကဏ္ဍ၊ သဘော၊ အနေအထားစသော သဘောတရားပြ စကားများကို ဖောဖောသီသီသုံးလျှင် မရှင်းမလင်းဖြစ်တတ်ကြောင်း စကားကျေ့ စကားရှုပ်များအခန်းတွင် တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့သော သဘောတရားပြစကားများကို လုံးဝရှောင်၍ မရနိုင်ပါ။ သူ့နေရာနှင့်သူ သုံးကြရမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ဘာသာရေး စသော လေးနက်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြရာ၌ “ဘဝ၊ လောက၊ ဝါဒ၊ စနစ်” စသည့် သဘောတရားပြ စကားများကို မလွဲမသွေ သုံးရပါလိမ့်မည်။ သို့သော် စကားပြေကို ပြည်သူ့အသုံးအဆောင် အဖြစ် အများနားလည်အောင် အသုံးပြုရာတွင် အကောင်အထည်ကို ဖော်ပြသော စကားမျိုးကို အတတ်နိုင်ဆုံး များများသုံးပြီး သဘောတရားကို ဖော်ပြသော စကားမျိုးကို အတတ်နိုင်ဆုံး နည်းနည်းသုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။ နားလည်ရခက်သော သဘောတရားများကို နားလည်ရ လွယ်သော အကောင်အထည်ပြစကားများ၏ အကူအညီဖြင့် ရှင်းပြရန် လိုအပ်ပါသည်။

အချုပ်ဆိုရလျှင် အကောင်အထည်ပြု စကားများများပါမှ အများ နားလည်လွယ်ပါလိမ့်မည်။ အများနားလည်လွယ်မှလည်း ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါလိမ့်မည်။

(င) သီးသန့်ဖော်ပြချက်နှင့် ခြုံငုံဖော်ပြချက်

စာရေးရာတွင် ခြုံငုံဖော်ပြရုံနှင့် မရှင်းလင်းမပေါ်လွင်သေးလျှင် သီးသီးသန့်သန့် ပိုင်းခြားဖော်ပြရန် လိုအပ်ပါသည်။ သီးသန့်ပိုင်းခြား ဖော်ပြနိုင်လေလေ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရှိလေလေ ဖြစ်ပါသည်။

သာဓကပြရလျှင် “စာပေ” ဟု ဖော်ပြလျှင် ခြုံငုံဖော်ပြချက်ဖြစ်ပြီး “ဝတ္ထု” ဟု ဖော်ပြလျှင် ထိုစာပေထဲမှ စာပေအမျိုးအစားတစ်ခုကို ကွက်၍ ဖော်ပြသော “သီးသန့်ဖော်ပြချက်” ဖြစ်လာသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် “လယ်သမား ဘဝ သရုပ်ဖော်ဝတ္ထု” ဟု ဖော်ပြလျှင်မူ ဝတ္ထုအမျိုးမျိုးထဲမှ တစ်မျိုးကို ထပ်မံ၍ သီးသန့်ဖော်ပြချက် ဖြစ်သွားပါသည်။ ထိုသို့ သီးသန့်ဖော်ပြသည့် သဘောပါလေလေ ပို၍ရှင်းလင်းပေါ်လွင်လေလေ ဖြစ်ပါသည်။

ခြုံငုံသဘောနှင့် သီးသန့်သဘောသည် တစ်ခုကိုတစ်ခု အမှီပြု နေပါသည်။ ပုံစံပြရလျှင် “စားစရာ” ဟု သုံးလျှင် ခြုံငုံသဘောဖြစ်ပြီး “ထမင်း” ဟု သုံးလျှင် သီးသန့်သဘောဖြစ်သည်။ “အုန်းထမင်း” ဟုသုံးလျှင် “ထမင်း” က ခြုံငုံသဘော “အုန်းထမင်း” က သီးသန့်သဘော ဖြစ်သွားပါ သည်။ ထို့အတူ “စိုက်ပျိုးရေး” ထက် “စပါးစိုက်ပျိုးရေး” ကပို၍ သီးသန့် သဘောဆောင်ပါသည်။ “စပါးစိုက်ပျိုးရေး” ထက် “ရာကျော်စပါး စိုက် ပျိုးရေး” က ပို၍ပို၍ သီးသန့်သဘောဆောင်ပါသည်။ ထို့အတူ “မကောင်း စိတ်” ထက် “မနာလိုစိတ်” က ပို၍ သီးသန့်သဘောဆောင်ပါသည်။

“မနာလိုစိတ်” ထက် “ကိုယ့်ထက်လှသည်ကို မနာလိုစိတ်” က ပို၍ပို၍ သီးသန့်သဘောဆောင်ပါသည်။

ထိုဖော်ပြချက်နှစ်မျိုးလုံး သူ့နေရာသူ အသုံးဝင်ပါသည်။ သို့သော် ခြုံငုံသဘောဘက်မှ သီးသန့်သဘောဘက်သို့ ပို၍ ရွေ့လျားလာလေလေ ပို၍ ရှင်းလင်းပေါ်လွင်လာလေလေ ဖြစ်သည့်အတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိစေလိုလျှင် သီးသန့်ဖော်ပြချက် များများသုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။ သာဓကပြရဦးမည်ဆိုပါက “ပြည်သူ” ဟု သုံးသောအခါ ပြည်သူအားလုံးကို ခြုံငုံပြီး ဆိုလိုရာရောက်သဖြင့် ဘယ်သူဘယ်ဝါ မသဲကွဲလှပါ။ “လုပ်သား ပြည်သူ” ဟု သီးသန့်ပြုလိုက်သောအခါ အလုပ်လုပ်သော ပြည်သူများကိုသာ ပိုင်းခြားဆိုလိုကြောင်း သိသာပြီး “ပြည်သူ” ဟု သုံးခြင်းထက် ပို၍ ထင်ရှားလာရပါသည်။ အောက်ပါဝါကျကို ကြည့်ပါဦး။

“လွန်ခဲ့သော သုံးရက်က ရန်ကုန်မြို့လယ်ခေါင်တွင် အထက် အောက် ဆင်တူဝတ်၍ လမ်းလျှောက်လာသော မိန်းမပျိုကို မြင်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း၏ သမီးဖြစ်ကြောင်း ချက်ချင်း မှတ်မိသွားပါသည်။

ဤဝါကျတွင် ခြုံငုံဖော်ပြသောစကားများ အသုံးများသည့်အတွက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် မရှိလှပါ။ “လွန်ခဲ့သောသုံးရက်” သည် ဘယ်နေ့ဘယ်ရက်နည်း။ “ရန်ကုန်မြို့လယ်ခေါင်ဆိုရုံနှင့် ဘယ်နေရာဟု သိနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ “အထက်အောက်ဆင်တူ” ဆိုရုံနှင့် အရောင်အသွေး ကို မြင်သာပါမည်လော။ “မိန်းမပျို” ဆိုရာ၌ မည်မျှပျိုရွယ်ပါသနည်း။ “ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း” သည် မည်သူနည်း။ သီးသီးသန့်သန့် မဖော်ပြဘဲ ခြုံငုံဖော်ပြထားသဖြင့် ဤကဲ့သို့ ဝိုးတဝါးဖြစ်နေခြင်းပင်။

“၁၉၈၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁၅ ရက်နေ့ နံနက် ၉ နာရီက ရန်ကုန်မြို့လယ်အနော်ရထာလမ်းနှင့် ပန်းဆိုးတန်းလမ်းထောင့်တွင် ကြည်ပြာရောင် ဆင်တူဝတ်စုံဖြင့် လမ်းလျှောက်လာသော အသက် ၂၀ ခန့်ရှိ မိန်းမပျိုကို မြင်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော့်သူငယ်ချင်း ကိုဖေသိန်း၏ သမီးဖြစ်ကြောင်း ချက်ချင်း မှတ်မိလိုက်ပါသည်။”

ဤဝါကျသည် ပထမဝါကျထက် ပို၍ ရှင်းလင်းပေါ်လွင်ကြောင်း ဖတ်ကြည့်လျှင် သိနိုင်ပါသည်။ တွေ့မြင်သည့်နေ့ရက်၊ အချိန်နေရာ အတိအကျ၊ မိန်းမပျို၏ ဝတ်စုံအရောင်၊ အသက်အရွယ်၊ သူငယ်ချင်း အမည်ဟူသော သီးသန့်ဖော်ပြချက်များကြောင့် ပို၍ ရှင်းလင်းပေါ်လွင် လာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤမျှဆိုလျှင် သီးသန့်ပိုင်းခြားဖော်ပြနိုင်လေလေ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ပေါ်ပေါ်လွင်လွင် ရှိလေလေဟူသော အချက်ကို သိသာလောက်ပါပြီ။

ဆက်လက်၍ ဝါကျဖွဲ့ပုံရှင်းလင်းမှုအကြောင်း ဆွေးနွေးပါဦးမည်။

(စ) ပုဒ်ထားရှုပ်ဝါကျများ

ဝါကျဖွဲ့ရာတွင် ပုဒ်အထားအသို့ အရေးကြီးပုံကို မှန်မှန်ကန်ကန် အခန်း “ပုဒ်ထားမှားဝါကျ” အပိုင်းတွင် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့ပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ပုဒ်အထားအသို့နေရာမကျသောအခါ “ပုဒ်ထားမှားဝါကျ” အဆင့်သို့ မရောက်သည့်တိုင် “ပုဒ်ထားရှုပ်” သွားသည့် အဖြစ်မျိုးသို့ ရောက်သွားတတ်ပါသည်။ ပုဒ်ထားရှုပ်သွားသဖြင့် ဟိုလို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရ မလို သည်လိုအဓိပ္ပာယ်ကောက်ရမလို ဖြစ်သွားတတ်ပုံမျိုးကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သာဓကပြပါမည်။

“ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့နှင့် မိတ္ထီလာမြို့တွင် စုပေါင်း

ရှင်ပြုပွဲများ ကျင်းပသည်။”

ဤဝါကျသည် ပုဒ်ထားမမှားသော်လည်း ပုဒ်ထားရှုပ်သော ဝါကျ ဖြစ်သည်။ “တောင်ကြီး” ၏ ပြည်နယ်ကို ဖော်ပြပြီး မိတ္ထီလာ၏တိုင်းကို မဖော်ဘဲ ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ကြီးမြို့နှင့် မိတ္ထီလာမြို့တို့ဟူ၍ ရေးလိုက် သည့်အတွက် တောင်ကြီးရော မိတ္ထီလာပါ ရှမ်းပြည်နယ်ထဲမှာ ရှိသလိုလို အဓိပ္ပာယ်ရှုပ်သွားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ မိတ္ထီလာလသည် ရှမ်းပြည်နယ်မှာ မရှိကြောင်း အများအသိပင်ဖြစ်သဖြင့် အဓိပ္ပာယ်အနေဖြင့် မှားနိုင်စရာ အကြောင်းမရှိပါ။ သို့သော် ပုဒ်အထားအသို့ နေရာမကျသည့်အတွက် စာဖတ်သူ၏ စိတ်ထဲတွင် ရှုပ်သွားနိုင်ပါသည်။

ထိုသို့မရေးဘဲ-

“ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ကြီးမြို့နှင့် မန္တလေးတိုင်း မိတ္ထီလာမြို့တို့ တွင် စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲများ ကျင်းပသည်” ဟု ရေးလျှင် ရှုပ်စရာအကြောင်း မရှိပါ။

“တောင်ကြီးမြို့နှင့် မိတ္ထီလာမြို့ပေါ်တွင် စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲများ ကျင်းပသည်” ဟု ပြည်နယ်တိုင်းအမည်များ နှစ်နေရာလုံး မထည့်ဘဲ ရေးလျှင်လည်း အဓိပ္ပာယ်ရှင်းလင်းသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ထပ် ပုံစံ ပြပါဦးမည်။

“ကျွန်တော်သည် လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မြင်ရ၍ စာ ရေးဆရာ မင်းရှင်ရေးသားခဲ့သော ‘လမ်းပေါ်မှာ’ ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်ကို သတိရလာပါသည်။”

ဤဝါကျသည်လည်း ပုဒ်ထားရှုပ်ဝါကျပင် ဖြစ်သည်။ ‘လမ်းပေါ် က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မြင်ရ၍’ ဟူသော ပုဒ်သည် ‘ကျွန်တော်’ နှင့် ဆိုင်သည် ဟုလည်း ယူနိုင်သည်။ စာရေးဆရာမင်းရှင်နှင့် ဆိုင်သည်ဟုလည်း ယူ

နိုင်သည်။ ကျွန်တော်နှင့် ဆိုင်သည်ဆိုလျှင် လမ်းပေါ်ဖြစ်ရပ်ကို မြင်သူမှာ လည်း ကျွန်တော်၊ ဝတ္ထုကို သတိရသူမှာလည်း ကျွန်တော်ဟု အဓိပ္ပာယ် ကောက်ရပါလိမ့်မည်။ မင်းရှင်နှင့် ဆိုင်သည်ဆိုလျှင် လမ်းပေါ်က ဖြစ် ရပ်ကိုမြင်သူမှာ ကျွန်တော်မဟုတ်ဘဲ မင်းရှင်သာ ဖြစ်သည်။ မင်းရှင်က ထိုဖြစ်ရပ်ကို ဝတ္ထုရေးသည်။ ထိုဝတ္ထုကို ဖတ်ရသူဟာ ကျွန်တော်ဖြစ်သည် ဟု အဓိပ္ပာယ်ကောက်ရပါလိမ့်မည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ ‘လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မြင်၍’ ဟူသော ပုဒ်ကို ရှေ့နှင့်ရော နောက်နှင့်ပါ ဆိုင် သလိုလို ထင်ရအောင် ပုဒ်ထားနေရာ မကျသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မရေးဘဲ-

‘လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို ကျွန်တော် မြင်ရ၍ စာရေးဆရာ မင်းရှင်၏ လမ်းပေါ်မှာ ဝတ္ထုကို သတိရလာပါသည်’ ဟု ရေးလျှင် လမ်း ပေါ်က ဖြစ်ရပ်ကို မြင်မှုမှာ ကျွန်တော်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသွားပါလိမ့် မည်။

သို့မဟုတ်

‘လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို စာရေးဆရာမင်းရှင် မြင်ရ၍ ရေး သားခွဲသော လမ်းပေါ်မှာ ဝတ္ထုတို့တစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော် သတိရလာပါ သည်’ဟု ရေးလျှင် လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်ကို မြင်သူမှာ မင်းရှင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသွားပါလိမ့်မည်။

ဤသို့ဖြင့် ဝါကျတစ်ခုအတွင်းရှိ ပုဒ်များကို ရှေ့နှင့်ဆိုင်သလိုလို နောက်နှင့်ဆိုင်သလိုလို ဇဝေဇဝါဖြစ်အောင် မထားဘဲ အသက်ဆိုင်ဆုံး အဆီလျော်ဆုံးနေရာတွင် ရှင်းလင်းပြတ်သားစွာထားမှသာ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရှိပါလိမ့်မည်။

(ဆ) ဝါကျရှည်လျှင် ရှုပ်တတ်သည်

‘ကျွန်တော်သည် လမ်းပေါ်က ဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မြင်ရ၍ စာရေး ဆရာမင်းရှင်ရေးသားခဲ့သော လမ်းပေါ်မှာ ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်ကို သတိရလာ ပါသည်။’ ဤဝါကျသည် ‘ပုဒ်ထားရှုပ်ဝါကျ’ ဖြစ်ကြောင်း ရှေ့အခန်းတွင် ဆိုခဲ့ပါပြီ။ ဤဝါကျကို ပုဒ်အထားအသို့ နေရာမပြောင်းဘဲ-

‘ကျွန်တော်သည် လမ်းပေါ်ကဖြစ်ရပ်တစ်ခုကို မြင်ရပါသည်။ ဤတွင် စာရေးဆရာမင်းရှင်ရေးခဲ့သော လမ်းပေါ်မှာ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို သတိရလာပါသည်’ ဟူ၍ ဝါကျတိုနှစ်ခုခွဲရေးလျှင်လည်း အဓိပ္ပာယ်ရှင်း လင်းကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဤနေရာတွင် ဂရုပြုစရာအချက်တစ်ချက်ကို တွေ့ရပါသည်။ ဝါကျတိုနှစ်ကြောင်း ခွဲရေးသောအခါ အဓိပ္ပာယ် ရှင်းလင်းသည်။ ထိုဝါကျ တိုနှစ်ကြောင်းကို ‘၍’ ဖြင့် ဆက်၍ ဝါကျရှည်တစ်ကြောင်း တစ်ခုဖြစ် အောင် လုပ်လိုက်သောအခါ ‘ပုဒ်ထားရှုပ်ဝါကျ’ ဖြစ်သွားပြီး အဓိပ္ပာယ်မရှင်း မလင်း ဖြစ်ရသည်။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

အဖြေရှာလျှင် ‘၍’ ဖြင့် ဆက်ထားသော ‘လမ်းပေါ်ကဖြစ်ရပ်တစ်ခု ကို မြင်၍’ ဟူသော ပုဒ်ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ရှေ့တွင် ဆိုခဲ့ပြီးပါပြီ။ ထို ပုဒ်သည် သူ့ရှေ့ကပုဒ်နှင့်လည်း ဆက်စပ်နိုင်သည်။ သူ့နောက်ကပုဒ်နှင့် လည်း ဆက်စပ်နိုင်သည်။ ထိုသို့ ရှေ့နှင့်ဆိုင်သလိုလို နောက်နှင့်ဆိုင်သလိုလို ဖြစ်ရသည့်အတွက် ပုဒ်ထားရှုပ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မရှင်းမလင်း ဖြစ်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤအချက်နှင့် ပတ်သက်၍ ကောက်ချက်တစ်ခုခုချနိုင်ပါသည်။ ဝါကျရှည်လေလေ ‘၍’ စသည့် စကားဆက်များ သုံးရလေလေ၊ အဓိပ္ပာယ်မရှင်းမလင်းဖြစ်ဖို့ အခွင့်အလမ်းပိုများလေလေဟူသော ကောက် ချက်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

မှန်ပါသည်။ ဝါကျတိုသောအခါ ‘၍၊ သဖြင့်၊ သောကြောင့်’ စသည့် စကားဆက်များ သုံးစရာမလိုသဖြင့် ပုဒ်ထားရှုပ်နှိုင်းစရာမရှိပါ။ ဝါကျရှည်လာသောအခါ ‘၍၊ သဖြင့်၊ သောကြောင့်’ စသည့် စကားဆက်များ သုံးရမဲ့ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါ စကားဆက်သုံးပုံ မကျွမ်းကျင်လျှင် ရှေ့နှင့်ဆိုင်သလိုလို နောက်နှင့်ဆိုင်သလိုလို ဖြစ်တတ်ပြီး အဓိပ္ပာယ်မရှင်းမလင်း ဖြစ်ရတတ်ပါသည်။

စာဖတ်သူဘက်က ကြည့်လျှင်လည်း ဝါကျရှည်လေလေ စာဖတ်သူပို၍ ပင်ပန်းလေလေ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ စာဖတ်သူတစ်ယောက်သည် စာဖတ်ပြီဆိုလျှင် အနည်းဆုံးဝါကျတစ်ကြောင်းတော့ ဆုံးအောင်ဖတ်မြဲဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝါကျသည် တော်တော်နှင့်မဆုံးဘဲ ‘၍’ တွေ ‘နှင့်’ တွေ ‘သဖြင့်’ တွေ ‘သောကြောင့်’ တွေနှင့် အရှည်ကြီး ဆက်နေမည်ဆိုလျှင် စာဖတ်သူသည် ဝါကျမဆုံးမချင်း အသက်အောင့်ထားရသလို ဖြစ်နေပါသည်။ ဝါကျဆုံးသွားမှာ ‘ဪ - ဒါဆိုလိုပါကလား’ ဟု ဟင်းချရမလို ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဝါကျရှုပ်လွန်းလျှင် ရှေ့က အချက်များ ရောထွေးမေ့လျော့သွားပြီး မရှင်းမလင်း ဖြစ်တတ်ပါသေးသည်။

အချုပ်ဆိုရလျှင် ဝါကျတိုလေလေ စကားဆက်အသုံးနည်းလေလေ ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ပိုများလေလေ ဖြစ်ပါသည်။ ဝါကျရှည်လေလေ စကားဆက်အသုံးရများလေလေ မရှင်းမလင်း ဖြစ်ဖို့ အခွင့်အလမ်း ပိုများလေလေ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိဆိုလိုချက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖြစ်စေလိုလျှင် အတတ်နိုင်ဆုံးဝါကျတိုတို ရေးရန် မလွဲမရှောင်သာ၍ ဝါကျရှည်ရှည်ရေးရသည့်အခါမျိုးတွင်လည်း ပုဒ်အထားအသိုအဆက်အစပ်ကို အထူးဂရုပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် စာရေးသူ၏ ဆိုလိုချက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ဖြစ်ရေး

အတွက် ဂရုပြုသင့်သော အချက်များ ထင်ရှားလောက်ပါပြီ။

□

အခန်း (၆)

တိတိကျကျ

အမှိုက်မပစ်ရ။

အမှိုက်မပစ်ပါနှင့်။

အမှိုက်ပစ်ခြင်းသည်းခံပါ။

ဤစကားသုံးရပ်စလုံး အမှိုက်မပစ်စေလိုကြောင်း ဖော်ပြသည့် စကားရပ်များသည် ဖြစ်သည့်အတွက် အဓိပ္ပာယ်ချင်း အတူတူဖြစ်သည်ဟု အကြမ်းအားဖြင့် ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော် သေသေချာချာ လေ့လာကြည့်လျှင် စကားရပ်တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အလေးအပေါ့ အပျော့အမာ ကွာခြားကြောင်းကို တွေ့ရပါသည်။ “အမှိုက်မပစ်ရ” အမိန့်အာဏာနှင့် တင်းတင်းမာမာ တားမြစ်သည့် သဘောဖြစ်သည်။ “အမှိုက်မပစ်ပါနှင့်” မှာ ပျော့ပျော့ပြောင်းပြောင်း တားမြစ်သည့် သဘောဖြစ်သည်။ “အမှိုက်ပစ်ခြင်းသည်းခံပါ” မှာမူ မပြုလုပ်ရန် တောင်းပန်သည့်သဘောဖြစ်သည်။ ဤသို့ မိမိဆိုလိုသည့် သဘောကို အလေးအပေါ့ အပျော့အမာ သဘောပါမကျန် “တိတိကျကျ” ဖော်ပြနိုင်ခြင်းသည် စကားပြေကောင်း၏ လက္ခဏာဖြစ်ပါသည်။

“တိတိကျကျ” ဟူရာ၌ စကားသုံးပုံ တိတိကျကျရှိမှု၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံ တိတိကျကျရှိမှုတို့ကို အဓိကဆိုလိုပါသည်။ စကားသုံးပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ဦးစွာဆွေးနွေးလိုပါသည်။

(က) ကြိယာအဆုံးသတ်များ

စာရေးရာ၌ မိမိဆိုလိုသည့် အနက်သဘော တိတိကျကျရအောင် ကြိယာအဆုံးသတ်များကလည်း အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်။

သာဓကအားဖြင့် ‘ဖြစ်’ ဟူသော ကြိယာကို ဝါကျထဲတွင် အဆုံး သတ်နေရာက ထားမည်ဆိုပါစို့ ‘ဖြစ်၏၊ ဖြစ်သည်၊ ဖြစ်ပါသည်၊ ဖြစ်ပေသည်၊ ဖြစ်သတည်း’ စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးအဆုံးသတ်နိုင်ပါသည်။ အားလုံးဖြစ်ကြောင့်ပြသည် ချည်းဖြစ်၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ အသေးစိတ် လေ့လာကြည့်လျှင်မူ အလေးအပေါ့ ကွာခြားကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။

ဖြစ်ကြောင်းပြချင်းအတူတူ ‘ဖြစ်၏’ ဟု ဆိုခြင်းက ‘ဖြစ်သည်’ ဟုဆိုခြင်းထက် ပို၍ ပြတ်ပြတ်တောက်တောက် ရှိပါသည်။ ‘၏’ က ‘သည်’ ထက်ပို၍ အသံပြတ်တောက်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ‘ဖြစ်ပါသည်’ က ယဉ်ကျေးသည့် သဘောပါဝင်ပါသည်။ ‘ဖြစ်လေသည်’ က လေးနက်သော သဘောပါသည်။ ‘ဖြစ်သတည်းက’ က အဆုံးသတ်ပိတ်ပြီး အလေးအနက် ဖော်ပြသည့်သဘော ပါဝင်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ဆိုလိုသည့် အနက်၏ သဘော တိတိကျကျရအောင် ‘ဖြစ်၊ သည်၊ ပါသည်၊ ပေသည်၊ သတည်း’ စသော ကြိယာအဆုံးသတ်များကို ရွေးချယ်သုံးနှုန်းနိုင်ပါသည်။

(ခ) စကားလုံးနောက်ကွယ်က ခံစားမှု

မြွေသည် အဆိပ်ရှိသော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ကိုက်လျှင် သေနိုင်သော သတ္တဝါဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူသည် မြွေကို ကြောက်သည်။ ထိုမှတစ်ဖန် တကယ့်မြွေကိုမတွေ့ရသော်လည်း မြွေဟူသော စကားသံကိုကြားလျှင် တကယ့်မြွေကို သတိရပြီး ကြောက်သည်။ တစ်ယောက်ယောက်က မြွေ မြွေဟု အော်လိုက်လျှင် တကယ့်မြွေရှိရှိ၊ မရှိရှိ ကြားရသည့် ထိန့်လန့်

တကြား ဖြစ်သားတတ်သည်မှာ အထင်အရှားပင်။ ထို့ပြင် ကြောက်ခြင်း ဟူသော ခံစားမှုသည် တကယ့်မြွေသတ္တဝါ၏ နောက်ကွယ်တွင်သာမက မြွေဟူသော စကားလုံး၏ နောက်ကွယ်တွင်လည်း ယှဉ်တွဲကပ်ပါနေ တော့သည်။

ဤသို့ဖြင့် အချို့သောစကားများသည် နောက်ကွယ်တွင် ခံစားမှု အမျိုးမျိုး ယှဉ်တွဲကပ်ပါသည့် စကားများ ဖြစ်နေပါသည်။ ‘ဘုရား’ ဟူသော စကားကြားလျှင် ကြည်ညိုသောခံစားမှုမျိုး၊ ‘အမေ’ ဟူသော စကားကို ကြားလျှင် ချစ်ခင်သောခံစားမှုမျိုး၊ ‘သူခိုး’ ဟူသော စကားကိုကြားလျှင် မနှစ်မြို့သော ခံစားမှုမျိုး ပေါ်လာတတ်သည်မှာ ထိုသဘောမျိုးပင် ဖြစ် ပါသည်။ စကားလုံးတိတိကျကျ ဖြစ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုရလျှင် သက်ဆိုင်ရာခံစားမှုမျိုးကို တိတိကျကျ ဖော်ပြနိုင်သည့် စကားမျိုးဖြစ်အောင် ရွေးချယ်ရန်အထိ လိုအပ်ပါသည်။

အကြောင်းအရာတစ်ခုတည်းကို ဖော်ပြနေသော်လည်း နောက်ကွယ် က ခံစားမှုမတူသည့် စကားများ ရှိပါသည်။ ဖခင်ကို ‘မွေးသဖခင်’ ဟူ၍ လည်း ရည်ညွှန်းနိုင်သည်။ ‘အဖေ’ ဟူ၍လည်း ရည်ညွှန်းနိုင်သည်။ ‘အိမ်ကအဘိုးကြီး’ ဟူ၍လည်း ရည်ညွှန်းနိုင်ပါသည်။ ထိုစကားသုံးရပ်သည် ‘ဖခင်’ ဟူသော အကြောင်းတစ်မျိုးတည်းကို ဖော်ပြသော စကားများဖြစ် သော်လည်း နောက်ကွယ်က ယှဉ်တွဲကပ်ပါနေသော ခံစားမှုခြင်း ကွာဝေး လှပါသည်။ ‘မွေးသဖခင်’ ဟု သုံးလျှင် ဖခင်ကို ကြည်ညိုလေးစားသော ခံစားမှုမျိုး ယှဉ်တွဲနေသည့် သဘောဖြစ်ပါသည်။ ‘အဖေ’ ဟု သုံးလျှင် ကြည်ညိုမှု၊ မကြည်ညိုမှု မခွဲခြားနိုင်သော ‘ပုံမှန်ခံစားမှုမျိုး’ ယှဉ်တွဲနေ သည့် သဘောဖြစ်ပါသည်။ ‘အိမ်ကအဘိုးကြီး’ ဟု သုံးလျှင် သူ့ဖခင်ကို မလေးစားသော ပေါ့ပျက်ပျက်ခံစားမှုမျိုးကို ယှဉ်တွဲနေသည့် သဘော

ဖြစ်ပါသည်။

ထို့အတူ စားရန် တိုက်တွန်းရာ၌ ‘သုံးဆောင်ပါ’ ဟု သုံးလျှင် လေးစားသော ခံစားမှုမျိုးပါကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ ‘စားပါ’ ဟု သုံးလျှင် လေးစားသည်၊ မလေးစားသည် မဟုတ်သော ပုံမှန်ခံစားမှုပါကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ ‘လွေးလိုက်စမ်းပါ’ ဟု သုံးလျှင်မူ ရင်းနှီးသော ခံစားမှုပါကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ ‘မျိုဟဲ့ဆိုဟဲ့’ ဟု သုံးလျှင်ကား မနှစ်မြို့သော ဒေါသသံနှင့်ယှဉ်သော ခံစားမှုပါကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။

အချို့သော စကားများ၏ နောက်ကွယ်ရှိ ခံစားမှုသဘောများသည် ပြင်းထန်သည့်အတွက် နားမခံသာခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ မနှစ်မြို့ခြင်းတို့ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် လူတို့သည် နားခံသာသော ခံစားမှု ပျော့သောစကားကို အစားထိုး သုံးတတ်ကြပါသည်။ ဆိုပါစို့။ မြွေကိုက်သည်ဟူသော စကားကို ကြားရရုံဖြင့် တကယ်မြွေကိုက်ခံရသလို ထင်ပြီး အထိတ်တလန့် ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နားခံသာသော ‘ပိုးထိသည်’ ဟူသော စကားဖြင့် အစားထိုး သုံးတတ်ကြပါသည်။ ထို့အတူ ဗိုက်ကြီးသည်ဟုသုံးလျှင် ရိုင်းသဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ဟုသုံးခြင်း၊ လမ်းသူရဲ ဟု သုံးလျှင် ကြမ်းသဖြင့် ‘ဆိုးသွမ်းလူငယ်’ ဟု သုံးခြင်း၊ ‘တံငါ’ ဟု သုံးလျှင် အကုသိုလ်ဖြင့် အသက်မွေးသူဟူ၍ မနှစ်မြို့ဖွယ် ခံစားမှုကပ်ပါလာသဖြင့် ‘ရေလုပ်သား’ ဟု သုံးခြင်းတို့မှာလည်း ထိုသဘောပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် စကားပုံသုံးရာတွင် နောက်ကွယ်က ကပ်ပါသော ခံစားမှုပါ တိတိကျကျ ဖော်ပြနိုင်သည့်စကားမျိုးကို ရွေးချယ်သုံးရန် လိုအပ်ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျထဲက တန်းတူရည်တူ အချက်အလက်များ

တိတိကျကျရှိမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမဆုံးတင်ပြလိုသော အချက်ကား တန်းတူရည်တူဖြစ်သော အချက်အလက်များကို တန်းတူရည်တူသဘော ထင်ရှားအောင် ဝါကျဖွဲ့ပြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဝါကျဖွဲ့ပြရာတွင် သုံးလေ့ရှိသောနည်းကား တန်းတူရည်တူ အချက်အလက်များကို ပုံစံတူစကားစုများဖြင့် ဖော်ပြသည့်နည်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤမိန်းမမျိုးကား ‘ရုပ်လည်းချော၊ သဘောလည်းကောင်း၊ အပြောလည်း ချိုလှပေသည်’။

ဤဝါကျတွင် မိန်းမပျို၏ ဂုဏ်အင်္ဂါသုံးရပ် ပါဝင်သည်။ ရုပ်ချောခြင်း၊ သဘောကောင်းခြင်း၊ အပြောချိုခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ထိုဂုဏ်တို့သည် မည်သည့်ဂုဏ်က ဘယ်ဂုဏ်ထက်ပို၍ အရေးပါသည်ဟူသော သဘောမရှိဘဲ မိန်းမပျိုအတွက် အားလုံး တန်းတူရည်တူ အရေးပါသည်ဟူသော ဂုဏ်များဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြလိုသောအခါ အထက်ပါအတိုင်း ရုပ်လည်းချော၊ သဘောလည်းကောင်း၊ အပြောလည်းချို ဟူ၍ ပုံစံတူသုံးခုနှင့် ဖော်ပြလိုက်ခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူအနေဖြင့် ပို၍ အာရုံပြုမိသည်နှင့်အမျှ ဤဂုဏ်တို့၏ တန်းတူရည်တူ သဘောသည်လည်း ထင်ရှားလာရပါသည်။ ထိုသို့မရေးဘဲ -

‘ထိုမိန်းမပျိုကား ရုပ်ချောသဘောကောင်းသည့်အပြင် အပြောလည်း ချိုလှပေသည်’ ဟု ရောနှောရေးလိုက်လျှင်မူ ဝါကျဖွဲ့ထုံးမှန်သော်လည်း ဂုဏ်သုံးမျိုးကို ထင်းခနဲ မမြင်သာတော့ပါ။ ပုံစံတူစကားစုများနှင့် မဖော်ပြ။ သူမအတွက် တန်းတူရည်တူသဘော တိတိကျကျ မပေါ်လွင်တော့ဘဲ ရောနှောသွားမည် ဖြစ်သည်။

ဆရာ၏ ‘အောင်မြင်သောအသံ၊ အသက်ဝင်သောပြောဟန်၊

ရှင်းလင်းသော အသင်အပြုတို့ကို အမြဲသတိရနေပါသည်’

ဤဝါကျတွင်လည်း အသံအောင်မြင်ခြင်း၊ ပြောဟန်အသက် ဝင်ခြင်း၊ အသင်အပြုရှင်းလင်းခြင်း ဟူသော ဆရာ၏ ဂုဏ်ရည်သုံးမျိုးကို အောင်မြင်သော၊ အသက်ဝင်သော၊ ရှင်းလင်းသော ဟူ၍ ‘သော’ ပါ သော ပုံစံတူစကားစု သုံးခု၌ ဖော်ပြလိုက်သည့်အတွက် ထိုဂုဏ်သုံးမျိုး သည် ထင်းခနဲ ပေါ်လွင်လာသည်နှင့်အမျှ တန်းတူညီတူ အရေးပါသော သဘောမျိုးသည် တိတိကျကျ ထင်ရှားလာပါသည်။ ထိုသို့မရေးဘဲ -

‘အောင်မြင်သော အသံရှင်ဆရာသည် အသက်ဝင်အောင် ပြောဆို လျက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း တင်ပြသည်ကို အမြဲသတိရနေပါသည်’ ဟု ရေးလျှင်မူ အကြောင်းအရာချင်း အတူတူပင် ဖြစ်သော်လည်း ဂုဏ် သုံးမျိုးထင်းခနဲ မပေါ်လွင်တော့ပေ။ ရေးပုံ ရောနှောရှုပ်ထွေးမှုကြောင့် ဂုဏ်သုံးမျိုး၏ တန်းတူရည်တူသဘောမျိုးသည်လည်း တိတိကျကျ မပေါ်လွင်ဟု ဆိုရပါမည်။

ငယ်စဉ်ကကြားနေကျ ပလွေသံများ၊ မြင်နေကျ လယ်ကွင်းများ၊ တွေ့နေကျ အပေါင်းအသင်းများကို ကြားလိုမြင်လိုလှပါတော့သည်။

အလုပ်သမားကို စိတ်ဝင်စားသူသည် အလုပ်သမားအကျိုးကို သယ်ပိုးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ လယ်သမားကို စိတ်ဝင်စားသူသည် လယ်သမားအကျိုးကို သယ်ပိုးခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ လူငယ်ကို စိတ်ဝင် စားသူသည် လူငယ်အကျိုးကို သယ်ပိုးခြင်းဖြင့် လည်းကောင်း မိမိ စွမ်းအားရှိသလောက် အကျိုးပြုနိုင်ပေသည်။

ရူပဗေဒညံ့သူသည် မိမိညံ့သော ရူပဗေဒကို အထူးလေ့လာလျှင်၊ ဓာတုဗေဒညံ့သူသည် မိမိညံ့သော ဓာတုဗေဒကို အထူးပြု လေ့လာလျှင် သင်္ချာညံ့သူသည် မိမိညံ့သော သင်္ချာကို အထူးလေ့လာလျှင် နားလည်

တတ်မြောက်သည်နှင့်အမျှ ရူပဗေဒ၊ ဓာတုဗေဒ၊ သင်္ချာဟူသော အခက် အခဲများကို အောင်မြင်စွာ ကျော်လွှားနိုင်ပါလိမ့်မည်။

အထက်ပါ ဝါကျများတွင် တန်းတူရည်တူ အချက်အလက်များကို ပုံစံတူ စကားစုများဖြင့် တိတိကျကျ သပ်သပ်ရပ်ရပ် ဖော်ပြထားသည်ကို လေ့လာနိုင်ပါသည်။

တစ်ခုဆိုစရာရှိပါသည်။ ပုံစံတူစကားစုများဖြင့် ဖွဲ့ထားသော ဝါကျမျိုးကို နေရာတိုင်းတွင် သုံးရမည်ဟု ဆိုလိုခြင်း မဟုတ်ပါ။ ရေးသမျှဝါကျတိုင်း ဤဝါကျမျိုးချည်း ဖြစ်နေလျှင်လည်း သဘာဝကျမည် မဟုတ်ပါ။ တမင်လုပ်ရေးကြောင်း ထင်ရှားနေပါလိမ့်မည်။ အခြား အကြောင်းအရာများကို ရေးသားဖော်ပြနေခိုက် တန်းတူရည်တူ အချက် အလက်များကို တိတိကျကျ ဖော်ပြရန် လိုအပ်သော အခါမျိုးကျမှ ဤဝါကျမျိုးကို သုံးလျှင်မူ သဘာဝလည်း ကျပါသည်။ ရေးရိုးရေးစဉ် ဝါကျအများစုထဲတွင် ထူးခြားပေါ်လွင်နေသော ပုံစံတူဝါကျမျိုးဖြစ်၍ စာဖတ်သူအနေနှင့်လည်း ပို၍ အာရုံစိုက်မိနိုင်ဖွယ် ရှိပါသည်။ မိမိဆိုလိုချက် ကိုလည်း စာဖတ်သူအနေနှင့် တိတိကျကျ နားလည်နိုင်ပါလိမ့်မည်။

(ဃ) ဝါကျထဲက အလေးပေးပုံသဘော

ဝါကျထဲတွင် မိမိအလေးပေးလိုသောအချက်ကို စာဖတ်သူကလည်း အရေးကြီးသည်ဟု အလေးအနက် သဘောပေါက်လာအောင် ဖော်ပြနိုင် ခြင်းသည်လည်း ဝါကျဖွဲ့ပုံ တိတိကျကျရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းအချင်းအရာ အတူတူပင်ဖြစ်သော်လည်း ဝါကျဖွဲ့ပုံကို လိုက်၍ အလေးပေးပုံ ကွာခြားမှုမျိုး ရှိတတ်ပါသည်။ သာဓက ပြပါမည်။
- မမ ဤစာအုပ်ကို ဝယ်လာသည်။

- ဤစာအုပ်ကို မမဝယ်လာသည်။

ဤဝါကျနှစ်ခုသည် အကြောင်းအရာလည်း အတူတူ ဖြစ်ပါသည်။ ပထမဝါကျသည် ဖွဲ့ရိုးဖွဲ့စဉ် ဝါကျပုံစံမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ မမ (ကတ္တား)၊ ဤစာအုပ်ကို (ကံပုဒ်)၊ ဝယ်လာသည် (ကြိယာပုဒ်) ဟူသော အစီအစဉ်ဖြင့် ဖွဲ့ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် စာအုပ်ဝယ်လာသူသည် ‘မမ’ ဖြစ်သည် ဟူသော အချက်ကို ဦးဦးဖျားဖျား ဖော်ပြလိုသော သဘောပါပါသည်။

ဒုတိယဝါကျမှာမူ ဝယ်လာသည့်စာအုပ်ကို အလေးပေးဖော်ပြလို သည့် သဘောရှိပါသည်။ မမဝယ်လာသော စာအုပ်မှာ အခြားစာအုပ် မဟုတ်ဘဲ ဤစာအုပ်ဖြစ်ကြောင်း အဓိက ဖော်ပြလိုသည့်အတွက် ‘ဤစာ အုပ်ကို’ ဟူ၍ စကားစုကို ရှေ့ဆုံးကထားဖွဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အလေးပေးလိုသည့် အချက်ကို အရင်ဆုံး၊ သတိရတတ်သည့် သဘာဝအရ အရင်ဆုံး ဖော်ပြသည့်သဘောဖြစ်ပါသည်။

အလေးပေးလိုသည့် အချက်ကို ဝါကျ၏ နောက်ဆုံးပိုင်းတွင် ထားတတ်ကြပါသည်။ မြန်မာဝါကျများသည် ကြိယာဖြင့် အဆုံးသတ် လေ့ရှိသည်။ ကြိယာကို ဖော်ပြမှ ဝါကျ၏ ဆိုလိုချက်ပြီးပြည့်စုံသည်။ ထင်ရှားသည်။ ထို့ကြောင့် ကြိယာသည် ဝါကျ၏ နောက်ဆုံးအပိုင်းလည်း ဖြစ်သည်။ အရေးအကြီးဆုံး အပိုင်းလည်း ဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူသည် ဝါကျတစ်ကြောင်း ဆုံးအောင်ဖတ်လျှင် ကြိယာကို နောက်ဆုံးမှ ဖတ်ရခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ကြိယာဖြင့် ဖော်ပြသောအချက်သည် စာဖတ်သူ၏ ရင်ထဲတွင် ပူပူနွေးနွေး ထင်ကျန်ရစ်တတ်သည်။ ထိုသဘောရ အလေး ပေးလိုသော အချက်ကို ဝါကျ၏ နောက်ဆုံးပိုင်းတွင် ကြိယာနှင့် ဖော်ပြ ခြင်းဖြင့် လေးနက်ထင်ရှားလာနိုင်ပါသည်။ သာဓက ပြပါမည်။

-လယ်ထွန်နေသော ဤလယ်သမားကြီးသည် ‘ကျန်းမာသန်စွမ်း’၏။

-ကျန်းမာသန်စွမ်းသော ဤလယ်သမားကြီးသည် ‘လယ်ထွန်နေ’၏။
 ဤဝါကျနှစ်ကြောင်းသည် အဓိပ္ပာယ်အတူတူ ဖြစ်သော်လည်း
 အလေးပေးမှုခြင်း မတူပါ။ ပထမဝါကျကို ဖတ်လိုက်လျှင် သူ ‘လယ်ထွန်
 နေ၏’ ဟူသော စကားရပ်က စာဖတ်သူ၏ စိတ်ထဲတွင် ပူပူနွေးနွေး
 စွဲထင်ကျန်ရစ်နိုင်ပါသည်။ သို့ဖြင့် ပထမဝါကျသည် ကျန်းမာသန်စွမ်းမှုကို
 အလေးပေးသောဝါကျ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ -

‘မြမြသည် ရုပ်မချောသော်လည်း သဘောကောင်းသည်’ ဟူ၍
 သဘောကောင်းခြင်းကို အလေးပေးရေးနိုင်သည့်နည်းတူ-

‘မြမြသည် သဘောကောင်းသော်လည်း ရုပ်မချော’ ဟူ၍ ရုပ်မချော
 ခြင်းကို အလေးပေး ရေးနိုင်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် စကားသုံးနှုန်းရာတွင် လည်းကောင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ရာတွင်
 လည်းကောင်း၊ စာရေးသူ၏ ဆိုလိုချက်ကို အလေးအပေါ့ အပျော့အမာပါ
 မကျန်အောင် ဖော်ပြနိုင်သည်ဆိုလျှင် တိတိကျကျ ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

အခန်း (၇)

ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်

- အချို့သော လူတို့သည် အခက်အခဲ အတားအဆီးများနှင့် ကြုံတွေ့ရသောအခါ ထိုအခက်အခဲ အတားအဆီးများကို တေ့တေ့ဆိုင်ဆိုင် ရင်ဆိုင်ရန် ဝန်လေးခြင်း ဖြစ်တတ်ကြသည်။
- လူအချို့သည် အခက်အခဲကို ရင်ဆိုင်ရန် ဝန်လေးတတ်ကြသည်။ ဤဝါကျနှစ်ကြောင်းသည် အဓိပ္ပာယ်အတူတူ ဖြစ်သည်။ သို့သော် ပထမဝါကျသည် စကားကို စကားထပ်များဖြင့် ဖောင်းပွ

နေသော ဝါကျဖြစ်ပြီး ဒုတိယဝါကျမှာမူ စကားပို စကားထပ်မပါဘဲ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရေးထားသောဝါကျဖြစ်ကြောင်း အလွယ်တကူ သိနိုင်ပါသည်။

ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရေးနိုင်လျှင် စာရေးသူရော စာဖတ်သူပါ အချိန်ကုန် သက်သာပါသည်။ ထို့ပြင် ယခုခေတ်ကဲ့သို့ သိစရာမှတ်စရာ ပေါများလှသောခေတ်မျိုး၊ အချိန်လု၍ အလုပ်လုပ်ရသော ခေတ်မျိုးတွင် စကားလုံးနည်းနည်းနှင့် အဓိပ္ပာယ်များများပါအောင် ရေးနိုင်မှ တန်က

ကျပါသည်။ ထို့ပြင် ကျစ်လျစ်မှုသည် ခေတ်က တောင်းဆိုနေသော အချက်လည်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျစ်လျစ်မှုကို စကားအသုံးအနှုန်း ကျစ်လျစ်မှုနှင့် ဝါကျဖွဲ့ပုံ ကျစ်လျစ်မှုဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခွဲကာ ဆွေးနွေးလိုပါသည်။

(က) ဖောင်းပွနေသော စကားများ

စကားသုံးကျစ်လျစ်မှုရှိရန်အတွက် ဂရုပြုသင့်သောအချက်တစ်ချက် မှာ ဖောင်းပွနေသော စကားများကို ရှောင်ရန် ဖြစ်သည်။ တိုတိုပြော၍ ရနိုင်ပါလျက် စကားတံရှည်ကာ ကွေ့ဝိုက် လှည့်ပတ်သုံးသော စကားမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။

သာဓကပြရလျှင် ‘မရှိ’ ဟု တိုတိုသုံး၍ ရပါလျက် ‘မရှိဟုဆိုက ဆိုနိုင်လေသည်။’ ဟူ၍ အကြောင်းထူးမရှိဘဲ စကားတံရှည်ခြင်းမျိုး၊ ‘ဤမြန်မာပြည်’ ဟု ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် သုံးနိုင်ပါလျက် ‘မြန်မာလူမျိုးများ မှီတင်းနေထိုင်ရာ ဤတိုင်းပြည်’ ဟု ဖောင်းဖောင်းပွပွ သုံးခြင်းမျိုး၊ ‘အရှေ့အရပ်’ ဟု သုံးလျှင်ပြီးပါလျက် ‘အရှေ့တည်းဟူသောအရပ်’ ဟူ၍ စကားတံရှည်သုံးခြင်းမျိုး၊ ‘ရောက်ရှိသည်၊ ကျေးဇူးတင်သည်’ ဟု သုံးလျှင် ပြီးနိုင်ပါလျက် ‘ရောက်ရှိသည်၊ ကျေးဇူးတင်သည်’ ဟူ၍ မလိုအပ်ဘဲ ‘ရှိ’ ထည့်သုံးခြင်းမျိုးတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ‘ပြောသည်’ ဟု မသုံးဘဲ ‘ပြောဆို ခြင်းပြုသည်’ ဟု သုံးခြင်း၊ ‘ထို့ကြောင့်’ ဟု မသုံးဘဲ ‘ထို့အတွက်ကြောင့်’ ဟု သုံးခြင်းသည်လည်း စကားဖောင်းပွခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ပြင် ‘ကျွန်တော့်ကိုမွေးသော ကျွန်တော့အမေ၊ ကျွန်တော့်ထက် ငယ်သော ကျွန်တော့်ညီမလေး၊ အတောင်နှစ်ဖက်ရှိသော ကျီးကန်း’

စသည်ဖြင့် မပါလျှင်လည်းဖြစ်သော နာမဝိသေသနများကို အကြောင်းထူး မရှိဘဲ ထည့်သုံးခြင်းမျိုး ‘ခြေဖြင့်ကန်သည်၊ ပခုံးဖြင့်ထမ်းသည်၊ မျက်စိ ဖြင့်ကြည့်သည်’ စသည်ဖြင့် မပါလျှင်လည်း ဖြစ်သော ကြိယာဝိသေသန များကို အကြောင်းထူးမရှိဘဲ ထည့်သုံးခြင်းမျိုးများ သည်လည်း စကားသုံး ဖောင်းပွခြင်းပင်’ ဖြစ်ပါသည်။

စကားသုံးဖောင်းပွခြင်းအတွက် စကားတစ်လုံးနှင့် ပြီးရမည့် နေရာတွင် သုံးလေးငါးလုံး သုံးနေရသဖြင့် စက္ကူလည်းကုန် မင်လည်းကုန် အချိန်လည်းကုန်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဖောင်းပွသော အသုံးအနှုန်း များကို ရှောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ စကားတစ်လုံးနှင့် ပြီးရမည့်နေရာတွင် နှစ်လုံးမသုံးမိအောင် သတိပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။

(ခ) တွဲသုံးနေကျ စကားများ

စာရေးရာတွင် အဓိပ္ပာယ်တူသော စကားချင်း၊ အဓိပ္ပာယ်ဆက်စပ် သော စကားချင်း တွဲတွဲသုံးရာမှ အသားကျနေသော စကားများ ရှိပါ သည်။ ထိုစကားများသည်လည်း ကျစ်လျစ်မှု မရှိသော စကားများ ဖြစ်ပါသည်။

တွဲသုံးနေကျစကားများဆိုရာ၌ အလှူဒါန၊ ဆင်းရဲဒုက္ခ၊ ရှေးပဝေဏီ၊ ဆွေမျိုးသားချင်း၊ ရစန်သံဃာ၊ ကျေးဇူးဥပကာရ၊ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် ကြံစည်တွေးတော၊ မှီတင်းနေထိုင်၊ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံ၊ အများတကာ စသည့် စကားမျိုးတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်လေးနက်အောင် ပြည့်စုံအောင် ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တွဲသုံးခဲ့ကြပုံ ရပါသည်။ ကျစ်

လျစ်မှုရှုထောင့်က ကြည့်လျှင်မူ စကားတစ်လုံးနှင့် ပြီးရမည့်နေရာတွင် နှစ်လုံးသုံးလုံး သုံးနေရသည့်အတွက် ဖောင်းပွနေပါသည်။ ‘အလှူလုပ်သည်’ ‘ဒါနပြုသည်’ တစ်ခုခုသုံးလျှင် ပြီးပါလျက် ‘အလှူဒါနပြုသည်’ ဟု သုံးရန်လိုအပ်ပါသလော။ ‘ရှေးက’ ဟု သုံးလျှင် ပြည့်စုံပါလျက် ‘ရှေးပဝေဏီက’ ဟု သုံးခြင်းဖြင့် မည်မျှပို၍ လေးနက်သွားပါသနည်း။ နေထိုင်သည်ဟုသုံး၍ရလျှင် ‘မိတင်းနေထိုင်သည်’ ဟု သုံးရန် လိုအပ်ပါသလော။ တစ်လုံးတည်းပြီးရမည့် နေရာတွင် နှစ်လုံးသုံးလုံး တွဲသုံးသည့်အတွက် နှစ်ဆသုံးဆ ပိုလေးနက်သွားစရာ အကြောင်းရှိမည် မထင်ပါ။ တွဲသုံးနေသော စကားစုထဲတွင် အသိခက်သည့် စကားလုံးပါလာလျှင် နားလည်ရပင် ပိုခက်သွားနိုင်ပါသေးသည်။ ‘စကားတစ်လုံးနှင့် ပြီးရမည့်နေရာတွင် နှစ်လုံးသုံးလုံးမသုံး’ ဟူသော ခံယူချက်ဖြင့် သတိထား၍ သုံးမည်ဆိုလျှင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်ရှိရပါလိမ့်မည်။

ဝါကျဖွဲ့ပုံ ကျစ်လျစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ဆွေးနွေးလိုပါသည်။

(ဂ) ဝါကျထဲက စကားဖောင်းပွမှု

စကားသုံးကျစ်လျစ်မှု အပိုင်းတွင် ပြခဲ့သည့်နည်းတူ ဝါကျဖွဲ့ရာတွင်လည်း ကွေ့ဝိုက်လှည့်ပတ်ကာ စကားတံရှည်သည့်အတွက် စကားဖောင်းပွမှု ဖြစ်တတ်ပါသည်။

‘အမှန်တကယ် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် လယ်လုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးသော လယ်သမားများသည်ကား နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊

လူမှုရေး စသည့် အရေးကိစ္စများတွင် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူ ပြုနေသူများ ဖြစ်သည်ဟု မလွဲမသွေ ဆိုနိုင်ပေသည်’

ဤဝါကျသည် စကားဖောင်းပွမှု ထင်ရှားအောင် တမင်ဖန်တီး ရေးပြသော ဝါကျဖြစ်သည်။ သို့သော် စကားဖောဖောသီသီသုံးပြီး ဤ ဝါကျမျိုး ရေးတတ်ကြသည်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်။ ဤဝါကျတွင် အဓိပ္ပာယ်တူ အကြောင်းမထူးလှသော စကားပို များနေပါသည်။ ‘အမှန် တကယ် ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင်’ ဟု အဘယ်ကြောင့် ရေးရသနည်း။ နောက်က ပြောသည့် စကားသည် အမှန်တကယ် ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ထိုစကားကို ထည့်ရန် လိုအပ်ပါသဘော။ ‘လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးသော’ ဟူသော နာမဝိသေသနကိုလည်း ထည့်စရာမလိုပါ။ ‘လယ်သမား’ ဆိုလျှင် လုံလောက်ပါပြီ။ ‘နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး စသည့် အရေးကိစ္စများတွင်’ ဟူသော စကားစုမှာလည်း အပိုဖြစ်နေပါသည်။ ‘မလွဲမသွေ မှတ်ယူနိုင်ပေသည်’ ဟူသော စကားမှာလည်း မိမိပြောသည့် အချက်မှန်ပါသည်ဟု ထပ်မံသက်သေထူသည့် သဘောကလွဲ၍ အကြောင်း မထူးလှပါ။ ထိုစကားပိုများကိုဖယ်ပြီး ‘လယ်သမားများသည် နိုင်ငံတော် ၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးမှုကို အထောက်အကူပြုနေသူများ ဖြစ်သည်’ ဟု ရေး လျှင် ပို၍ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်ရှိပါသည်။ ပထမဝါကျနှင့်လည်း အဓိပ္ပာယ် တူပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါကျဖွဲ့ရာတွင် အကြောင်းထူးမရှိဘဲ သုံးရိုးသုံးစဉ် ဖြစ်၍ သုံးရသော စကားမျိုး၊ ကွေ့ဝိုက်လှည့်ပတ်သော စကားမျိုးကို ရှောင်မည်ဆိုလျှင် ကျစ်လျစ်မှု ရှိပါလိမ့်မည်။

(ဃ) ဝါကျထဲက စကားထပ်မှု

အဓိပ္ပာယ်တူညီနီးစပ်သော စကားများကို တွဲသုံးခြင်းဖြင့် စကားထပ်မှု ဖြစ်တတ်သကဲ့သို့ ဝါကျထဲတွင်လည်း အဓိပ္ပာယ်တူ စကားနှစ်လုံး မလိုအပ်ဘဲထည့်သုံးခြင်း၊ စကားတစ်လုံးကို မလိုအပ်ဘဲ နှစ်ခါထပ်သုံးခြင်းတို့ကြောင့် စကားထပ်မှု ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထိုသို့ စကားထပ်သော အခါ ထိုဝါကျသည် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် မရှိတော့ပါ။

ဤမိန်းမပျိုသည် မယဉ်ကျေးသော၊ ရိုင်းပြသောအပြုအမူ အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန်ပြုသည့်အတွက် ချီးကျူးစရာမဖြစ်ဘဲ ကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်သွားရတော့သည်။

ဤဝါကျတွင် အဓိပ္ပာယ်တူစကားများကို မလိုအပ်ဘဲ နှစ်ခါထည့်သုံးထားသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ‘မယဉ်ကျေးသော’ နှင့် ‘ရိုင်းပျသော’ ‘အကြိမ်ကြိမ်’ နှင့် ‘အဖန်ဖန်’၊ ‘ချီးကျူးစရာမဖြစ်’ နှင့် ‘ကဲ့ရဲ့စရာ’ တို့သည် အဓိပ္ပာယ်တူ စကားများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစကားများကို တစ်လုံးစီသာ ထည့်သုံးလျှင်လည်း ထိုအဓိပ္ပာယ်ပင် ရပါသည်။ ကြည့်ပါ။

- ဤမိန်းမပျိုသည် မယဉ်ကျေးသော အပြုအမူကို အကြိမ်ကြိမ် ပြုသည့်အတွက် ချီးကျူးစရာ မဖြစ်တော့ပေ။
- ဤမိန်းမပျိုသည် ရိုင်းပြသော အပြုအမူကို အဖန်ဖန်ပြုသည့်အတွက် ကဲ့ရဲ့စရာ ဖြစ်သွားရသည်။

ဤဝါကျနှစ်ကြောင်းစလုံး အဓိပ္ပာယ်အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကြိုက်ရာတစ်ကြောင်းသုံးလျှင် လုံလောက်ပါပြီ။ ထို့အတူ -
‘စစ်တောင်းမြစ်သည် ရေစီးသန်သည်ဖြစ်ရာ ထိုသို့ ရေစီးသန်သည့်

အတွက် လှေသင်္ဘောများ သွားလာရာ၌ ထိုသို့သွားလာသော လှေသင်္ဘောများတွင် အန္တရာယ်ရှိပေသည်။’ ဟူသော ဝါကျတွင် မလိုအပ်ဘဲ စကားများ နှစ်ခါထပ်နေကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထပ်နေသောစကားများကို ဖယ်၍ -

‘စစ်တောင်းမြစ်သည် ရေစီးသန်သည့်အတွက် သွားလာသော လှေသင်္ဘောများတွင် အန္တရာယ်ရှိပေသည်။’ ရေးလျှင်လည်း ထိုအဓိပ္ပာယ်မျိုးပင် ရပါသည်။

စကားထပ်သည့်အကြောင်းကို ဖော်ပြရာ၌ ‘မလိုအပ်ဘဲ’ ဟု စကားခံခဲ့ပါသည်။ လိုအပ်၍ စကားထပ်ခြင်းမျိုးမှာမူ ကိစ္စမရှိပါ။ ဆိုပါစို့။

မယဉ်ကျေးခြင်းဟူသော ရိုင်းပြခြင်းပင်တည်း။ ဟူသော ဝါကျတွင် ‘ရိုင်းပြခြင်း’ ကို ‘မယဉ်ကျေးခြင်း’ ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်နိုင်ပေသည်။

ဤဝါကျတွင် စကားတစ်လုံးကို အဓိပ္ပာယ်တူ စကားတစ်လုံးဖြင့် ဖွင့်ဆိုပြခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် အဓိပ္ပာယ်တူ၊ စကားတူစကားနှစ်လုံးမပါ၍ မဖြစ်ပါ။ လိုအပ်၍ စကားထပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူ -

“ဤဆေးကို နံနက် ၉ နာရီ တစ်ကြိမ်၊ မွန်းလွဲ ၃ နာရီ တစ်ကြိမ် တိုက်ပါ”

ဤဝါကျတွင် ‘တစ်ကြိမ်’ ဟူသော စကား နှစ်ခါထပ်ခြင်းမှာ လိုအပ်၍ ထပ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဆေးတိုက်ရမည့် အကြိမ်များကို ‘တစ်ကြိမ်’ စီ ဖော်ပြရန်လိုအပ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဤမျှဆိုလျှင် ဝါကျထဲတွင် မလိုအပ်ဘဲ စကားထပ်မှုသည် ဝါကျကို ဖောင်းပွစေကြောင်း သိသာလောက်ပါပြီ။

စကားပြေ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်ရှိရန် စကားသုံး ကျစ်လျစ်ဖို့လည်း လိုပါသည်။ ဝါကျဖွဲ့ကျစ်လျစ်ဖို့လည်း လိုပါသည်။ ထိုသို့ ကျစ်လျစ် ရန်မှလည်း စကားဖွားခြင်း၊ စကားထပ်ခြင်းများကို ရှောင်မှ ဖြစ်ပါ လိမ့်မည်။

‘စင်စစ်သော်ကား တကယ်စာရေးကောင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ကျွန်တော်တို့ ဆယ်လုံးရေးမှသာ အဓိပ္ပာယ်ရေးရေးထင်သော အရာကို စာတစ်လုံးတည်းဖြင့် ထင်းခနဲ အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် ရေးတတ်ကြသည် သာဖြစ်၏။’ ဟူသော ဆရာမောင်ထင်၏ အဆိုအမိန့်အတိုင်း စကားလုံး နည်းနည်းနှင့် အဓိပ္ပာယ်ပေါ်အောင် ရေးနိုင်လျှင် ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ် ရှိ သည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

၁။ မောင်ထင်၊ စာရေးလိုသော် အတွေးနှင့်အရေး၊ ၁၉၆၆ ဇန်နဝါရီ၊ စာ၊ ၉၈။

အခန်း (ဂ)

ပြေပြေပြစ်ပြစ်

ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိသော စကားပြေဆိုသည်မှာ ဖတ်လိုက်လျှင် အထစ်အငေါ့ မရှိဘဲ စာရေးသူ၏ ဆိုလိုချက်များ၊ စာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံ ထဲသို့ ချောချောမွေ့မွေ့ ဝင်သွားသော စကားပြေမျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုစကားပြေမျိုးသည် မပင်မပန်း သာသာကလေးဖတ်ရုံနှင့် အဓိပ္ပာယ် ကိုအလွယ်တကူ နားလည်စေနိုင်သည့် အစွမ်းသတ္တိရှိပါသည်။ ထိုအစွမ်း သတိမျိုး ကင်းမဲ့သော စာမျိုးနှင့်ပတ်သက်၍မူ-

“၎င်းအင်္ဂါနှင့် မပြည့်စုံသော စာမျိုးကို ဖတ်ရသည့်အခါ သမံ တလင်းပေါ်တွင် သဲဖြူးပြီး သတ္တုအိုးဖင်နှင့် ပွတ်သော အသံကဲ့သို့ ကျွန်ုပ်၏ နားထဲ၌ အခံရခက်လှသည်”

ဟူ၍ ဆရာကြီးရွှေဥဒေါင်းက ကွင်းကွင်းကွက်ကွက် မှတ်ချက်ချဖူး ပါသည်။

ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိမှု ဆိုရာ၌ စကားသုံးပုံ ပြေပြစ်ရန်လည်း လိုပါ သည်။ ဝါကျဖွဲ့ထုံး ပြေပြစ်ရန်လည်း လိုပါသည်။ စကားသုံးပုံ ပြေပြစ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပထမ ဆွေးနွေးပါမည်။

၁။ ရွှေဥဒေါင်း၊ တသက်တာမှတ်တမ်းနှင့် အတွေးအခေါ်များ၊ စာ၊ ၆၇၉၈၀။

(က) အသံတူအသံထပ်စကားများ

အသံတူများကို နီးနီးကပ်ကပ် ထပ်ကာထပ်ကာ ရွတ်ဆိုလာလျှင် နားဝင်ချိုမြဲဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောအရ အသံတူချင်း နီးနီးကပ်ကပ်ထားသော စကားများ၊ အသံတစ်သံကို နှစ်ခါသုံးခါ ထပ်ထားသော စကားများသည် ပြေပြစ်မှုကို များစွာအထောက်အကူ ပြုပါသည်။

မြန်မာစကားထဲတွင် သံတူသံထပ် စကားများစွာ ရှိပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ‘ကာကွယ်၊ ခက်ခဲ၊ စဉ်းစား၊ တောတောင်၊ နှစ်နာ၊ ပျော်ပါး’ စသည့် စကားများသည် ‘က’ချင်း၊ ‘ခ’ချင်း စသည်ဖြင့် ဗျည်းသံတူချင်း နီးနီးကပ်ကပ်ရှိသည့် စကားများ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖန် ‘ကန့်လန့်၊ ကားရား၊ ပေါလော၊ ပက်လက်’ စသည့် စကားများသည် ‘ကန့်နှင့်လန့်၊ ‘ကားနှင့်ရား’ စသည်ဖြင့် သရသံတူချင်း နီးနီးကပ်ကပ်ထားသည့်စကားများ ဖြစ်ပါသည်။ တစ်ဖန် ‘ဖြူတူတူ၊ နီတီတီ၊ စီရီရီ၊ ဆင့်ရင့်ရင့်’ စသည့် စကားများသည်လည်း ဗျည်းသံတူချင်းရော၊ သရသံတူချင်းပါ နီးနီးကပ်ကပ်ထားသည့် စကားများ ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ဖန် စကားလုံးကို နှစ်ခါထပ် လေးခါထပ်သုံးသည့် အလေ့ရှိသည့်အတွက် ချိုသာပြေပြစ်သော အသံထပ်စကားများ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် “နီနီ၊ ရဲရဲ၊ နီးနီး၊ ဝေးဝေး၊ ဖြူဖြူ၊ ဝါဝါ” စသည်ဖြင့် နှစ်သံတွဲစကားများ၊ ‘ရှင်းရှင်းလင်းလင်း၊ ပြေပြေပြစ်ပြစ်၊ စည်းစည်းလုံးလုံး၊ ညီညီညွတ်ညွတ်၊ ပျော်ပျော်ပါးပါး၊ သစ်သစ်လွင်လွင်၊ ချစ်ရေးချစ်ရာ၊ သာမှုနာမှု၊ ပြောလိုက်ဆိုလိုက်၊ မည်သူ မည်ဝါ’ စသည်ဖြင့် သံတွဲစကားများတွင် အသံတူများ ထပ်ထားသည့်အတွက် ရွတ်ဆိုသည့်အခါ ချိုသာပြေပြစ်မှုရှိကြောင်း တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထိုအသံတူ

အသံထပ်များကို သူ့နေရာနှင့်သူ အဆင်ပြေပြေ အကွက်ကျကျ သုံးခြင်းသည်ပင်လျှင် စကားသုံးပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဝါကျထဲက ပုံစံတူစကားများ

တိတိကျကျအခန်း၊ ဝါကျထဲက တန်းတူရည်တူ အချက်အလက် များဟူသောကဏ္ဍ၌ တန်းတူရည်တူ အချက်အလက်များကို ဝါကျထဲတွင် **ပုံစံတူစကားစုများဖြင့် ဖော်ပြသည့်အကြောင်း တင်ပြခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။** ထိုပုံစံတူ စကားစုများသည် ဝါကျကို ပြေပြေပြစ်ပြစ် ဖြစ်အောင်လည်း အထောက်အကူပြုပါသည်။ ထိုအခန်းတွင် ဖော်ပြခဲ့သော-

“အောင်မြင်သော အသံရှင်ဆရာသည် အသက်ဝင်အောင် ပြော ဆိုလျက် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း သင်ပြသည်ကို အမြဲသတိရနေ ပါသည်။”

ဟု ရောရောထွေးထွေးဖွဲ့သော ဝါကျနှင့် -

ဆရာ၏ အောင်မြင်သောအသံ၊ အသက်ဝင်သော ပြောဟန်၊ ရှင်းလင်းသောအသင်အပြတို့ကို အမြဲသတိရနေပါသည်။

ဟု ပုံစံတူစကားများဖြင့် ရေးဖွဲ့သောဝါကျကို ယှဉ်ဖတ်ကြည့်လျှင် မည်သည့်ဝါကျက ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိကြောင်း သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ထိုအခန်း တွင် ပြခဲ့သော ပုံစံတူစကားများ၌ ဖွဲ့ထားသည့် ဝါကျအားလုံးကို ပြေပြေ ပြစ်ပြစ်ရှိသော ဝါကျများအဖြစ် လေ့လာချင်ပါသည်။

ထိုဝါကျများတွင် ပုံစံတူစကားစုများနှင့် နှစ်ကျော့ သုံးကျော့ထပ်ပြီး ပါမြဲဖြစ်သဖြင့် စာဖတ်သူကို နားစွဲစေသည့်အပြင် ချိုသာပြေပြစ်မှုလည်း ဖြစ်စေပါသည်။

သို့ဖြင့် တန်းတူရည်တူ အရေးပါသော အချက်အလက်မျိုး ဖော်ပြရန် အခွင့်ကြံ့သည့်အခါတိုင်း ပုံစံတူများဖြင့် ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိသော ဝါကျများကို ရေးဖွဲ့နိုင်ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ၏ အသံပြေပြစ်မှုနှင့် အဓိပ္ပာယ်ပြေပြစ်မှု

ဝါကျတစ်ကြောင်းကို ဖတ်လိုက်ရုံနှင့် စာဖတ်သူ၏ စိတ်အာရုံထဲ သို့ သာသာကလေး ချောချောမွေ့မွေ့ ဝင်သွားပြီး အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း လွယ်လွယ်ကူကူ နားလည်နိုင်သည်ဆိုလျှင် ထိုဝါကျသည် အသံပြေပြစ် မှုရော၊ အဓိပ္ပာယ်ပြေပြစ်မှုပါ ရှိသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

အသံပြေပြစ်မှုဆိုရာ၌ ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပုံစံတူစကား စုများဖြင့် ပြေပြစ်မှုရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့်အပြင် နားဝင်မချောသော အသုံးအနှုန်းများကို ရှောင်ခြင်းဖြင့်လည်း ပြေပြစ်မှုရှိအောင် ပြုလုပ်နိုင် ပါသည်။ ဆိုပါစို့-

“စက်ရုံလုပ်သားကြီး ဦးမဲခေါင်းဆောင်သော လျင်မြန်စွာ လည်ပတ် နေသော စက်ကြီးများကို လေ့လာခဲ့သော အဖွဲ့က အတွေ့အကြုံများ ကို တင်ပြပါလိမ့်မည်”

ဤဝါကျသည် စာဖတ်သူ၏ နားထဲသို့ လျော့ခနဲ ပြေပြေ ပြစ်ပြစ် ဝင်သွားသော ဝါကျမဟုတ်ကြောင်း သိပါလိမ့်မည်။ မပြေပြစ်ခြင်း မှာ ‘သော’ သုံးလုံးဆက်သုံးပုံ နေရာမကျသောကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ ‘ခေါင်းဆောင်သော’ နှင့် ‘လျင်မြန်စွာ’ ကို မဆီလျော်ဘဲ ပူးကပ်ထား သောကြောင့်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ အသံမပြေပြစ်သည့်အပြင် အဓိပ္ပာယ် ထင်းခနဲ မပေါ်သည့်အတွက် အဓိပ္ပာယ်လည်း မပြေပြစ်ဟု ဆိုရပါမည်။ ထိုသို့မရေးဘဲ-

“စက်ရုံလုပ်သားကြီး ဦးမဲ ခေါင်းဆောင်သော လေ့လာရေးအဖွဲ့သည် လျင်မြန်စွာလည်ပတ်နေသော စက်ကြီးများကို လေ့လာခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ထိုအတွေ့အကြုံများကို တင်ပြပါလိမ့်မည်။

ဟု ရေးလျှင် အသံလည်း မတောင့်တော့ဘဲ အဓိပ္ပာယ်လည်း ထင်းခနဲ ပေါ်လွင်သွားနိုင်ပါသည်။

အဓိပ္ပာယ်ပြေပြစ်မှုဆိုရာ၌ ‘ရှင်းရှင်းလင်းလင်း’ အခန်းတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ကပ်ထားသင့်သောပုဒ်ချင်း နီးနီးကပ်ကပ်ထားခြင်း၊ စကားတစ်ခုနှင့်တစ်ခု အဆက်အစပ် မရှုပ်အောင် ဂရုပြုခြင်းဖြင့် ဆိုလိုသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို စာဖတ်သူ အလိုက်သင့် နားလည်သွားမည်ဆိုလျှင် ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိသည်ဟု ဆိုရပါလိမ့်မည်။

စကားသုံးပုံ ဝါကျဖွဲ့ပုံ ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိမရှိ ‘နား’ဖြင့် စစ်ဆေးနိုင်သည်ဟု ပညာရှင်တို့ ဆိုကြပါသည်။ စာတစ်ပုဒ်ကို အသံထွက်ဖတ်ပြီး နားထောင်ကြည့်ပါ။ နားထဲသို့ ချောချောမောမော ဝင်သွားလျှင် ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိသည်မှာ သေချာပါသည်။ နားထဲသို့ ချောချောမောမော မဝင်ဘဲ ဟိုထောင့်သည်ထောင့် ဖြစ်နေလျှင်မူ တစ်နေရာရာတွင် ချွတ်ယွင်းချက်ရှိနေပြီဟု နားလည်နိုင်ပါသည်။ မပြေပြစ်သောနေရာကိုရှာပြီး ပြုပြင်ရန်သာ ရှိပါတော့သည်။

စကားပြေအဖွဲ့တစ်ခုသည် ယခုဆွေးနွေးခဲ့သည့် လိုအပ်ချက်များနှင့် ပြည့်စုံမည်ဆိုလျှင် ပြေပြေပြစ်ပြစ် ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါပြီ။

အခန်း (၉)

လိုက်ဖက်ညီညီ

စာရေးသည် ဆိုရာ၌ နှစ်ရှည်နှစ်တို စီးပွားရေးစီမံကိန်းအကြောင်း ကဲ့သို့ လေးလေးနက်နက် အကြောင်းအရာမျိုးကိုရေးရန် အကြောင်း ဆုံတတ်သည့်နည်းတူ၊ ပျော်ပွဲစား ထွက်ခြင်းအကြောင်းကဲ့သို့ ပေါ့ပေါ့ပါးပါး အကြောင်းအရာမျိုးကို ရေးရန်လည်း အကြောင်းဆုံတတ်ပါသည်။ မိမိနှင့် မရင်းနှီးသော မိမိထက် ရာထူးအဆင့်မြင့်သော စာဖတ်သူအတွက် ရည်ရွယ်သည့် ကွင်းဆက်လေ့လာရေး အစီရင်ခံစာကဲ့သို့သော စာမျိုးကို ရေးရန်အကြောင်းဆုံတတ်သည့်နည်းတူ မိမိနှင့် ခင်မင်ရင်းနှီးလာသော တန်းတူရည်တူဖြစ်သော သူငယ်ချင်း မိတ်ဆွေ စာဖတ်သူအတွက် ရည်ရွယ်သည့် သူငယ်ချင်းထံ ပေးစာကဲ့သို့သော စာမျိုးကို ရေးရန်လည်း အကြောင်းဆုံတတ်ပါသည်။ စပါး အထူးအထွက်တိုးအောင် စိုက်ပျိုးနည်း ကဲ့သို့ မှတ်သားစရာများပါသည့် စာမျိုး ရေးရန်အကြောင်းဆုံတတ် သည့်နည်းတူ၊ စက်ရုံထဲက ဟာသများထဲသို့ ရယ်မောပျော်ရွှင်ကြည်စရာများ ပါသည့် စာမျိုးရေးရန်လည်း အကြောင်းဆုံတတ်ပါသည်။ ထိုအခါမျိုး တွင် မိမိရေးသောစာသည် သူ့နေရာနှင့်သူ လိုက်ဖက်ညီညွတ်မှုရှိရန်

လိုအပ်ပါသည်။ လိုက်ဖက်သည်ဆိုရာ၌ စကားအသုံးအနှုန်းလိုက်ဖက်မှု ဝါကျဖွဲ့စည်းလိုက်ဖက်မှုတို့ကို ဆိုပါသည်။ လိုက်ဖက်မှုသဘော ထင်ရှားအောင် သာဓကပုံစံများဖြင့် ဆွေးနွေးပါမည်။

(ဂ) အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်မှု

ဘာသာရေးအကြောင်းရေးသည့် စာမျိုးတွင် ‘ကိလေသာ၊ တဏှာ၊ မဂ်ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်၊ သံသရာ’ စသည့် စကားများ ပါဝင်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ရေးသည့်စာမျိုးတွင် ‘ဝါဒ၊ စနစ်၊ ပဋိပက္ခ၊ ဝိရောဓိ၊ လူတန်းစား၊ အရင်းရှင်၊ အရင်းမဲ့ပြည်သူ’ စသည့် စကားများ ပါဝင်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ဘာသာရေးအကြောင်း၊ နိုင်ငံရေး အကြောင်းတို့သည် လေးနက်သော အကြောင်းအရာမျိုး ဖြစ်သည့်အလျောက် လေးနက်ခန့်ညားသော စကားများသုံးမှ လိုက်ဖက်ဆီလျော်ပါလိမ့်မည်။ ဖော်ပြသော စကားများသည် အကောင်အထည်မဲ့ သဘောတရားများကို ဖော်ပြသောစကားများ၊ ခြုံငုံဖော်ပြသောစကားများ၊ စာသုံးပေသုံးစကားများ ဖြစ်သည့်အတွက် လေးနက်ခန့်ညားသော အငွေ့အသက်ပါသည်ဟု အများက လက်ခံထားကြပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအကြောင်း အရာများကို ထိုစကားများဖြင့် ရေးသားခြင်းသည် လိုက်ဖက်ဆီလျော်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့အတူ လယ်လုပ်ငန်းအကြောင်းရေးသော စာမျိုးတွင် ‘ထွန်၊ ထယ်၊ ကန်သင်း၊ တလင်း၊ ကောက်သင်း၊ တမန်း၊ သီးထပ်၊ သီးညှပ်၊ အထွက်တိုး’ စသည့် လယ်ယာသုံးစကားများ ပါဝင်မည်သာ ဖြစ်သည်။ ဘောလုံးပွဲအကြောင်း ရေးသော စာမျိုးတွင် ‘ဂိုး၊ ဘယ်အစွန်လူ၊ ညာအတွင်းလူ၊ လူကျံ့ဘော၊ ထောင့်ကန်ဘော’ စသည့် ဘောလုံးပွဲသုံး

စကားများပါဝင်မည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ လယ်ယာလုပ်ငန်းအကြောင်း၊ ဘောလုံးပွဲ အကြောင်းတို့သည် မြင်လွယ် ထင်လွယ်သော အကြောင်း အရာမျိုး ဖြစ်သည့်အလျောက် မြင်လွယ်ထင်လွယ်သော စကားများသုံးမှ လိုက်ဖက်ဆီလျော်ပါလိမ့်မည်။ ဖော်ပြပါ စကားများသည် အကောင် အထည်ကို ဖော်ပြသော စကားများ၊ သီးသန့်ပိုင်းခြားဖော်ပြသော စကား များ၊ နေ့စဉ်သုံးစကားများဖြစ်၍ ထင်လွယ်မြင်လွယ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအကြောင်းအရာများကို ထိုစကားများဖြင့် ရေးသားခြင်းသည် လိုက်ဖက် ဆီလျော်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

‘အကုသိုလ်တရားတို့ကို ထိန်လန့်သော သံသောဉာဏ်ကိုရရှိ၍ ထိုသံသောဉာဏ်ကို အရင်းပြုပြီး သုဂတိဘဝတို့၌သာ ကျက်စားနိုင်ကြ ရန် အားထုတ်သင့်ကြပေသည်။’ ဟူသော ဝါကျသည် လေးနက်သော ဘာသာရေးအကြောင်းကို လေးနက်သော စကားများဖြင့် ခန့်ခန့်ညားညား ဖွဲ့သောဝါကျမျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့ ‘ကလေးများသည် ပြေးလိုက်လွှားလိုက် ခုန်လိုက်ပေါက်လိုက် အော်လိုက်ဟစ်လိုက်နှင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ကစား နေကြ၏။’ ဟူသော ဝါကျသည်လည်း သွက်လက်လှုပ်ရှား ကစားနေပုံကို သွက်လက်သော စကားများဖြင့် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး ဖွဲ့သောဝါကျမျိုးဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထို့ပြင် ပြီးခဲ့သော အခန်းများတွင် တင်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တန်း တူရည်တူ အရေးပါသော အချက်အလက်များကို ဝါကျအတွင်း ပုံစံတူ စကားစုများဖြင့် ဖော်ပြခြင်း၊ အရေးပါသော အချက်အလက်ကို အရေး ပါမှုထင်ရှားအောင် ဝါကျ၏ရှေ့ဆုံးအပိုင်း သို့မဟုတ် နောက်ဆုံးအပိုင်း တွင် ဖော်ပြခြင်းအားဖြင့် အကြောင်းအရာ၌ ဝါကျဖွဲ့ပုံလိုက်ဖက်ညီ ညွတ်အောင် ပြုလုပ်နိုင်ပေမည်။

(ခ) စာဖတ်သူနှင့် လိုက်ဖက်မှု

စာဖတ်သူတို့သည် အသက်အရွယ် ပညာအဆင့်အတန်း ရာထူး အဆင့်အတန်း စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးကွဲပြားနိုင်ပါသည်။ စာရေးရာတွင် မိမိရည်ရွယ်သော စာဖတ်သူနှင့် လိုက်ဖက်ညီညွတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဆိုပါစို့၊ မြန်မာ့ပန်းချီပညာအကြောင်း၊ မူလတန်းကျောင်းသား ဖတ်ရန်ရေးသောစာနှင့် ပညာရှင်များဖတ်ရန် ရေးသောစာတို့၊ စကား သုံးပုံချင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံချင်း တူနိုင်မည်မဟုတ်ပါ။ မူလတန်းကျောင်းသား အတွက် ရေးသောစာတွင် လူငယ်များ နားလည်ရခက်သည့် ပန်းချီပညာ ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများကို ရှောင်ပြီး နားလည်လွယ်သော အသုံးအနှုန်း များ၊ လှုပ်ရှားသောဝါကျများကို လိုက်ဖက်ဆီလျော်စွာ သုံးနိုင်ပါသည်။

ဝါကျဖွဲ့ရာတွင် ထို့အတူပင်ဖြစ်၏။ အလွယ်တကူနားလည်နိုင်သော ဝါကျဖွဲ့ပုံမျိုး ဖြစ်သင့်ပါသည်။ ပညာရှင်များအတွက် ရေးသောစာတွင် ပညာရပ်ဆိုင်ရာ အသုံးအနှုန်းများ၊ လှုပ်ရှားသော ဝါကျများကို လိုက်ဖက် ဆီလျော်စွာ သုံးနိုင်ပါသည်။

ထို့အတူ ကိစ္စတစ်ရပ်ကို အထက်လူကြီးအတွက် ရည်ရွယ်လျှင် ‘တင်ပြပါသည်၊ အစီရင်ခံပါသည်’ တန်းတူရည်တူများအတွက် ရည်ရွယ် လျှင် ‘မေတ္တာရပ်ခံပါသည်၊ သိစေအပ်ပါသည်’ လက်အောက်ငယ်သားများ အတွက် ရည်ရွယ်လျှင် ‘သတိပေးပါသည်၊ တာဝန်ချထားလိုက်သည်’ စသည်ဖြင့် အသုံးအနှုန်း လိုက်ဖက်ညီညွတ်စွာ သုံးသင့်ပါသည်။

ထို့အတူ အလုပ်လျှောက်သည့်စာနှင့် သူငယ်ချင်းထံပေးစာသည် လည်း ရည်ရွယ်သည့် စာဖတ်သူကိုလိုက်၍ စကားသုံးပုံချင်း၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံချင်း ကွာခြားသွားနိုင်ပါသည်။ အလုပ်လျှောက်သည့်စာတွင် တည်ငြိမ် ခန့်ညား သော စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံမျိုး ပါဝင်မည်ဖြစ်သော်လည်း

သူငယ်ချင်းထံပေးစာတွင်မူ ရင်းရင်းနှီးနှီးသုံးသော အပြောစကားများ၊ ပေါ့ပါးသွက်လက်သော ဝါကျဖွဲ့ပုံများ ပါဝင်မည် ဖြစ်ပါသည်။

‘ကျွန်တော်၏အိမ်သို့ ယနေ့ညနေကြွရောက်ပြီး ညစာသုံးဆောင် ပါရန် လေးစားစွာ ပန်ကြားအပ်ပါသည်’ ဟူ၍ မိမိကြည်ညိုလေးစားသော အထက်လူကြီးတစ်ဦးအား လေးလေးစားစား ဖိတ်ခေါ်နိုင်သကဲ့သို့ ‘ငါ့ အိမ်ကို ဒီညနေလာပြီး ညစာစားပါ’ ဟူ၍ သူငယ်ချင်းအား ရင်းရင်းနှီးနှီး ဖိတ်ခေါ်နိုင်ပါသည်။ ဝါကျနှစ်ခုစလုံးသည် ဆိုင်ရာ စာဖတ်သူနှင့် လိုက်ဖက် ဆီလျော်သည်ချည်း ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လိုက်ဖက်မှု

စာရေးရာတွင် မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးပါသနည်း။ စာဖတ် သူကို သိစရာ မှတ်စရာ ဗဟုသုတများ၊ အချက်အလက်များ သိစေ မှတ်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးပါက ထိုအချက်အလက်များကို ဖော်ပြသော ကိန်းဂဏန်းများ၊ သက္ကရာဇ်များ၊ နာမည်များ၊ မှတ်သားစရာ အချက်အလက်ပြစကားများကို များများသုံးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ စာဖတ်သူ စိတ်တွင် ချစ်ခြင်း၊ သနားခြင်း၊ ကြည်နူးခြင်း စသည့် ခံစားမှုများ နိုးကြားစေပြီး နှစ်သက်မှုဖြစ်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရေးပါက နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေနိုင်သည့် သွင်ပြင်လက္ခဏာများကို ဖော်ပြသည့် စကားများကို များများသုံးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဝါကျဖွဲ့ရာတွင်လည်း ထို့အတူပင် သိစရာ၊ မှတ်စရာ ဖော်ပြသော ဝါကျများသည် အချက် အလက်များ ပြည့်နှက်ပြီးနေတတ်သည်။ နှစ်သက်မှုဖြစ်စေသော သွင်ပြင် မူရာကို ဖော်ပြသော ဝါကျများမှာမူ နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင်၊ ဖတ်ကောင်း အောင် ဖွဲ့ထားသည့်အလျောက် ပေါ့ပေါ့ပါးပါး သွက်သွက်လက်လက်

ရှိနေတတ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် သိစရာမှတ်စရာ ဖော်ပြသော စာမျိုးတွင် ကိန်းဂဏန်းများ၊ သက္ကရာဇ်များ၊ အချက်အလက်များကို တိတိကျကျဖော်ပြသော စကားများ၊ ခံစားမှု မထင်ဟပ်သော စကားများ ပါလေ့ရှိပြီး ဝါကျဖွဲ့ပုံ မှာလည်း ရိုးရိုးစင်းစင်း ရှိတတ်ပါသည်။ နှစ်သက်မှု ဖြစ်စေသော သွင်ပြင် လက္ခဏာများကို ဖော်ပြသောစာမျိုးတွင် အကောင်အထည်ပြစကားများ၊ သီးသန့်ပိုင်းခြားဖော်ပြသော စကားများ၊ ခံစားမှုထင်ဟပ်သော စကားများ ပါလေ့ရှိပြီး ဝါကျဖွဲ့ပုံ သွက်သွက်လက်လက် ရှိတတ်ပါသည်။ ပုံစံတူ စကားစုများနှင့် ဖော်ပြသော ဝါကျများ၊ အလေးပေးလိုသော အချက်ကို ထင်ရှားအောင် ဖော်ပြသော ဝါကျများ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ဆိုပါစို့ -

‘ရွှေတိဂုံစေတီတော်သည် ဉာဏ်တော် ၃၂၆ ပေ မြင့်၏။’ ဟူ၍ စေတီတော်၏ အမြင့်ပမာဏကို အသိပေးလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖော်ပြနိုင်သကဲ့သို့ ရွှေတိဂုံစေတီတော်ကြီးသည် ရွှေလုံးရွှေစိုင့်ကြီး အစို့ပေါက် နေသည့်အလား မြင့်မြင့်မားမား တင့်တင့်တယ်တယ် စံပယ်တော်မူလျက် ရှိပေသည်’ ဟူ၍ စေတီတော်၏ အမြင့်ပမာဏကို အံ့ဩကြည်ညိုသော ခံစားမှု ပေါ်ပေါက်စေလိုသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဖော်ပြနိုင်ပါသည်။ စကားသုံးပုံ၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံ သူ့ရည်ရွယ်ချက်နှင့် သူလိုက်ဖက်သည့် နည်းဖြစ်သည်။

ဤသို့ရေးသည့် အကြောင်းအရာ ရည်ရွယ်သည့် စာဖတ်သူ၊ ရေးသည့် ရည်ရွယ်ချက်တို့နှင့် အလေးပေါ့ အချိန်းအချက် လိုက်ဖက်သော စကားသုံးပုံ၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံမျိုး ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် လိုက်ဖက်ညီညွတ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

စကားပြေရေးရာတွင် စကားပြေကောင်း၏ အခြေခံလက္ခဏာများဖြစ်သော (၁) မှန်ကန်မှု (၂) ရှင်းလင်းမှု (၃) တိကျမှု (၄) ကျစ်လျစ်မှု (၅) ပြေပြစ်မှု (၆) လိုက်ဖက်မှုတို့နှင့် ညီညွတ်အောင် မည်သည့်အချက်များကို ဂရုပြုသင့်ကြောင်း သာဓကများဖြင့် တင်ပြပြီးပါပြီ။

ဤလက္ခဏာများတွင် မပါမဖြစ် အရေးကြီးဆုံး လက္ခဏာနှစ်ရပ်ပါရှိပါသည်။ မှန်ကန်မှုနှင့် ရှင်းလင်းမှုတို့ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိက မှန်မှန်ကန်ကန် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ရေးနိုင်မှ မိမိဆိုလိုသည်ကို စာဖတ်သူက မှန်မှန်ကန်ကန် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း နားလည်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလက္ခဏာနှစ်ရပ်နှင့် ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားပြီးနောက် ဆက်လက် စွမ်းဆောင်နိုင်သေးသည်ဆိုလျှင် အနုစိတ်သဘောကလေးများကိုပါ တိတိကျကျရှိအောင်၊ စကားပိုမပါဘဲ ကျစ်ကျစ်လျစ်လျစ်ရှိအောင်၊ မကွေ့မကောက်ဘဲ ပြေပြေပြစ်ပြစ်ရှိအောင်၊ ရေးသည့်အကြောင်းအရာ ရည်ရွယ်ချက် စာဖတ်သူတို့နှင့် လိုက်ဖက်ညီညွတ်အောင် ကြိုးစားနိုင်ပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ မှန်မှန်ကန်ကန် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရေးနိုင်လျှင်မူ ကျန်လက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံအောင် မည်မျှပင် ကြိုးစားသည်ဖြစ်စေ စကားပြေကောင်းဖြစ်လာမည် မဟုတ်ကြောင်း ဂရုပြုသင့်ပါသည်။

မှန်ကန်မှုနှင့် ရှင်းလင်းမှုသည် အခြားလက္ခဏာများထက် ပို၍

အခြေခံကျပြီး ပို၍ အရေးကြီးသည့်အတွက် ဤစာအုပ်တွင် ‘မှန်မှန်ကန်ကန် အခန်းနှင့် ‘ရှင်းရှင်းလင်းလင်း’ အခန်းကို အခြားအခန်းများထက် ပို၍ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

တစ်ခုဆိုစရာရှိပါသေးသည်။ လက္ခဏာတစ်ရပ်ကို အလေးပေး လိုက်ရသည့်အတွက် အခြားလက္ခဏာတစ်ရပ် အားပျော့သွားတတ်ခြင်း မျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။ ကျစ်လျစ်မှု လွန်ကဲသွားသည့်အတွက် စကား ထောက်ပြီး မပြေမပြစ် ဖြစ်သွားရပုံမျိုး၊ ပြေပြစ်အောင် စကားတန်ဆာ ဆင်လိုက်ရသည့်အတွက် စကားဖွာပြီး မကျစ်မလျစ်ဖြစ်သွားရပုံမျိုး၊ အကြောင်းအရာနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ခန့်ခန့်ညားညား ရေးလိုက်ရသည့် အတွက် စကားပိုများပါပြီး မကျစ်မလျစ် ဖြစ်သွားရပုံမျိုးတို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မိမိဆိုလိုချက်ကို စာဖတ်သူ အပြည့်အဝ နားလည်အောင် ရေးမည်ဟူသော ခံယူချက်ဖြင့် ချိန်ချိန်ဆဆ ရေးမည်ဆိုလျှင် စကားပြေ ကောင်း ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။ လက္ခဏာအားလုံးမှ တစ်ပြိုင်တည်း ပြည့်စုံကောင်းမှ ပြည့်စုံပါလိမ့်မည်။ အခြေခံအားဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန် ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ရှိသည်ဆိုလျှင်ပင် စကားပြေကောင်းဟု ခေါ်ထိုက်ပါပြီ။ ထို မျှမက ဤလက္ခဏာများနှင့် ပြည့်စုံသည်ဆိုလျှင်လည်း ပြည့်စုံသလောက် ကောင်းသည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။

စကားပြေနှင့် မကင်းနိုင်သော ပြည်သူတို့သည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စကားသုံးနှုန်းစရာ၊ ဝါကျဖွဲ့ရာတွင်လည်းကောင်း၊ သူတစ်ပါး၏ စကားသုံး နှုန်းပုံ၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံကို အကဲခတ်ရာတွင် လည်းကောင်း ဤစာအုပ်တွင် ဆွေးနွေးတင်ပြခဲ့သော အချက်များက တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အထောက်အကူ ပြုသည်ဆိုလျှင် ဤစာအုပ် ပြုစုရသည့် ရည်ရွယ်ချက် အောင်မြင်ပါပြီ။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- ၁။ စကားပြေ၊ မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း၊ အတွဲ ၃။ အင်္ဂလန် စတီဖင် အော်စတင်အင်ဆန်းလီမီတက် ၁၉၅၆။
- ၂။ ထွန်းမြင့်ဦး၊ ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်၊ ရန်ကုန်။ ကုန်သွယ်ရေး ကော်ပိုရေးရှင်း (စာအုပ်နှင့် စာရေးကိရိယာ) ၁၉၆၈။
- ၃။ ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ (ရွေးချယ်သူ)။ နိဒါန်း၊ အထက်တန်း မြန်မာ စကားပြေ ကောက်နုတ်ချက်များ။ ပထမတွဲ။ အောက်စဖို့ယူနီ ဗာစီတီပုံနှိပ်တိုက်၊ ၁၉၃၇။
- ၄။ ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ မြန်မာသဒ္ဒါ နှင့် အသုံးအနှုန်း။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်၊ ၁၉၆၅။
- ၅။ ဖိုးစိန်၊ ဦး။ မြန်မာကဗျာဖွဲ့နည်းကျမ်း၊ ပထမအုပ်။ ရန်ကုန်၊ တိုးစာပုံနှိပ်တိုက်၊ ပုံနှိပ်နှစ်မပါ။
- ၆။ ဘသောင်း၊ သခင်။ သိပ္ပံဝတ္ထုရေးနည်း၊ လူထုအတွက် သိပ္ပံစာပေ။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်၊ ၁၉၆၇။
- ၇။ မင်းသုဝဏ်၊ စကားပြေစာပေအသက်၊ နဝရတ် ကိုးသွယ်။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာ၊ ၁၉၆၆။

- ၈။ မောင်ထင်။ စာရေးလိုသော်၊ အတွေးနှင့် အရေး။ ရန်ကုန်၊
ယမုံနာ၊ ၁၉၆၆၊ ဇန်နဝါရီ။
- ၉။ မိုင်းခိုင်းမြို့စား အတွင်းဝန်။ ပိဋကတ်သမိုင်းစာတမ်း။ ရန်ကုန်။
သုဓမ္မာဝတီ၊ ၁၂၆၇။
- ၁၀။ ရွှေဥဒေါင်း၊ တစ်သက်တာမှတ်တမ်းနှင့် အတွေးအခေါ်များ။
ရန်ကုန်၊ နှလုံးလှ၊ ၁၉၆၈။
- ၁၁။ Flesh, Rudolf, The Art of Plain Talk, New York,
Collier Books, 1973.
- ၁၂။ Jepson, R.W. Teach Yourself to Express Yourself,
London, English Universities Press, 1955.

မင်္ဂလာမောင်မယ်စာစောင်

၂၀၁၁-ခုနှစ်အတွက် စုစည်းချက်

မေးလို့ရာရာ မြန်မာစာ

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

မင်္ဂလာမောင်မယ်စာစောင်တွင်လစဉ်ဖြေကြားသည်

(၂၀၁၁-ခုနှစ်) တစ်နှစ်စာ မင်္ဂလာမောင်မယ်စာစောင်၌ လာရှိသော

မေးလိုရာရာ မြန်မာစာ

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

(၁) သီချင်းတစ်ပုဒ်ထဲမှာ 'ညိုမြလို့အခေါ် မခံနိုင်ဘူးဆရာ' လို့ ဖွဲ့ထားတာမှာ 'ညိုမြ' ရဲ့ အဓိပ္ပါယ်ကို သိလိုပါတယ်။

(၂) 'လူမဲ့တွေလည်း မနှေးခေတ်မီ၊ သူဌေး ဖြစ်တော့မည်၊ ဒို့နဂါးနီ' လို့ဖွဲ့ထားတာမှာ 'နဂါးနီ' ဆိုတာ ဘာကို ဆိုလိုပါသလဲ။

(၃) အဘိဓာန်ကို 'အဘိဓာန်' လို့အသံထွက်ရမယ်ဆိုတာ မှန်ပါသလား။

မလှိုင်မြို့နယ်သား။

ဖြေ။ ။(၁) 'ညိုမြလုပ်တယ်' ဆိုတဲ့စကားဟာ ဟန်လုပ်တယ်၊ မူရာမာယာလုပ်တယ်လို့အဓိပ္ပါယ် ရကြောင်း၊ ကိုလိုနီခေတ်က ထင်ရှားတဲ့အငြိမ့်မင်းသမီး ယူနီဗာစီတီမြသန်းကြည်ရဲ့ အမူအရာကို စတင်ရည်ညွှန်းရာက အသုံးတွင်ကျယ်လာကြောင်း မှတ်သားရဖူးပါတယ်။

(၂) နဂါးနီဆိုတာ 'နဂါးနီစာအုပ်အသင်း' ကို ဆိုလိုတာပါ။ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှုကာလ၊ ၁၉၃၇-ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ၄-ရက်နေ့မှာ တို့ဗမာအစည်းအရုံးက သခင်လူငယ်တွေ အပါအဝင် တိုးတက်တဲ့အသိအမြင်ရှိတဲ့လူငယ်တွေ တည်ထောင်တဲ့အသင်း ဖြစ်ပါတယ်။ အသင်းတည်ထောင်ရတဲ့အကြောင်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဖော်ပြရာမှာ နယ်ချဲ့စနစ်ကို တိုက်ခိုက်ရာတွင် (၁)ဝါဒစစ်ဝါဒမှန်ကို သဘောပေါက်ပြီး စနစ်ကျစေရန်အတွက် အစီအစဉ်ရှိစေရန်၊ (၂)လက်ရွေးစင်နိုင်ငံရေးဗိုလ်မှူးစစ်ကဲများ ပေါ်ပေါက်စေရန်နှင့်၊ (၃)နယ်ချဲ့စနစ်ကို အခြားတစ်ဖက်မှ တိုက်ခိုက်နေသူတို့၏ ခြေလှမ်းအင်အား စသည်တို့ကို ချင့်ချိန်နိုင်ရန်စတဲ့ရည်ရွယ်ချက်တွေနဲ့ တည်ထောင်တဲ့အသင်းဖြစ်ပါတယ်။ နဂါးနီစာအုပ်အသင်းက နိုင်ငံရေးအသိအမြင် တိုးပွားစေတဲ့စာအုပ်တွေ၊ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ် နိုးကြားစေတဲ့စာအုပ်တွေ ထုတ်ဝေပါတယ်။ ဘာသာပြန်စာအုပ်တွေရော၊ မှီငြမ်းပြုစာအုပ်တွေရော၊ ပင်ကိုရေးစာအုပ်တွေရော ပါပါတယ်။ စာအုပ်နာမည်တချို့ကို ဖော်ပြရာရင် ဦးဘခိုင်ရဲ့မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးရာဇဝင်၊ မောင်စိုးရဲ့ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒ၊ သိန်းဖေရဲ့ပြည်သူ့အာဏာ၊ ကိုနုရဲ့ လူမဲ့တို့၏ ထွက်ရပ်လမ်း၊ ဦးဘတင်ရဲ့ဆိုရှယ်လစ်ဝါဒနှင့်နိဿယ၊ ကိုဘဟိန်းရဲ့ ဓနုရှင်လောက အစရှိတဲ့စာအုပ်တွေပါပဲ။ မိမိနိုင်ငံအတွက် သက်စွန့်ကြိုးပမ်း ထမ်းဆောင်တဲ့နိုင်ငံတကာက ပုဂ္ဂိုလ်တွေအကြောင်းလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ၁၉၃၉-ခုနှစ်မှာ နဂါးနီဂျာနယ်ကိုလည်း ထုတ်ဝေပါတယ်။ နဂါးနီအသင်းထုတ်စာအုပ်တွေရဲ့တန်ဖိုးဟာ ၁၀-ပဲ ဖြစ်တာကြောင့် '၁၀-ပဲတန်သောနှင့်ကမ္ဘာ့ဘဏ်ပေါက်ကြီးကို ဖွင့်လော့' ဆိုတဲ့နဂါးနီအသင်းရဲ့ကြွေးကြော်သံဟာ ထင်

ရှားပါတယ်။ နဂါးနီစာအုပ်အသင်းရဲ့ အသံအဖြစ် ဆရာရွှေတိုင်ညွန့်ရေးဖွဲ့ပြီး ခင်မောင်ရင်သီဆိုထားတဲ့ နဂါးနီသီချင်းမှာ “ဆင်းရဲခြင်းမှ လွတ်ကင်းအောင် လမ်းပြဆောင်ပါမည်” ဆိုတဲ့အဖွဲ့ “လူမဲ့တွေက မနှေးခေတ်မီ သူငွေးဖြစ်တော့မည်” ဆိုတဲ့အဖွဲ့၊ “ဒို့နဂါးနီ ဆင်းရဲသားတို့ မညှိုးပြီ အကျိုးထူးပေးတော့မည်၊ ခေတ်သစ်ထူထောင်မည်” ဆိုတဲ့အဖွဲ့တွေက နဂါးနီအသင်းရဲ့ အသံတွေပါပဲ။

(၃) ‘အဘိဓာန်’ ဆိုတဲ့စကားလုံးကို / အဗိဒန် / လို့အသံထွက်ရင်လည်း မှန်ပါတယ်။ / အဗိတ်ဒန် / လို့အသံထွက်ရင်လည်း မှန်ပါတယ်။ အဲဒီအသံထွက်နှစ်မျိုးစလုံးကို မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်တဲ့မြန်မာအဘိဓာန်မှာ အသံထွက်အမှန်အဖြစ် ဖော်ပြထားပါတယ်။ / အဗိဒန် / ကမြန်မာစကားလုံးအဖြစ် မြန်မာလိုထွက်တဲ့အသံထွက်ပါ။ / အဗိတ်ဒန် / က ပါဠိဖတ်ရာမှာလို့ နောက်က ခရဲ့အသံကို အသတ်သံအဖြစ်ယူပြီး / အဗိတ်ဒန် / လို့ထွက်တာပါ။ အဘိဓာန် / အဗိတ်ဒန် / လို့ထွက်တာပါ အဘိဓာန် / အဗိဒန် / လို့အသံထွက်တာ များပါတယ်။

မေး။ ။ ဆရာကြီးရှင့်။

ဒသမတန်းမြန်မာစကားပြေထဲက စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံနဲ့အချက်အလက် ကွဲလွဲချက်တွေကို ဖြေကြားပေးစေလိုပါသည်ရှင့်။

- (၁) ကလကတ္တားနှင့်ကာလကတ္တား
- (၂) မြန်မာစာမိတ်ဖွဲ့၌ စာဆိုနှင့်သူတေသီမှ ‘၌’
- (၃) ‘လူပြည်၌ဖြစ်၊ စည်းစိမ်နှစ်ကို’ နှင့် ‘လူပြည်၌ဖြစ်စေ၊ စည်းစိမ်နှစ်ကို’
- (၄) ပတ္တမြားကျောက်စီစားစကားပြေ ရေးသားသောခေတ်သည် လွတ်လပ်ရေးခေတ်လား၊ ကိုလိုနီခေတ်လား။

စုပြည့်လွင့်၊ ကွက်သစ်ရပ်
မြို့သစ်မြို့။

ဖြေ။ ။ ဒီကဏ္ဍမှာ ကျောင်းသင်ခန်းစာတွေကိုတော့ သမီးတို့ရဲ့ ဆရာ၊ ဆရာမတွေ သင်ကြားပေးနေတာရယ်၊ ဖတ်စရာ စာအုပ်စာတမ်းတွေလည်း အများကြီးပေါ် ထွက်နေတာရယ်ကြောင့် ကျောင်းသင်ခန်းစာကို တိုက်ရိုက်မေးတဲ့မေးခွန်းတွေထက် မြန်မာစာနဲ့ပတ်သက်ပြီး အထောက်အကူပြုမယ့်အကြောင်းအချက်တွေကိုမေးတဲ့ အမေးတွေကို အဓိကထားပြီး ဖြေနေပါတယ်။ ခု သမီးမေးတဲ့မေးခွန်းတွေကတော့ ကျောင်းသင်ခန်းစာအချက်အလက်ကို မေးတာမဟုတ်ဘဲ ပုံနှိပ်ထားတဲ့စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံအမှား၊ အချက်အလက်အမှားတွေနဲ့ ဆိုင်တဲ့အတွက် အများလည်း သိရအောင် ဖြေလိုက်ပါတယ်။

(၁) Calcutta ဆိုတဲ့မြို့နာမည်ကို မြန်မာလို ‘ကလကတ္တား’ လို့လည်း ရေးပါတယ်။ ‘ကာ

လကတ္တား'လို့လည်း ရေးပါတယ်။ နှစ်ခုစလုံး မမှားဘူးလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ (ယခုတော့ ဒီမြို့နာမည် က ကိုလ်ကတ္တားဖြစ်နေပါပြီ။)

(၂) စာအုပ်မှာ 'မြန်မာစာမိတ်ဖွဲ့၌ စာဆိုနှင့်သုတေသီလို့ပါနေတယ်ဆိုရင် '၌'က စာလုံး မှားရိုက်ထားတာပါ။ အမှန်က 'နှင့်'ပါ။ တိုက်စိုးနဲ့မင်းယုဝေက 'မြန်မာစာမိတ်ဖွဲ့'ရော 'စာဆိုနှင့် သုတေသီ'ရော နှစ်အုပ်စလုံး တွဲဖက်ရေးတာပါ။ တစ်အုပ်ဖော်ပြနိုင်ရင် မှန်ပါတယ်။ မေးခွန်းက လည်း တစ်အုပ်ပဲ မေးတာ ထင်ပါတယ်။

(၃) 'လူ့ပြည်၌ဖြစ်စေ၊ စည်းစိမ်နှစ်ကို'က အမှန်ပါ။ 'ဖြစ်'နဲ့ 'နှစ်' ကာရန်ယူထားတာပါ။ 'ဖြစ်စေ'ကတော့ မှားရိုက်တာ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

(၄) 'ပတ္တမြားကျောက်စီဓား'စကားပြေကို ရေးတဲ့ခေတ်က ကိုလိုနီခေတ်ပါ။ စာအုပ် ဟောင်းမှာ 'လွတ်လပ်ရေးခေတ်'ဆိုပြီး မှားနေလို့ စာအုပ်သစ်မှာ ပြန်ပြင်ထားတာပါ။ ဒီတစ်လ တော့ ဒီလောက်ပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်-ဇန်နဝါရီလ

မေး။ ။ဒကာကြီး၊

ဦးပဉ္စင်းက စာသင်သားတစ်ပါးဖြစ်ပါတယ်။ မင်္ဂလာမောင်မယ်ကို ဖတ်ပြီး စာရေးချင်စိတ်တွေ ဖြစ်ပေါ်လာနေပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ရေးသားပုံရေးသားနည်းကို နားမလည်လို့ မရေးဖြစ်တာပါ။ ရေးသားပုံရေးသားနည်း သိလိုပါ၍ မင်္ဂလာမောင်မယ်မှတစ်ဆင့် ရှင်းလင်းပေးပါရန် မေတ္တာရပ်ခံပါတယ်။

ဦးတေဇဝန္တ၊ ထီးမင်္ဂလာနိုးထရွာ
ဆင်ဖြူစာသင်တိုက်၊ ခေတ္တ-မော်လမြိုင်မြို့။

ဖြေ။ ။ဦးပဉ္စင်းဘုရား-

စာရေးသားပုံရေးသားနည်းကို အထောက်အကူပြုနိုင်တဲ့စာအုပ်တွေ ရှိပါတယ်။ အခြေခံအားဖြင့် စကားပြေအရေးအသားကို မှန်မှန်ကန်ကန် ရေးတတ်အောင်၊ စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံမှန်ဖို့၊ သဒ္ဒါအသုံးအနှုန်းမှန်ဖို့၊ ဝါကျဖွဲ့ပုံမှန်ဖို့ သတိပြုရမယ့်အချက်တွေ ရှင်းပြတာ၊ အဲဒီကမှတစ်ဆင့် အရေးအသားရှင်းလင်းအောင်၊ ပြေပြစ်အောင်၊ လိုက်ဖက်အောင် ရေးနိုင်ဖို့ စကားအသုံးအနှုန်းတွေ၊ ဝါကျတွေ၊ စာပိုဒ်တွေကနေပြီး နောက်ဆုံး စာတစ်ပုဒ်လုံးအဆင့်အထိ အချက်အလက်တွေ စီစဉ်ရေးသားပုံတွေကို လမ်းညွှန်ထားတာတွေ ရှိပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်တွေက စာရေးချင်သူတွေ စာမရေးခင် ကြိုတင်သိထားသင့်တဲ့အချက်တွေပါပဲ။ အဲဒီအချက်တွေကို ကြိုတင်သိထားပြီးတော့ ကိုယ်ရေးမယ့်အကြောင်းအရာကို ဘယ်လိုစာမျိုးရေးမှာလဲ။ ဆောင်းပါးလား၊ ဝတ္ထုလား၊ ရသစာတမ်း(အက်ဆေး)လား၊ ရေးချင်တာရှိမှာပါ။ တပည့်တော်နားလည်တာကတော့ အဲဒီနည်းနာတွေ သိထားရုံနဲ့ မပြီးဘဲ ကိုယ်တိုင်ရေးသားလေ့ကျင့်ဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်က “စု-တု-ပြု” ဆိုပြီး လမ်းညွှန်ပါတယ်။ ပထမအဆင့်မှာ စာရေးစရာအကြောင်းအရာ အချက်အလက်တွေကို စုရမယ်။ ပြီးရင် ကိုယ်ဖတ်ရှုလေ့လာထားတဲ့စာရေးဆရာတွေ ဘယ်လိုရေးသလဲဆိုတာ လေ့လာပြီး သူတို့ရေးပုံမျိုး အတုယူပြီး ရေးရမယ်။ အဲဒီနောက်တော့ ကိုယ်တိုင်၊ ကိုယ်ပိုင်အရေးအသားနဲ့ရေးသားပြုစုတဲ့အဆင့်ကို ရောက်ပြီလို့ဆိုလိုတာပါ။ စာရေးနည်းဆိုတာ သင်ပေးရုံနဲ့တတ်တဲ့အဆင့် မဟုတ်ဘဲ ကိုယ်တိုင် အကြိမ်ကြိမ်ရေးသားလေ့ကျင့်ပြီးမှရတဲ့နည်းပါ။ အဲဒီလိုရေးနိုင်ဖို့ စာများများ ဖတ်ဖို့လိုပါတယ်။ အကောင်းဆုံးနည်းကတော့ “များများဖတ်၊ များများလေ့ကျင့်၊ များများရေး” ဆိုတဲ့နည်းပါပဲလို့ ဖြေပါရစေဘုရား။ များများဖတ်ရင် သူတို့ဘယ်လိုရေးတယ်ဆိုတဲ့ရေးနည်းတွေကို များများသတိထားမိမယ်။ သတိထားမိရာက သူတို့ရေးသလိုလိုက်ပြီး ရေးစမ်းကြည့်မယ်။ အလေ့အကျင့်များလာတော့ ကိုယ်သိတဲ့အကြောင်းအရာကို ကိုယ်ပိုင်အရေးအသားနဲ့ ရေးနိုင်တဲ့အဆင့် ရောက်တာမို့ အဲဒီလို အကြံပေးခြင်းဖြစ်ပါတယ်ဘုရား။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား။
'ကာ'နှင့်'ခါ' အသုံးကို ရှင်းပြပေးပါရန်။

မောင်ကျော်မင်းထွန်း
၃-ရပ်ကွက်၊ မလ္လိင်မြို့။

ဖြေ။ ။ 'ကာ'နှင့်'ခါ'ဟာ အသံပြောင်းသွားပုံချင်း တူနေလို့ မှားသုံးမိတတ်ပါတယ်။ 'သွားကာ
လာကာ'လို့ရေးရေး၊ 'သွားခါလာခါ'လို့ရေးရေး / သွားဂါလာဂါ/လို့အသံထွက်ရတယ်မဟုတ်လား။
'ကာ'က 'လျက်'နဲ့အတူတူပါပဲ။ 'သွားလျက်လာလျက်'ဆိုတဲ့သဘောပါ။ ဆက်လက်လုပ်
ဆောင်နေတဲ့အဓိပ္ပါယ်ပါပဲ။ 'ခါ'ကတော့ 'အကြိမ်'လို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ 'နှစ်ခါသုံးခါ'၊ 'ရောက်
သောခါ'ဆိုတာမျိုး သုံးပါတယ်။

* * * * *

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊
(၁)ဝဏ္ဏ'နဲ့'ဂရုသံ'ဆိုတာ ဘယ်လိုစကားလုံးတွေပါလဲ။

(၂) "ကျွန်ယုံတော့ တစ်ဖက်ကန်း၊ သားသမီးယုံတော့ စုံလုံးကန်း" ဆိုတဲ့စကားပုံက ဘယ်
အကြောင်းအရာကို မှီးပြီး ပေါ် ပေါက်လာတာပါလဲရှင့်။

နွေမိုးသစ် (B.A Eng)
တပ်ကုန်းရွာ၊ ပေါက်မြို့နယ်။

ဖြေ။ ။(၁)ဝဏ္ဏဆိုတာ ပါဠိစကားပါ။ အက္ခရာလို့အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ အက္ခရာတွေဟာ အနက်
အဓိပ္ပါယ်ကို ဖွင့်တတ်တဲ့အတွက် ဝဏ္ဏလို့ခေါ်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုကြတယ်။ နောက်တစ်ခုက အသံတစ်
သံကို ဝဏ္ဏတစ်ခုလို့ သတ်မှတ်ပါတယ်။ သမီးက အင်္ဂလိပ်စာ အထူးပြုဆိုတော့ အင်္ဂလိပ်စာမှာခေါ်
တဲ့ Syllable နဲ့အတူတူပါပဲ။ အသံတစ်သံထွက်ရင် ဝဏ္ဏတစ်ခု၊ ၂-သံထွက်ရင် ဝဏ္ဏ ၂-ခု၊ စသည်
ဖြင့် ခေါ်ပါတယ်။ 'လူ'ဆိုရင် ဝဏ္ဏတစ်ခု၊ 'ဆရာ'ဆိုရင် ဝဏ္ဏ ၂-ခု၊ 'သရက်ပင်'ဆိုရင် ဝဏ္ဏ ၃-ခု၊
'အတွင်းရေးမှူး'ဆိုရင် ဝဏ္ဏ ၄-ခုပေါ့။

ဂရုဆိုတာ လေးတဲ့အသံကို ခေါ်တာပါ။ ဂရုလည်း ပါဠိစကားပါ။ 'လေးသော'လို့အဓိ
ပ္ပါယ်ရတယ်။ ဂရုနဲ့ယှဉ်သုံးတာက 'လဟု'လို့ခေါ်တယ်။ 'ပေါသော'လို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဂရုကတော့
လေးတဲ့အသံ၊ လဟုက ပေါတဲ့အသံပေါ့။ ဂရုသံက အသံရှည်တယ်၊ 'ကာ၊ ကူ'ဆိုတဲ့အသံမျိုးပေါ့။
အသံအရှည် ၂-မတြာ၊ ၂-မတြာခွဲရှိတယ်။ (တစ်မတြာဆိုတာ မျက်စိတစ်မှိတ်၊ လျှပ်တစ်ပြက်၊
လက်ဖျစ်တစ်တွက်ကြာတဲ့အချိန်ကို ခေါ်တာပါ။) ကာ-လို့ဆိုရင် ၂-မတြာ၊ ၂-မတြာခွဲတာကပေါ့။
လဟုကတော့ အသံတိုပါ။ 'က၊ ကု'ဆိုတဲ့အသံမျိုးပေါ့။ တစ်မတြာ၊ တစ်မတြာခွဲပဲရှည်တယ်။ ဒီ
လောက်ဆိုရင် နားလည်လောက်ပါပြီ။

(၂) ကျွန်ယုံတော့ တစ်ဖက်ကန်း၊ သားသမီးယုံတော့ စုံလုံးကန်း' ဆိုတဲ့စကားပုံက ချစ်ခင်တဲ့သူတွေရဲ့ အပြစ်ကို မမြင်တတ်တဲ့အဓိပ္ပါယ်ပါ။ ကျေးကျွန်တပည့်တွေကို ယုံကြည်မိရင် သူတို့မှာ အပြစ်ရှိပေမယ့် အဲဒီအပြစ်ကို မျက်စိတစ်ဖက်ကန်းနေတဲ့သူမြင်သလောက် နည်းနည်းပဲမြင်တတ်တယ်။ သားသမီးကို ယုံမိရင်တော့ မျက်စိစုံလုံးကန်းနေတဲ့လုံးဝမမြင်သလို သူတို့ရဲ့ အပြစ်ကို လုံးဝမမြင်ဘူးလို့ဆိုလိုတာပါ။ ဘယ်သူကစပြီး သုံးတယ်လို့တော့ မသိရပါဘူး။ အစဉ်အဆက်သုံးခဲ့ကြတာပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်-ဖေဖော် ဝါရီလ

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

- (၁) “တက္ကသိုလ်” ဟူသောဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သိလိုပါသည်။
- (၂) “ကဗျာ” ဟူသောဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို သိလိုပါသည်။

ကိုအောင်၊ လျိုင်ကော်မြို့။

ဖြေ။ ။(၁)“တက္ကသိုလ်” ဆိုတာ မူလကတော့ အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းက ပြည်နယ်တစ်ပြည်နယ်ရဲ့ အမည်ဖြစ်ပါသည်။ တက္ကသီလာ (Taxila) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ‘တက္ကသီလ’ဆိုတာ ပါဠိစကားပေါ့။ တက္က=ယုတ်လျော့သည်ကိုဖြည့်ဆည်းခြင်း၊ သီလ=အလေ့၊ ဒီတော့ ယုတ်လျော့ခြင်းကိုဖြည့်ဆည်းပေးလေ့ရှိတဲ့နေရာလို့ အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ပညာဖြည့်ဆည်းပေးလေ့ရှိတဲ့နေရာလို့ ဆိုလိုတာပါ။ တချို့ကလည်း တက္က=ကြံစည်ခြင်းလို့အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ပြီး ကြံစည်စဉ်းစားတဲ့အလေ့ရှိတဲ့နေရာလို့ ဖွင့်ဆိုကြတယ်။ တက္ကသီလကို မြန်မာက မွေးစားလိုက်တော့ “တက္ကသိုလ်” ဆိုတဲ့မွေးစကားစကားလုံးဖြစ်လာတာပါ။ စာတွေထဲမှာ တက္ကသိုလ်ပြည်က ဒီသာပါမောက္ခဆရာကြီးဆီမှာ မင်းသားတွေ ပညာသင်တဲ့အကြောင်း ပါပါတယ်။ တက္ကသိုလ်ပြည်ဟာ အဲဒီတက္ကသီလာပါပဲ။ ကိုလိုနီခေတ်မှာ University ဆိုတဲ့အင်္ဂလိပ်စကားကို “ယူနီဗာစီတီ” လို့ပထမခေါ်ပြီးနောက်မှ မြန်မာလိုခေါ်ဖို့စဉ်းစားတဲ့အခါ အဲဒီ “တက္ကသိုလ်” ဆိုတဲ့စကားလုံးကို သုံးတာပါပဲ။ ဒီတော့ “တက္ကသိုလ်” ဟာ “ပညာသင်ကြားပေးတဲ့ယူနီဗာစီတီကျောင်း” လို့ အဓိပ္ပါယ်ရတာပေါ့။ “အဆင့်မြင့်ပညာရပ်များကို သင်ကြားရာကျောင်းကြီး” လို့ ဖွင့်ပါတယ်။

ကဗျာ၏ အဓိပ္ပါယ်

(၂) ကဗျာဆိုတာ “ကာဗျ” ဆိုတဲ့သက္ကတစကားက ဆင်းသက်တဲ့စကားပဲ။ ‘ကာဗျ’လို့လည်း ပြတယ်။ ‘ကာဗျ’က ‘ကဗျာ’ဖြစ်လာတာပေါ့။ “စဉ်းမျဉ်းများနဲ့အညီ စာလုံး၊ စာပိုဒ်အရေအတွက်၊ ကာရန် အချိတ်အဆက်၊ အသံအနေအထားစသည်ဖြင့် စီကုံးသောအဖွဲ့အနွဲ့” လို့အဘိဓာန်မှာ ဖွင့်ဆိုပါတယ်။ “ကဝိ(ပညာရှိ)တို့၏ ဥစ္စာ” လို့လည်း ရှေးက ဖွင့်ဆိုကြပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊

မြန်မာပြက္ခဒိန်တွင် ငယ်စဉ်အခါကစ၍ ကျက်မှတ်ခဲ့ရဖူးသည်မှာ “တန်ခူးရက်မစုံ ၂၉၊ ကဆုန်ရက်စုံ ၃၀၊ နယုန်ရက်မစုံ ၂၉၊ ဝါဆိုရက် ၃၀”ဟု ဖြစ်ပါသည်။

ယခုနှစ် ၁၃၇၂-ခုနှစ်တွင်မူ နယုန်လကွယ်နေ့သည် “နယုန်လပြည့်ကျော် ၁၅-ရက်၊ နယုန်လကွယ်နေ့(၁၆-၆-၂၀၁၀)သောကြာနေ့”ဟု ပုံနှိပ်ထားပါသဖြင့် ယခုကဲ့သို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ မည်သည့်အတွက်ကြောင့်ပါနည်း။ မည်သို့တွက်ချက်ပါသနည်းဟု သိလို၍ မေးမြန်းလိုက်ရပါသည်။

ဖြူဖြူခိုင်၊ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့(မြန်မာစာ)
အမှတ် ၄-ရပ်ကွက်၊ ပေါက်ခေါင်းမြို့။

ဝါကြီးထပ်၊ ဝါငယ်ထပ်

ဖြေ။ ။မေးသင့်တဲ့မေးခွန်းပါပဲ။ ပုံမှန်အနေနဲ့ကတော့ သမီးပြောသလို ရက်မစုံနဲ့၊ ရက်စုံ တစ်လှည့်စီသွားတာပါပဲ။ ဝါထပ်တယ်ဆိုတာ သိတယ် မဟုတ်လား။ အကြမ်းအားဖြင့် မြန်မာပြက္ခဒိန် ရက်က တစ်နှစ်မှာ ၃၅၄-ရက်ပဲရှိတာမို့ တန်ခူး၊ ကဆုန်စတဲ့လတွေနဲ့ နွေမိုးဆောင်းရာသီတွေ မကိုက်ဘဲ ကွဲလွဲလာတဲ့အခါ လနဲ့ရာသီ ပြန်ညှိတဲ့အနေနဲ့ တစ်နှစ်မှာ ၁၂-လအစား တစ်လတိုးပြီး ၁၃-လလုပ်ရတဲ့နှစ်တွေမှာ ဝါဆိုလ ၂-ါထပ်ပြီး ပထမဝါဆို၊ ဒုတိယဝါဆိုလို့ သတ်မှတ်ရပါတယ်။ အဲဒါကို ဝါထပ်တယ်လို့ခေါ်တယ်။ ဝါထပ်တဲ့နှစ်မှာ ဝါဆိုလ ၂-လကို ရက် ၃၀-စီသတ်မှတ်ရတယ်။ တစ်ခါလပြည့်နေ့လို့သတ်မှတ်ထားတဲ့ရက်နဲ့ တကယ်လပြည့်တဲ့နေ့တို့ မကိုက်ညီတဲ့အခါ နယုန်လကိုလည်း ရက်စုံ ၃၀-လုပ်ရတယ်။ အဲဒါကို “ရက်ငင်” လို့ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို ရက်ငင်တဲ့နှစ်မှာ ကဆုန်၊ နယုန်၊ ပထမဝါဆို၊ ဒုတိယဝါဆို လေးလကို ရက်စုံ ၃၀-စီထားရပြီး “ဝါကြီးထပ်” လို့ခေါ်တယ်။ ရက်ငင်မဟုတ်တဲ့နှစ်မှာဆိုရင်တော့ ဝါဆို ၂-လပဲ ရက် ၃၀-စီထားပြီး “ဝါငယ်ထပ်” လို့ခေါ်တယ်။ ၁၃၇၂-ခုနှစ်ဟာ ဝါကြီးထပ်တဲ့နှစ်ဖြစ်နေလို့ နယုန်လမှာ ရက် ၃၀-ဖြစ်သွားတာပါပဲ။ ဘယ်လိုတွက်တယ်ဆိုတော့ ဗေဒင်ပညာရှင်မှသာ ပြောပြနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

* * * * *

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊
မြန်မာ ၁၂-လဖြစ်တဲ့ တန်ခူး၊ ကဆုန်စသည်တို့ဟာ မည်သည့်စကားက ဆင်းသက်၍ မည်သည့်အဓိပ္ပါယ်ရှိကြောင်း ဖြေကြားပေးပါခင်ဗျား။
မောင်လင်းပြည့်ဖြိုး၊ ပန်းတနော်မြို့။

မြန်မာ ၁၂-လ၏ အဓိပ္ပါယ်

ဖြေ။ ။၁၂-လမှာမည်တော့ ဆင်းသက်လာပုံနဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို အချုပ်သဘောရှင်းပြလိုက်ပါတယ်။
(၁) တန်ခူး=ထန်းသီးခူးသောလ၊ တာလ(ပါဠိ) > တန်း=ထန်း+ခူး=ခူးဆွတ်
(၂) ကဆုန်=ရေသွန်းသောလ၊ က၊ ကု=ရေ+ဆုန်=သွန်းလောင်း
(၃) နယုန်=မိုးရွာချိန်လ၊ နံယုန်လ(ကျောက်စာ)၊ နံ=အချိန်အခါ+ယုန်=မိုးရွာ၊ မိုးကျ
(၄) ဝါဆို=ရဟန်းတော်များ မိုးသုံးလအတွင်းကျောင်း၌နေပါမည်ဟု ရွတ်ဆိုသောလ၊ ဝါသ(ပါဠိ)
> ဝါ=နေခြင်း+ဆို=ရွတ်ဆို
(၅) ဝါခေါင်=ဝါလယ်လ၊ ဝါသ(ပါဠိ) > ဝါ=နေခြင်း+ခေါင်=အလယ်

(၆) တော်သလင်း=ကောင်းကင်သာယာထွန်းလင်းသောလ၊ သာယာပွင့်လင်းသောလ။ တော်= ကောင်းကင်+သလင်း=သာလင်း=သာယာထွန်းလင်း

(၇) သီတင်းကျွတ်=ရဟန်းတော်များ သီလသီတင်းကျင့်သုံးနေထိုင်သောကာလ လွတ်မြောက်သော လ။ ညွှင်(မွန်) > သတင်း=လဲကျောင်း+ကျွတ်

(၈) တန်ဆောင်မုန်း=မီးထွန်းလ၊ တန်ဆောင်=မီးရှူးမီးတိုင်ဆီမီး+မုန်း>မုန်း=ထွန်းလင်းတောက် ပစေ၊ ညှိထွန်း

(၉) နတ်တော်=ပုပ္ပါးတောင်၌ နတ်တို့အား ပူဇော်သောလ၊ နာထ(ပါဠိ)>နတ်+တော်=မြင့်မြတ်

(၁၀) ပြာသို=ပျားဖယောင်းစု၍ အရဆိုးလ၊ ပြာ=ဖယောင်း+သို=ဆီ၊ အဆီ

(၁၁) တပို့တွဲ=ထန်းဖူး၊ ထန်းခိုင်များ အောက်သို့တွဲကျအောင် ပြုသောလ။ ထန်းရည်နင်းလ။ ထန်းပို့ > ထပို့=ထန်းဖူး၊ ထန်းခိုင်+တွဲ=တွဲကျ။

(၁၂) တပေါင်း=ထန်းရည်ကို ကျိုချက်သောလ။ ထန်းရည်ကျို၍ ထန်းလျက်ချက်သောလ။ ထန်း+ ပေါင်း=ချက်၊ ပြုတ်၊ ကျို

ဆရာကြီးဦးဖိုးလတ်ရဲ့ “မြန်မာလအမည်များ” စာအုပ်ကို ကိုးကားဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။ အယူအဆအကွဲတွေလည်း ရှိပါတယ်။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ မတ်လ

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊
ကျန့်ကြအသုံးကို ခွဲခြားပြပေးပါရှင့်။ စာအုပ်တချို့မှာ ‘ကြ’ လို့ရေးရမယ့်စာလုံးကို ‘ကျ’
လို့ရေးတာတွေနေရလို့ပါရှင့်။

နန်းဦး

မြို့သစ်မြို့၊ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး။

ဖြေ။ ။ကျကျနန၊ ချက်ကျ၊ စားနေကျကြောင်ဖား၊ စိတ်တိုင်းကျ၊ မတင်မကျ၊ လုပ်နေကျအ
လုပ်၊ အားကျ၊ အံဝင်ခွင်ကျ၊ သူငယ်နာကျဗဟုံးအစရှိတဲ့စာလုံးတွေကို ‘ကျ’နဲ့ရေးရပါတယ်။

ကျီကြ၊ ကြခတ်ဝါး၊ ကြလိုဝါး၊ ကြသောင်းဝါး၊ ကြငှန်း၊ ကြဥပင်၊ ကြလှဲဝဲ၊ ကြောင့်ကြ၊
သွားကြလာကြအစရှိတဲ့စာလုံးတွေကိုတော့ ‘ကြ’နဲ့ရေးရပါတယ်။

‘ကျ’နဲ့‘ကြ’ဟာ အရေးမတူပေမယ့် အသံတူတာမို့ မှားရေးမိတတ်တဲ့အတွက် ခွဲခြားမှတ်
သားဖို့လိုပါတယ်။ သမီးပြောသလို ‘ခရီးသွားနေကျသည်’ လို့ရေးတာကတော့ မှားတာပေါ့။ မြန်မာ
စာအဖွဲ့ဦးစီးဌာနက ထုတ်တဲ့ “မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းနဲ့ခွဲထား” ဆိုတဲ့စာအုပ်ကလေးကို
ဝယ်ပြီး ဆောင်ထားနိုင်ရင် စာလုံးပေါင်းပြဿနာ ပြေလည်မှာပါ။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊
စာရေးရင် စကားပြောသလို ရေးတာနဲ့ စာလိုရေးတာ ဘယ်ဟာ ပိုကောင်းပါသလဲ။ ရှင်း
ပြပေးစေလိုပါတယ်။
မောင်မောင်ညွန့်
မြင်သာ၊ တောင်ဥက္ကလာပမြို့။

ဖြေ။ ။ဒီကိစ္စကို နည်းနည်းရှင်းပြဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ ဟုတ်ပါတယ်။ မြန်မာစကားမှာ “အပြော
သုံးဟန်”နဲ့ “စာသုံးဟန်”ဆိုပြီး ရေးပုံ ၂-မျိုးကွဲပါတယ်။ အပြောသုံးဟန်ဆိုတာက စကားပြော
ရာမှာသုံးတဲ့စကားလုံးတွေနဲ့ရေးတဲ့ဟန်ပါ။ စာသုံးဟန်ဆိုတာက စာရေးရာမှာ သုံးတဲ့စကားလုံး
တွေနဲ့ရေးတဲ့ဟန်ပါ။ အပြောစကားနဲ့စာစကား၊ အပြောနဲ့အရေး၊ စကားသိနဲ့စာအရေးအသား
စသည်ဖြင့်လည်း ခွဲခြားပြီးပြောတတ်ကြပါတယ်။ “ကျွန်တော်သည် မင်္ဂလာမောင်မယ်စာစောင်
ကို အလွန်ကျပါသည်” လို့ရေးရင် စာသုံးဟန်၊ “ကျွန်တော်က မင်္ဂလာမောင်မယ်စာစောင်ကို သိပ်
သဘောကျပါတယ်” လို့ရေးရင် အပြောသုံးဟန်လို့ဆိုနိုင်တာပေါ့။

မြန်မာစာစတင်တီထွင်တုန်းကတော့ ဘယ်စကားသံကို ဘယ်စာလုံးနဲ့ရေးမယ်ဆိုပြီး
စကားသံကို အခြေပြုပြီး တီထွင်တဲ့အတွက် မြန်မာစာတီထွင်စမှာ စကားနဲ့စာနဲ့ မကွာခြားဘူးလို့
ပညာရှင်တွေက ဆိုပါတယ်။ နောင်နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာတဲ့အခါ ပြောင်းလဲတဲ့နှုန်းချင်း မတူတဲ့

အတွက် စကားနဲ့စာတဖြည်းဖြည်း ကွဲပြားလာတာပေါ့။ စကားလည်း ပြောင်းတယ်၊ စာလည်း ပြောင်းတယ်။ ဒါပေမယ့် စကားက ပါးစပ်ထဲကထွက်တဲ့အသံမို့ မခိုင်မာဘူး။ အပြောင်းမြန်တယ်။ စာကတော့ ကျောက်ပေါ်၊ ပေပေါ်၊ ပုရပိုက်ပေါ်မှာ ရေးထားတာမို့ စကားထက်ပိုပြီး ခိုင်မာတဲ့အတွက် အပြောင်းနှေးတာပေါ့။ ဒီတော့ ‘ဤ’ ‘ထို’ ဆိုတဲ့စကားတွေကို ခုအခါမှာ ‘ဒီ’ ‘ဟို’ လို့ပြောနေကြပြီမဟုတ်လား။ ‘ဖြစ်၏’ တို့ ‘ဖြစ်သည်’ တို့က ‘ဖြစ်တယ်’ လို့ပြောင်းနေပြီ။ ‘ဆရာ၏ အိမ်’ က ‘ဆရာရဲ့ အိမ်၊ ဆရာ့အိမ်’ လို့ပြောင်းနေပြီ။ ‘မိခင်’ က ‘အမေ’ ဖြစ်နေပြီ။ ‘နံနက်’ က ‘မနက်’ ဖြစ်နေပြီ။ ‘ချစ်သောသူ’ က ‘ချစ်တဲ့သူ’ ဖြစ်နေပြီ။ ဒီသာဓကအချို့ကို ကြည့်ရုံနဲ့ စာသုံးနဲ့စကားသုံးကွဲပြားပုံကို သိနိုင်ပါတယ်။

ဒီနေ့ စာရေးရာမှာ ၂-မျိုးစလုံး သုံးနေကြတယ်မဟုတ်လား။ ဘယ်ဟာ ပိုကောင်းသလဲလို့ မေးရင် ဆရာကတော့ သူ့နေရာနဲ့သူ လိုက်ဖက်အောင် ရေးတာ ကောင်းတယ်လို့သဘောရပါတယ်။ စာလိုရေးမှ ကောင်းတယ်။ စကားလိုရေးတာ မကောင်းဘူးလို့ပြောရင် တစ်ဖက်စွန်းရောက်သလို စကားလိုရေးတာ ကောင်းတယ်။ စာလိုရေးတာ မကောင်းဘူးလို့ပြောရင်လည်း တစ်ဖက်စွန်းရောက်ပါတယ်။ စာဟန်ပေဟန်နဲ့အစဉ်အဆက်ရေးလာခဲ့တဲ့မြန်မာစာပေတွေကို ပစ်ပယ်လို့မရသလို ဒီနေ့ပြောဆိုနေတဲ့ပြောဟန်ဆိုဟန်နဲ့ ရေးတာကို လျစ်လျူရှုထားလို့လည်း မရပါဘူး။ ဒီတော့ စာအုပ်စာတမ်းတွေ၊ ခွဲခွဲညားညား ရေးတဲ့စာမျိုးတွေကို စာသုံးဟန်နဲ့ရေးတာ လိုက်ဖက်ဆီလျော်သလို အချင်းချင်းပေးတဲ့ပေးစာတွေ၊ ဟောပြောချက်၊ ဆွေးနွေးချက်တွေ၊ ဝတ္ထုတွေ၊ ရုပ်ရှင်တွေထဲက ဇာတ်ဆောင်တွေရဲ့ ပြောစကားတွေကို အပြောဟန်နဲ့ရေးတာ လိုက်ဖက်ဆီလျော်ပါတယ်။ စာသုံးဟန်က ခွဲခွဲညားညားရှိတယ်။ အပြောသုံးဟန်က ပေါ့ပေါ့ပါးပါးရှိတယ်လို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။

ဒီနေ့ ပညာရှင်ကြီးတွေကစပြီး ရေးနေတဲ့ရေးဟန်ကို လေ့လာကြည့်ရင် ‘ထို၊ ဤ၊ သည်၊ ရှိ၊ နှင့်၊ လျက်၊ ၏’ စတဲ့ သဒ္ဒါသုံးစကားတွေကို စာဟန်အဖြစ် သုံးပေမယ့်အဲဒီစာဟန်ထဲမှာ အပြောဟန်နဲ့နီးစပ်တဲ့အသုံးတွေကို သုံးပြီးရေးနေကြတာကို တွေ့နိုင်ပါတယ်။ အပြောသုံးဟန်ဘက်ကို တိမ်းညွတ်လာတဲ့သဘောပါပဲ။ ဒီလောက်ဆိုရင် လုံလောက်ပြီထင်ပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊
“ ၎င်း၊ လည်းကောင်း၊ သော်လည်းကောင်း ” တို့ရဲ့ အသုံးတွေကို ရှင်းပြပေးစေလိုပါတယ်။
ထွန်းထွန်း၊ မော်လမြိုင်။

ဖြေ။ ။ ‘လည်းကောင်း’ ကို အတိုကောက်ရေးတဲ့အခါ ‘င’ ဂဏန်းနဲ့ ‘င်း’ တွဲပြီး ‘၎င်း’ ဖြစ်လာတာ

ပါ။ ‘၎င်း’ကို ‘၎င်းသည် စာကြိုးစားသူဖြစ်သည်’လို့သုံးနိုင်သလို ‘၎င်းမြို့သည် စည်ကားသောမြို့ ဖြစ်သည်’လို့လည်း သုံးနိုင်ပါတယ်။ ဝါကျရဲ့ အစမှာ ‘၎င်း’ကိုသုံးတယ်လို့ မှတ်သားနိုင်ပါတယ်။

‘လည်းကောင်း’နဲ့ ‘သော်လည်းကောင်း’ကိုတော့ တစ်လုံးတည်း မသုံးပါဘူး။ ‘လည်း ကောင်း...လည်းကောင်း’၊ ‘သော်လည်းကောင်း...သော်လည်းကောင်း’လို့ ၂-လုံးတွဲသုံးပါတယ်။

“ဆရာများကိုလည်းကောင်း၊ ဆရာမများကိုလည်းကောင်း ပူဇော်ကန်တော့ကြသည်” လို့သုံးရင် ဆရာများကိုရော၊ ဆရာမများကိုပါ ပူဇော်ကန်တော့တယ်လို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ “မန္တလေးသို့ ကားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရထားဖြင့်သော်လည်းကောင်း သွားမည်” လို့သုံးရင်တော့ ကားနဲ့ ဖြစ်ဖြစ်၊ ရထားနဲ့ဖြစ်ဖြစ် တစ်ခုခုနဲ့သွားမယ်လို့ဆိုလိုတာပါ။ “လည်းကောင်း... လည်းကောင်း” သုံးရင် ၂-ခုစလုံးလို့ဆိုလိုပြီး ‘သော်လည်းကောင်း... သော်လည်းကောင်း’သုံးရင်တော့ ၂-ခုထဲ က တစ်ခုခုလို့ ဆိုလိုကြောင်း ခွဲခြားသိနိုင်ပါတယ်။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ ဧပြီလ

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊
'တို့'နှင့်'ဒို့' အကြောင်းကို ရှင်းပြပေးပါရန်။

မောင်ဝင်းမြတ်ဖြိုး
နဝမတန်း၊ နတ်မောက်မြို့။

ဖြေ။ ။မြန်မာစာအဖွဲ့က ပြုစုတဲ့မြန်မာအဘိဓာန်မှာ 'တို့'ကို /ဒို့/လို့အသံထွက်ပြထားပြီး'ငါ
တို့အစားသုံးသောစကားလုံး'လို့ဖွင့်ထားပါတယ်။ 'ငါတို့'လို့သုံးရက 'ငါ'မထည့်ဘဲ 'တို့'လို့သုံးတာ
ပါ။ အသံထွက်တော့ /ဒို့/လို့အသံထွက်ပါတယ်။ အပြောစကားမှာ /ဒို့/လို့သုံးကြောင်း ဖော်ပြ
ထားပါတယ်။ 'တို့'ရော 'ဒို့'ရော နာမ်စားပါပဲ။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊
“အုတ်ကြားမြက်ပေါက်”၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းပြပေးပါရန်။

ရဲလင်းထွန်း၊ နဝမတန်း(အေ)
မောင်းထောင်။

ဖြေ။ ။ အမျိုးအမည် မထင်ရှားသူ'ကို 'အုတ်ကြားမြက်ပေါက်'လို့တင်စားသုံးတာပါ။ အုတ်ခဲ
တွေကြားထဲမှာ ပေါက်နေတဲ့မြက်လို မထင်ရှားတဲ့သဘောပါပဲ။ 'ဒီသူငယ်က အုတ်ကြားမြက်ပေါက်
ပါ။ သူ့ကို ဘယ်သူကမှ ဂရုမစိုက်ဘူး'ဆိုတဲ့အသုံးမျိုးသုံးပါတယ်။

ကျောင်းသင်ခန်းစာများနှင့်ပတ်သက်၍
မေးမြန်းသော မောင်မယ်များသို့

ဖြေ။ ။ကျောင်းမှာသင်ရတဲ့မြန်မာစာသင်ခန်းစာတွေကို ရှင်းပြဖို့ တိုက်ရိုက်မေးတဲ့မေးခွန်း
တွေနဲ့ပတ်သက်လို့ တစ်ပေါင်းတည်း ဖြေပါ့မယ်။ မေးသူတွေရဲ့နာမည်တွေတော့ မဖော်ပြတော့ပါ
ဘူး။ ဒီကဏ္ဍမှာ မြန်မာစာလေ့လာမှုကို အထောက်အကူပြုတဲ့မေးခွန်းမျိုးတွေကို အဓိကဖြေပါ
မယ်။ ကျောင်းသင်ခန်းစာတွေကတော့ သားတို့၊ သမီးတို့ရဲ့ဆရာ၊ ဆရာမတွေက ကျောင်းမှာ ပြည့်
ပြည့်စုံစုံ သင်ကြားထားလို့ရယ်။ ဖတ်စရာစာအုပ်တွေ အများအပြားပေါ် ထွက်နေတာရယ်ကြောင့်
အဲဒီမေးခွန်းမျိုးတွေကိုတော့ ဒီကဏ္ဍမှာ ဖြေဆိုဖို့ အစီအစဉ်မရှိပါဘူး။ အဲဒါကို ဆရာပြောခဲ့ပြီး
ပါပြီ။ အကြောင်းသင့်လို့ ရှင်းပြသင့်တဲ့အကြောင်းတွေကို အခုရှင်းပြပါ့မယ်။

ဒီတစ်ပတ်မေးခွန်းတွေထဲမှာ 'ရသကိုးပါးကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံရှင်းပြပါ'ဆိုတဲ့မေးခွန်းမျိုး
ပါတယ်။ ကျောင်းမှာ၊ စာအုပ်တွေထဲမှာ ရှာဖွေလေ့လာနိုင်တဲ့သင်ခန်းစာတွေပါ။ တစ်ယောက်က
တော့ မြန်မာစာဂုဏ်ထူးကို အမှတ်အများဆုံးနဲ့အောင်ချင်ပါတယ်တဲ့။ ပြီးတော့ မေးခွန်းတွေကို
ဖြေရာမှာ ဘာဖြစ်လို့ အမှတ်ပြည့်မရတာလဲတဲ့။ မြန်မာစာက ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်ပါ။ သိပ္ပံဘာသာရပ်

ကတော့ အချက်အလက်ကို အတိအကျမေးတာမို့ မှန်ရင် အမှတ်ပြည့်ရနိုင်တာပေါ့။ မြန်မာစာ၊ သမိုင်း၊ ပထဝီဝင်၊ ဘောဂဗေဒ၊ စိတ်ကြိုက်မြန်မာစာဘာသာရပ်တွေကတော့ ဝိဇ္ဇာဘာသာရပ်တွေ ဖြစ်လို့ အချက်အလက်သက်သက်မဟုတ်ဘဲ စာဖြေသူရဲ့ အတွေးအခေါ်၊ အတင်အပြတွေက အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီအင်္ဂါရပ်တွေကို အတိအကျသတ်မှတ်လို့မရစကောင်းတဲ့အတွက် အမှတ်ပြည့်မရနိုင်ပါဘူး။ အဲဒီဘာသာတွေ အမှတ်တစ်ရာအပြည့်ရတဲ့အစဉ်အလာ ဘယ်တုန်းကမှ မရှိပါဘူး။ စာစီစာကုံးကို ၁၅-မှတ်ထက် ပိုမရဘူးဆိုတာက ဘယ်သူက ပြောတာလဲ မသိဘူး။ အဲဒီလို သတ်မှတ်ချက် မရှိပါဘူး။

နောက်တစ်ယောက်ကတော့ အလင်္ကာဖြေပုံဖြေနည်းတွေဖော်ပြပြီး 'ဘယ်လိုဖြေလို့ အစမ်းစာမေးပွဲမှာ အမှတ်မရဘူး၊ ဘယ်လိုဖြေမှ အမှတ်အပြည့်ရမယ်လို့ပြောတယ်' လို့ရေးထားတယ်။ ဘယ်သူက ပြောတာပါလိမ့်။ ဒီမေးခွန်းမျိုးဟာ အချက်အလက်မှန်ရင် အမှတ်ပြည့်ပေးတဲ့ မေးခွန်းပါ။ ဖြေတဲ့ပုံစံက တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ထပ်တူ မတူနိုင်ပါဘူး။ ဘယ်ဟာ ရှေ့က ထားရမယ်၊ ဘယ်ဟာ နောက်က ထားရမယ်လို့လည်း ပုံသေမရှိပါဘူး။ အရေးကြီးတာက မှန်ဖို့ပါ။ ဒီလိုမဟုတ်ဘဲ ဘယ်လိုရေးမှ အမှတ်ပြည့်ရမယ်လို့ပုံစံကြီးနဲ့သတ်မှတ်ရင်တော့ အဲဒါဟာ သတ်မှတ်တဲ့ဆရာ၊ ဆရာမရဲ့တာဝန်ပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ပုံသေအလွတ်ကျက်ပြီး ကျက်တဲ့အတိုင်းပြန်ရေးမှ အမှတ်ရမယ်ဆိုတဲ့အယူအဆမျိုး ဖြစ်နေပါလိမ့်မယ်။

နောက်တစ်ယောက်ကလည်း စကားစပ်ဖြေရာမှာ ဖြေပုံကွဲတာတွေပြုပြီး ဘယ်လိုဖြေရမလဲ၊ ရှေ့က - အမှတ်အသားထည့်ရမလားဆိုတာတွေအထိ မေးနေပါတယ်။ စိတ်မောစရာပါပဲ။ အရေးကြီးတာက အချက်အလက် ပြည့်စုံမှန်ကန်ဖို့ပါ။ အရေးအသားကွဲပြားတာ၊ တစ်ချက်ချင်းခွဲရေးတာ၊ ပေါင်းရေးတာ၊ ရှေ့က - ခံတာ၊ မခံတာဆိုတာတွေက ပဓာနမကျပါဘူး။ ပုံသေဆန်လွန်းပါတယ်။ ရေးပုံ ဖြေပုံ တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် ထပ်တူမတူနိုင်ပါဘူး။ အချက်အလက်မှန်ဖို့ပဲ အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီလိုပုံစံကြီးချပြီး ပုံသေလုပ်တာမျိုးကို ဆရာ၊ ဆရာမကလည်း မလုပ်သင့်ဘူး။ ကျောင်းသားကလည်း ပုံသေအလွတ်မကျက်သင့်ဘူး။ ကိုယ့်ရဲ့စဉ်းစားဆင်ခြင်မှုနဲ့အကျိုးအကြောင်းသင့် ရေးတတ်အောင် ကြိုးစားသင့်တယ်လို့သဘောရပါတယ်။

ထပ်ပြီး အကြံပေးချင်တာက မြန်မာစာတော်ချင်ရင် ကျောင်းစာရော၊ အပြင်စာရော များများဖတ်ပါ။ အဲဒီလိုဖတ်တဲ့ကျောင်းသားက အပြင်စာမဖတ်ဘဲ ကျောင်းစာချည်းသက်သက်ဖတ်တဲ့ကျောင်းသားထက် ပိုပြီးစာတောတာများတယ်ဆိုတဲ့အချက်ပါပဲ။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

မြန်မာစာပေအရေးအသားတွင် မိမိကိုယ်စားအသုံးပြုသည့် “ကျွန်တော်၊ ကျွန်မ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းအရေးအသားကို ရေးလိုက်ရတိုင်း ဘဝင်မကျဖြစ်ရပါသည်။ ၎င်းအသုံးအနှုန်းမှ ‘ကျွန်’ ဆိုသောစကားလုံးနှင့်ရေးသားနေခြင်းကို ဘဝင်မကျဖြစ်ရပါသည်။ ၎င်းအရေးအသားကို မည်သည့်အချိန်ကစတင်၍ အသုံးပြုခဲ့ပါသလဲ။ ဘာကြောင့် ယနေ့တိုင် သုံးစွဲရေးသားနေရသည်ကို သိလိုပါ၍ ရှင်းလင်းဖြေကြားပေးပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်ခင်ဗျား။

ဦးမောင်မောင်ကြည်(မူအုပ်)

အ-မ-က၊ တိုင်းငူ၊ ရေကြည်မြို့။

ဖြေ။ ။ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ‘ကျွန်တော်’ ‘ကျွန်မ’ လို့သုံးနှုန်းတဲ့အရေးအသားကို အင်းဝခေတ်လောက်မှာ သုံးနေပါပြီ။ ပုဂံခေတ်ကတော့ ‘ငါ’ နှင့် ‘ဆိုတဲ့နာမ်စားတွေသုံးပါတယ်။ အရင်းခံကျတဲ့နာမ်စားတွေပါပဲ။ လူကြီးကိုဖြစ်စေ၊ လူငယ်ကိုဖြစ်စေ ‘ငါ’ လို့သုံးနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ရိုင်းတဲ့အငွေ့အသက် မပါသေးပါဘူး။ အစောဆုံးမြန်မာစာဖြစ်တဲ့ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာမှာ ရာဇကုမာရ်က ကျန်စစ်သားမင်းကို လျှောက်ထားရာမှာ ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် ‘အတို့ကျွန်’ လို့သုံးပါတယ်။ ဘုရင်ရဲ့ကျေးကျွန်လို့ဆိုလိုတာပါ။ ခုခေတ်အသုံးနဲ့ဆိုရင် ‘ကျွန်တော်တို့’ ပေါ့။ နောက်ပိုင်းမှာ ‘ကျေးတော်မျိုး’၊ ‘ကျွန်တော်မျိုး’၊ ‘ကျွန်တော်’၊ ‘ကျွန်မ’၊ ‘ကျွန်ုပ်’ ဆိုတဲ့အသုံးတွေဟာ မင်းရဲ့ကျေးကျွန်တိုင်းသူပြည်သားအဖြစ် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် နှိမ့်ချပြီး သုံးတဲ့အသုံးပါပဲ။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ‘ကျွန်တော်’ နဲ့ ‘ကျွန်မ’ ဟာ အသုံးတွင်ကျယ်တဲ့နာမ်စားတွေ ဖြစ်နေပါပြီ။ တစ်ဖက်လူနဲ့စကားပြောရင် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် နှိမ့်ချပြီးပြောတဲ့နိဝါတသဘောကို သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ဖော်ပြတဲ့စကားဖြစ်နေပါပြီ။ မြန်မာတွေရဲ့ ရိုသေထိုက်သူကို ရိုသေတတ်တဲ့စိတ်၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချတတ်တဲ့စိတ်ကို ဒီအသုံးအနှုန်းတွေအဖြစ် အစဉ်အဆက် သုံးနေတာဖြစ်ပါတယ်။

တစ်ဆက်တည်း ပြောရင် တစ်ဖက်လူကို ‘ခင်ဗျာ’ ‘ခင်ဗျား’ လို့ပြောတာဟာ မူလက ‘သခင်ဘုရား’ လို့ပြောတာပါ။ ကိုယ်ပြောနေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရိုသေလေးစားသမှုနဲ့ ‘သခင်ဘုရား’ လို့ခေါ် ရာကနောက်ပိုင်းမှာ ‘ခင်ဘုရား’ ဖြစ်လာပါတယ်။ ကင်းဝန်မင်းကြီးက နိုင်ငံခြားကို သံတမန်အဖြစ် သွားနေတုန်း နေပြည်တော်က သတင်းစာတိုက်ကို စာပို့ရာမှာ ‘သတင်းစာဆရာခင်ဘုရား’ လို့ရေးပါတယ်။ ‘ခင်ဘုရား’ ကနေ ‘ခင်ဗျား’ လို့ပြောင်းလာတာပါ။ နောက်ပိုင်းမှာ ‘ဗျာ’ လို့တစ်လုံးတည်းလည်းသုံးပါတယ်။

အမျိုးသမီးတွေက ‘ရှင်’ လို့ပြောတာ ‘အရှင်’ လို့အလေးအမြတ်ခေါ်တာပါ။ ‘တော်’ ဆိုတာကလည်း လေးမြတ်တဲ့သဘောပါပဲ။ အဲဒီစကားတွေဟာ မြန်မာတွေရဲ့ သိမ်မွေ့နှိမ့်ချတဲ့စိတ်ဓာတ်ကို ဖော်ပြနေတဲ့အသုံးအနှုန်းတွေဖြစ်ပါတယ်။ နိမ့်ကျတဲ့အဓိပ္ပါယ်ကနေပြီး ဂါရဝနိဝါတအဓိပ္ပါယ်ကို ပြောင်းလာတာပါ။ ဒီလောက်ဆိုရင် ရှင်းလောက်ပါပြီ။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

(၁) ‘ငင်း’ကို စာလုံးပေါင်း၍ ရပါသလား။ ‘ငင်း’သည် မြန်မာစာပေနှင့်တစ်ပြိုင်တည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါသလား။ မည်သည့်အချိန်က စ၍ အသုံးပြုခဲ့ပါသလဲ။

(၂) ‘ယေဘုယျ’ဟူသောအသုံးအနှုန်းအကြောင်း ရှင်းပြပေးပါရန်။

(၃) ‘မင်္ဂလာ’ကို ‘မြတ်မင်္ဂလာ၊ မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ မင်္ဂလာပါ၊ မင်္ဂလာမောင်နှံ’စသည်ဖြင့် သုံးနှုန်းတဲ့အခါ ‘ကောင်းခြင်း’ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ရှိကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ သိရပါသည်။ ‘မင်္ဂလာ’ကို ‘ဒို’နှင့်တွဲ၍ ‘မင်္ဂလာဒို’ဟုသုံးရာ၌ ထိုအဓိပ္ပါယ်တို့ကို သိလိုပါသည်။

ကျိက္ကဘာစန္ဒ
ကျိက္ကဘာရွာ၊ ဖျာပုံမြို့။

ဖြေ။ ။(၁) ‘ငင်း’ဟာ ‘လေးကောင်း’ရဲ့အတိုကောက်ပါ။ ‘လေး’ဆိုတဲ့စာလုံးနေရာမှာ ဂဏန်း ၄ ကိုရေးပြီး ‘ကောင်း’ဆိုတဲ့စာလုံးရဲ့အစိတ်အပိုင်းဖြစ်တဲ့ ‘င်း’နဲ့တွဲပြီး ၄+င်း= ‘ငင်း’လို့ရေးတာပါ။ ရာဇကုမာရ်ကျောက်စာမှာ ‘လည်ဂေါင်’လို့ရေးပါတယ်။ အစောဆုံး အရေးအသားပါ။ အခုလည်း ကောင်းဖြစ်လာတာပေါ့။ ‘လည်းကောင်း’ကို ‘လေးကောင်း’လို့ဖတ်ပြီး ၄-ဂဏန်းနဲ့အတိုကောက် ရေးတယ်လို့ မှတ်သားရပါတယ်။ ‘ငင်း’ကို တစ်ခါတည်း အသံထွက်ရတာမို့ သဝေထိုးကကြီးရေ ကေဆိုတာမျိုး စာလုံးပေါင်းပြီး မဖတ်ပါဘူး။

(၂) ‘ယေဘုယျ’ဟာ ပါဠိစကားဖြစ်ပါတယ်။ /ယေဗုန်ယာ/လို့အသံထွက်ရပါတယ်။ ‘အများအားဖြင့်’ ‘များသောအားဖြင့်’လို့အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ ‘ယေဘုယျအားဖြင့်’လို့လည်း သုံးပါတယ်။ တစ်စိတ်တစ်ဒေသလို့ ဆိုလိုတာ မဟုတ်ပါဘူး။

(၃) ‘မင်္ဂလာဒို’မှာပါတဲ့ ‘မင်္ဂလာ’က ထူးဆန်းတဲ့သက်ရှိသတ္တဝါတစ်မျိုးရဲ့အမည်ဖြစ်ကြောင်း ‘လူဦးခေါင်းနဲ့သမင်ကိုယ်၊ ဒါမှမဟုတ် လူ့ကိုယ်နဲ့သမင်ဦးခေါင်းရှိတဲ့သတ္တဝါတစ်မျိုးဖြစ်ကြောင်း၊ ‘ဍုင်’ဆိုတာ မွန်စကား ‘မြို့’လို့အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း၊ မင်္ဂလာဆိုတဲ့သတ္တဝါအပိုင်စားရတဲ့ မြို့ဖြစ်လို့ ‘မင်္ဂလာဒို’လို့ခေါ်ကြောင်း၊ ‘မင်္ဂလာဍုင်’က ‘မင်္ဂလာဒို’ဖြစ်လာကြောင်း စာပေညာရှင် ဦးဖေအောင်(ကိုလိုနီခေတ်မှာ ဝန်ကြီးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်သူ၊ ချင်းဟောင်း ၁၂-စောင် တဲ့ကိုတည်းဖြတ်သူ)က ဆိုခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာစာပါမောက္ခဆရာကြီးဦးမောင်ကတော့ ‘မင်္ဂလာဒို’ဟာ ‘မင်္ဂလာဍုင်’ဆိုတဲ့မွန်စကားက ဆင်းသက်ကြောင်း ‘မင်္ဂလာ’ဆိုတာ ‘သမင်၊ ဒရယ်’လို့အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း၊ ‘ဍုင်’က မြို့လို့အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း မိန့်ဆိုထားပါတယ်။ ‘မင်္ဂလာ’ကဆင်းသက်တဲ့ ‘မင်္ဂလာ’နဲ့ ‘ကောင်းခြင်း’လို့အဓိပ္ပါယ်ရတဲ့ ‘မင်္ဂလာ’တို့ဟာ အသံတူပြီးအဓိပ္ပါယ်ကွဲတဲ့စကားလုံးတွေဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် လုံလောက်ပြီထင်ပါတယ်။

မောင်ခင်မင်(နေဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ ဇွန်လ

မေး။ ။ဒကာကြီး၊

၁။ ‘ရုပ်ဆိုးပေမဲ့’ဆိုတဲ့အသုံးမျိုးမှာပါတဲ့ ‘မဲ့’ကို ‘မဲ့’ လို့ရေးတာနဲ့ ‘မယ့်’ လို့ရေးတာ ဘယ် ဟာကပိုပြီး ဆီလျော်ပုံ။

၂။ ‘ဒို့နဂါးနီဆင်းရဲသားတို့’ထဲက ‘ဒို့’နဲ့ ‘တို့’ရဲ့ အသုံးကွဲပုံ။

၃။ ‘ဖက်’နဲ့ ‘ဘက်’ရဲ့ အသုံးကွဲပုံတို့ကို ရှင်းပြပေးစေချင်ပါတယ်။

အရှင်မနောဟရ၊ မြစကြာကျောင်းတိုက်။
စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊ စစ်ကိုင်းမြို့။

ဖြေ။ ။အရှင်ဘုရား-

(၁) ‘ပေမဲ့’မှာပါတဲ့ ‘မဲ့’ရဲ့အရင်းအမြစ်က ‘မယ်’ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ‘တွဲ’ရဲ့အရင်းအ မြစ်ကလည်း ‘တယ်’ဖြစ်ပါတယ်။ ‘သူလာမယ်’ ‘သူလာတယ်’ဆိုတဲ့စကားတွေမှာပါတဲ့ ‘မယ်’ ‘တယ်’ ဆိုတဲ့ကြိယာဝိဘတ်တွေကို အထူးပြုဝိဘတ်အဖြစ် နာမ်ရှေ့ကသုံးတဲ့အခါ ‘လာတဲ့သူ’ ‘လာမဲ့သူ’လို့ အသံပြောင်းသုံးတာပါ။ ‘တယ်’ကို အမြစ်သံပြောင်းရင် ‘တယ့်’ဖြစ်သွားသလို ‘မယ်’ကို အမြစ်သံ ပြောင်းရင် ‘မယ့်’ဖြစ်သွားပါတယ်။ အရင်းခံစာလုံးပေါင်းအတိုင်းရေးရင်တော့ ‘လာတယ့်သူ’ ‘ဒါ ပေမယ့်’လို့ရေးရမှာပါ။ ဒါပေမယ့် ‘တယ့်’ကို ‘တွဲ’လို့ရေးတာ အသုံးတွင်နေပါပြီ။ (ယသတ်နဲ့နောက် ပစ်အသံတူပါပဲ။) ဒါကြောင့် ‘မယ့်’ကိုလည်း ‘တွဲ’နဲ့ရေးပုံတူအောင် ‘မဲ့’လို့ရေးတာပါဘုရား။ အချုပ် ပြောရရင်တော့ ‘ပေမယ့်’လို့ရေးတာလည်း မမှားပါဘူး။ ‘ပေမဲ့’ကတော့ ပိုပြီးအသုံးတွင်တာပေါ့ ဘုရား။

(၂) ‘ငါတို့’၊ ‘မင်းတို့’၊ ‘ဆင်းရဲသားတို့’မှာပါတဲ့ ‘တို့’ဟာ တစ်ခုထက်ပိုကြောင်းပြတဲ့အ များပြပစ္စည်းစကားပါ။ ငါတို့ကို /ငါဒို့/လို့အသံထွက်တာမှာ ‘ငါ’မပါဘဲ /ဒို့/လို့ တစ်လုံးတည်း သုံးလိုက်တာပါပဲ။ စာလုံးပေါင်းအရကတော့ ‘တို့’က အရင်းခံပါ။ တို့က အသံပြောင်းပြီး ‘ဒို့’ဖြစ် လာတာပါ။ ဒီတော့ ‘တို့’ရော ‘ဒို့’ရော ပြောသူအများကို ညွှန်းတဲ့နာမ်စားတွေပါပဲ။ အသံအပျော့ အပြင်းပဲ ကွာတာပါ။

(၃) ‘ဖက်’နဲ့ ‘ဘက်’ကတော့ မြန်မာစာအဖွဲ့ထုတ် မြန်မာစာလုံးပေါင်းသတ်ပုံကျမ်းမှာ ခွဲ ခြားပြထားပါတယ်။ ‘ဖက်’က ‘အဖော်အဖက်’ ‘ပေါင်းဖက်’၊ ‘တစ်ဖက်နှစ်ဖက်’စတဲ့ဂဏန်းနဲ့တွဲ သုံးတဲ့ ‘ဖက်’တွေမှာ သုံးပါတယ်။ ‘ဘက်’ကတော့ တောင်ဘက်၊ ရွာဘက်၊ ဆန့်ကျင်ဘက်၊ သူ့ဘက် ကိုယ့်ဘက်ဆိုတဲ့နေရာပြတဲ့စကားတွေမှာသုံးပါတယ်။ အရပ်မျက်နှာတွေကို ရေးရာမှာ ‘အရှေ့ ဘက်’၊ အနောက်ဘက်၊ တောင်ဘက်၊ မြောက်ဘက်’လို့ ‘ဘက်’ကို တစ်သမတ်တည်းသုံးပါတယ်။ ‘ရဲဘော်ရဲဘက်’ဟာ အဖော်အဖက်ဖြစ်လို့ ‘ရဲဖော်ရဲဖက်’လို့ရေးသင့်ပေမယ့် ‘ရဲဘော်’ဆိုတဲ့အရေး အသားက အသုံးတွင်နေတာမို့ ခြွင်းချက်အဖြစ် ‘ရဲဘော်ရဲဘက်’လို့ပဲ ရေးရပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊

(၁) 'ဘ'နှင့်'ပဲ' အသုံးပြုပုံ မည်သို့ကွာခြားသည်ကို ဖြေကြားပေးပါရှင်။

(၂) 'နှမ' ညီမ' အစ်မ' ၏ ကွဲပြားပုံကို ဖော်ပြပေးပါရှင်။

မသုန္ဒရီ၊ သီပေါမြို့။

ဖြေ။ ။(၁) 'ပဲ'က လေးနက်အောင်သုံးတဲ့ပစ္စည်းစကားပါ။ 'ကျွန်တော်က လူကြီးပဲ'၊ 'သူက ကလေးပဲ'၊ 'ဟုတ်တာပဲ'၊ 'စားပဲစားပါ' စသည်ဖြင့် သုံးပါတယ်။ 'ဘ'က တော့ မဟုတ်ကြောင်းပြတဲ့ ပစ္စည်းစကား 'မ'နဲ့တွဲသုံးရပါတယ်။ 'မလုပ်ဘဲ'၊ 'မသွားဘဲ'၊ 'မစားဘဲ' စသည်ဖြင့် သုံးရပါတယ်။ အဟုတ်သဘောကိုရေးရင် 'ပဲ'၊ မဟုတ်သဘောကို ရေးရင် 'ဘ'လို့မှတ်နိုင်ပါတယ်။

(၂) 'ညီမ'ကို 'ညီအစ်မ'တွင် အငယ်ဖြစ်သောမိန်းမ၊ 'နှမ'ကို 'အစ်ကိုထက်ငယ်သော မိန်းကလေး'၊ 'အစ်မ'ကို 'ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွင် အကြီးဖြစ်သောမိန်းမ'လို့ခွဲခြားနိုင်ပါတယ်။ ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေမှာ အငယ်တွေကို ခေါ်ရာမှာ ယောက်ျားချင်းဆိုရင် 'ညီ'၊ မိန်းမချင်းဆို ရင် 'ညီမ' အကြီးက ယောက်ျား၊ အငယ်က မိန်းမဆိုရင် 'နှမ'၊ အကြီးက မိန်းမ၊ အငယ်က ယောက်ျားဆိုရင် 'မောင်' လို့ခွဲခြားနိုင်ပါတယ်။ ခုခေတ်မှာတော့ ယောက်ျားက သူ့ထက်ငယ်တဲ့မိန်းမကို လည်း 'ညီမ'လို့ခေါ်နေကြပါတယ်။ အသုံးရွေ့လျားတဲ့သဘောပါပဲ။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

ဇာတိ-မေးဖွားခြင်း၊ ဇရာ-အိုမင်းခြင်း၊ ဗျာဓိ-ဖျားနာခြင်း၊ မရဏ-သေဆုံးခြင်းဟူ၍ မှတ်သားရပါသည်။ သို့သော် လူတစ်ယောက်သေဆုံးသွားပါက 'နာရေး'၊ 'နာရေးကိစ္စ' လို့သုံးနှုန်း ကြပါတယ်။ 'သေရေး' 'သေရေးကိစ္စ' လို့အဘယ်ကြောင့် မသုံးနှုန်းကြပါသနည်း။ ရှင်းလင်းဖြေ ကြားပေးပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ကျိုက္ကဘာစန္ဒ
ကျိုက္ကဘာရွာ၊ ဖျာပုံမြို့။

ဖြေ။ ။နာရေးကို 'နာမှုကိစ္စ၊ သေမှုကိစ္စ' လို့အဘိဓာန်မှာ ဖွင့်ပါတယ်။ 'နာရေး'ဟာ 'သေမှုကိစ္စ' လို့လည်း အဓိပ္ပါယ်ရကြောင်း တွေ့နိုင်ပါတယ်။ 'သေရေး' လို့တိုက်ရိုက်သုံးတဲ့အသုံးမျိုးလည်း ရှိ ပါတယ်။ 'သေရေးနေရေး'၊ 'သေရေးရှင်ရေး' ဆိုတာမျိုးတွေပါ။ 'သေရေး'ကို 'နာရေး' လို့သုံးတာ ကတော့ အနက်မပြင်းထန်အောင် ဖော့ပြီးသုံးတာပါ။ 'သေတယ်' ဆိုတဲ့စကားဟာ တိုက်ရိုက်သုံး ရင် နောက်ကွယ်မှာ သက်ရောက်တဲ့ဂယက်အနက်က ပြင်းထန်ပါတယ်။ 'နာ'တာက 'သေ'တာ လောက် မပြင်းထန်ပါဘူး။ ဒါကြောင့် 'သေရေး' လို့တိုက်ရိုက်မသုံးဘဲ လက်ခံသာအောင် 'နာရေး'

လို့ဖော့သုံးတာလို့ ယူဆရပါတယ်။ ‘သေ’လို့ပဲ ‘သတ်’ဆိုတဲ့စကားဟာလည်း ရက်စက်ရာကျတဲ့ စကားဖြစ်လို့ တိုက်ရိုက်မသုံးဘဲ စကားယဉ်အောင် ဖော့သုံးလေ့ရှိပါတယ်။ ရှေးက မင်းအမိန့်တွေ မှာ ‘သွားမြဲတိုင်းလမ်းသွားစေ’၊ ‘ထုံးစံနှင့်အညီ စီရင်တော်မူသည်’ဆိုတာတွေရဲ့ အဓိပ္ပါယ်က သတ် တာပါပဲ။ ကြက်ငှက်တုပ်ကွေးဖြစ်လို့ ကြက်ကောင်ရေ ဘယ်လောက်ကို ‘ဖျက်ဆီးပစ်လိုက်ရတယ်’ လို့ကြေညာတာဟာလည်း ကြက်တွေကို သတ်ပစ်တာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် တိုက်ရိုက်သုံးရင် ရက်စက် ရာကျတဲ့အတွက် ‘ဖျက်ဆီးပစ်တယ်’လို့သုံးတော့ ခံသာတာပေါ့။ အဲဒီအသုံးမျိုးကို အယဉ်သုံး စကား (euphemism) လို့ခေါ်ပါတယ်။ ‘နာရေး’ဟာလည်း ‘သေရေး’ကိုဖော့ပြီး ယဉ်အောင် ခံ သာအောင် သုံးတာပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ခန့်ဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ ဇူလိုင်လ

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

ပုဂံကျောက်စာများတွင် တွေ့ရသော နှစ်အမည်များ၏ အစဉ်အလိုက် အမည်အပြည့် အစုံနှင့်အဓိပ္ပါယ်များကို သိလိုပါသည်။ ကျေးဇူးပြု၍ ဖြေကြားပေးစေလိုပါသည်။

ဦးသန်းထွန်း
ဒေးဒရဲမြို့။

ဖြေ။ ။ပုဂံကျောက်စာတွေမှာ နှစ်အမည်တွေ တွေ့ရပါတယ်။ ၁၂-ရာစုမှာ ရာသီအလိုက် စန်းယုဉ်နက္ခတ်(လပြည့်ဝန်းနဲ့ယုဉ်တဲ့နက္ခတ်)အမည်တွေကို အစဉ်အလိုက်ယူပြီး မှည့်ခေါ်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ တန်ခူးလမှာ စန်းယုဉ်နက္ခတ်ဖြစ်တဲ့ 'စိတြ(ဇယ)ဆိုတဲ့ဝေါဟာရကို မြန်မာမှုပြုပြီး 'စယ်' နှစ်လို့ အမည်ပေးပါတယ်။ အဲဒီလိုပဲ ကဆုန်လရဲ့စန်းယုဉ်နက္ခတ် 'ဝိသာခါ(ဝဲသျှာခါ)'ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို မြန်မာမှုပြုပြီး 'ပိသျှက်' နှစ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ တန်ခူးကနေ တပေါင်းလအထိ ၁၂-လရဲ့စန်းယုဉ်နက္ခတ်တွေက 'စိတြ၊ ဝိသာခါ၊ ဇေဋ္ဌ၊ အာသဋ္ဌ၊ သရဝဏ်၊ ဘဒြ၊ အသဝနီ(အဿယုဇ္ဇ)၊ ကြတ္တိက၊ မိဂသီ၊ ဖုသျှ၊ မာဃ၊ ဘရဂဏီတို့ဖြစ်ပါတယ်။ (ပုဂံခေတ်ကတော့ သက္ကတဝေါဟာရတွေ သုံးပါတယ်။ ပုံနှိပ်စာလုံးအခက်အခဲရှိတာကြောင့် အခု ပါဠိဝေါဟာရအမည်တွေကို ပြထားပါတယ်။)အဲဒီအစဉ်အတိုင်း နှစ်အမည်တွေကို ပြောရရင် စယ်နှစ်၊ ပိသျှက်နှစ်၊ စိဿနှစ်၊ အာသတ်နှစ်၊ သရဝဏ်နှစ်၊ ဘတ်နှစ်၊ အာသိန်နှစ်၊ (အာသုတ်နှစ်လို့လည်း ရှိတယ်) ကြတိုက်နှစ်၊ မြိက္ကသိုလ်နှစ်၊ ဖုဿနှစ်၊ မာဃနှစ်၊ ဖလကိန်နှစ်တို့ဖြစ်ပါတယ်။ (ပုဂံကျောက်စာတွေမှာ စာလုံးပေါင်းပုံမူကွဲ တွေရှိပါတယ်။ ခု တစ်မျိုးစီပဲပြလိုက်ပါတယ်။ 'အာသိန်' နှစ်ဆိုပါတော့။ အာသိန်၊ အာသိတ်၊ အာသုတ်၊ အသုတ်စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးရေးထားပါတယ်။)အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ရင်တော့ ဘယ်လရဲ့စန်းယုဉ်နက္ခတ်ဖြစ်တဲ့ဘယ်နက္ခတ်ရဲ့ အမည်ကို ယူထားတဲ့နှစ်ဖြစ်ကြောင်း ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါတယ်။ 'ကြပေါက်နှစ်' ဆိုရင် ၁၂-နှစ်စက်ဝန်းမှာ တန်ဆောင်မုန်းလရဲ့စန်းယုဉ်နက္ခတ်ဖြစ်တဲ့ကြတ္တိကာရဲ့ အမည်ကို ယူတဲ့ ၈-ခုမြောက်နှစ်အမည်ကို ဖွင့်နိုင်ပါတယ်။

ပုဂံခေတ်က နှစ်အမည်တွေသုံးတဲ့အတွက် အဲဒီမှာ နှစ်အမည်တွေဟာ ၁၂-နှစ်တစ်ကြိမ် တစ်ပတ်လည်နေပါတယ်။ သက္ကရာဇ်ကို တည်၊ ၂-နတ်၊ ၁၂-နဲ့စား၊ ကြွင်းတဲ့ဂဏန်းဟာ နှစ်ကို ညွှန်းတဲ့ဂဏန်းပါပဲ။ ဥပမာ ၅၄၅ ခုရဲ့နှစ်အမည်ကို သိချင်ရင် ၂-နတ်၊ ၁၂-နဲ့စားရင် ၃ကြွင်းတယ် မဟုတ်လား။ အဲဒီတော့ နှစ်အမည်က တတိယမြောက်နှစ်ဖြစ်တဲ့စိဿနှစ်ပေါ့။

ခုခေတ်မှာတော့ ၁၂-နှစ်စက်ဝန်းရဲ့နှစ်အမည်တွေကို သင်္ကြန်စာအစရှိတဲ့ဗေဒင်ကိန်းခန်းဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်တွေမှာ တွေ့နိုင်ပါသေးတယ်။ 'ဝိသာခါနှစ်၊ ဇေဋ္ဌနှစ်၊ ကြတ္တိကာနှစ်' စသည်ဖြင့် နက္ခတ်အမည်တွေအတိုင်း အခေါ် များပါတယ်။ အကျယ်လေ့လာချင်ရင် ဆရာကြီးဦးဖိုးလတ်ရဲ့ 'မြန်မာနေ့အမည်များနှင့်မြန်မာနှစ်အမည်များ' စာအုပ်ကို ညွှန်းလိုပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

မြန်မာအက္ခရာ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ပြည့်စုံစွာ ဖြေကြားပေးပါရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်ခင်ဗျား။

ဆလိုင်းလိန်းနိုင်
အ-ထ-က(၁)၊ မင်းတပ်မြို့။

ဖြေ။ ။မြန်မာအက္ခရာစတင်ဖြစ်ပေါ်လာပုံဟာ ကျမ်းတစ်စောင်တစ်ဖွဲ့အဖြစ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးသားကြ၊ သုတေသနပြုကြတဲ့နယ်ပယ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြေကြားဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ အချုပ်ဖြေရင်တော့ မြန်မာအက္ခရာဟာ အိန္ဒိယနိုင်ငံမှာ ဘီစီ ၅ ရာစုလောက်က အေဒီ ၃ ရာစုကျော်လောက်အထိ ထွန်းကားခဲ့တဲ့ဗြာဟ္မီ (Brahmi) အက္ခရာကဆင်းသက်ကြောင်းသိရပါတယ်။ ခရစ်နှစ်ဦးပိုင်းမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံသားတွေ အရှေ့တောင်အာရှကို သင်္ဘောလှင့်ပြီး ရောက်လာတဲ့အခါ သူတို့နဲ့အတူ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဗြဟ္မဏဘာသာ၊ ဓမ္မသတ်ကျမ်း၊ အနုပညာအမျိုးမျိုးနဲ့ ဗြာဟ္မီအက္ခရာအရေးအသားတွေပါလာပြီး ပျံ့နှံ့သွားတယ်လို့ပညာရှင်တွေ ယူဆကြပါတယ်။ ဗြာဟ္မီအက္ခရာကနေပြီး အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်းသုံးအက္ခရာနဲ့ တောင်ပိုင်းသုံးအက္ခရာတွေ ပွားလာရာမှာ မြန်မာအက္ခရာဟာ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းသုံး ဗြာဟ္မီအက္ခရာပွားဖြစ်တဲ့ တေလုဂူ-ကနဒီအက္ခရာဖြစ်ကြောင်း၊ အဲဒီအက္ခရာတွေကို အုပ်ချုပ်တဲ့မင်းကို အစွဲပြုပြီး ပလ္လဝအက္ခရာ၊ ကဒမ္မအက္ခရာ၊ စာလုကျအက္ခရာစသည်ဖြင့် အသေးစိတ်ခွဲခြားခေါ်ကြောင်း၊ အဲဒီတေလုဂူ-ကနဒီအက္ခရာကနေပြီး ပျူအက္ခရာ၊ မွန်အက္ခရာ၊ မြန်မာအက္ခရာတို့ ဆင်းသက်ကြောင်း သိရပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

(၁) ပုဂံခေတ် မြန်မာအရေးအသားမှ ယခုခေတ် မြန်မာဘာသာသို့ မည်သို့အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲလာပုံကို ဖော်ပြပေးပါခင်ဗျား။

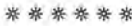
(၂) အီနောင်နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးကို ယိုးဒယားဘာသာမှ မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုရေးသားသူမှာ မည်သူ ဖြစ်ပါသနည်း။

မောင်ဇော်ဟိန်းထက်အောင်
၄-ရပ်ကွက်၊ ပေါက်ခေါင်းမြို့။

ဖြေ။ ။(၁) ပုဂံခေတ်အရေးအသားက အခုခေတ်အရေးအသားကို ဘယ်လိုပြောင်းလာတယ်ဆိုတာပြရရင် အက္ခရာပုံတွေနဲ့ပြရမှာမို့ စာလုံးအခက်အခဲရှိပါတယ်။ နမူနာအနေနဲ့ အခြေခံပညာအထက်တန်းမှာ သင်ရတဲ့မြန်မာသဒ္ဒါ ၁/၆-မှာ ပြထားသလိုပါပဲ။ အကြမ်းအားဖြင့်တော့ ပုဂံ

ခေတ်ကျောက်စာ၊ မင်စာတွေမှာ လေးထောင့်(ခရာထောင့်)အက္ခရာတွေရေးထိုးက ပေရွက်ပေါ်မှာကျတော့ လေးထောင့်ရေးလို့မရတဲ့အတွက် အဝိုင်း(ခရာဝန်း)အက္ခရာတွေ ရေးလာရက ခုခေတ် အက္ခရာပုံတွေ ဖြစ်လာတာပါပဲ။

(၂) အီနောင်နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသူက မြဝတီမင်းကြီးဦးစဖြစ်ပါတယ်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်ဘုရားရဲ့သားတော်အိမ်ရှေ့မင်းအမိန့်နဲ့ ၁၁၅၁-ခုနှစ်မှာ ယိုးဒယားဇာတ်တွေအတွက် တီးကွက်နဲ့ဇာတ်ညွှန်းတွေကို ဝေပုံကျတာဝန်ယူပြုစုရသူတွေထဲမှာ ဦးစပါပါတယ်။ ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်မှာ အိမ်ရှေ့မင်းအမိန့်အတိုင်း ‘ဣန္ဒာဝုဓ’ဝတ္ထုကို ယိုးဒယားမင်းသမီးတွေကို ဘာသာပြန်စေပြီးတော့ ဦးစက စီကုံးရေးသားရပါတယ်။ ၁၁၆၀ ပြည့်နှစ်မှာ ဦးစက ဣန္ဒာဝုဓဇာတ်ကို ရေးပြီးပါတယ်။ အဲဒီဇာတ်ထဲက ဣန္ဒာဝုဓမင်းသားကို ယိုးဒယားတွေက ‘အီနောင်’လို့ခေါ်ပါတယ်။ ဦးစကလည်း အဲဒီယိုးဒယားအသံအတိုင်း အီနောင်လို့ခေါ်တာဖြစ်ပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

“တံငါနားနီးတံငါ၊ မုဆိုးနားနီးမုဆိုး”ဟူသောစကားပုံမှ တံငါနှင့်မုဆိုး ၂-မျိုးစလုံးသည် မကောင်းသောဒုစရိုက်သာ ဖြစ်နေပါသည်။ အကောင်းအဆိုးတွဲ၍ “တံငါနားနီးတံငါ၊ ဒကာနားနီးဒကာ”စသည်ဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။ ဆရာကြီး၏ သဘောထားအမြင်ကို သိလိုပါသည်။

ကျိက္ကဘာစန္ဒ
ကျိက္ကဘာရွာ၊ ဖျာပုံမြို့။

ဖြေ။ ။စကားပုံတွေ၊ ဆိုရိုးတွေကို ဘယ်သူတွေ စတင်ပြောဆိုရေးသားခဲ့တယ်ဆိုတာ မသိနိုင်တာများပါတယ်။ ဖန်တီးသူရဲ့စိတ်ကူးအလျောက် အကောင်းချင်းယှဉ်ပြတာ၊ အကောင်းနဲ့အဆိုးယှဉ်ပြတာ၊ အဆိုးချင်းယှဉ်ပြတာ အမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ “နေနှင့်လ၊ ရွှေနှင့်မြ” လို့ အကောင်းချင်းယှဉ်ပြီး ပိုလေးနက်အောင် ပြောတာမျိုး၊ “ကျားကြောက်လို့ ရှင်ကြီးကိုး၊ ရှင်ကြီးကျားထက်ဆိုး” လို့ အဆိုးချင်းယှဉ်ပြီး ပိုလေးနက်အောင် ပြောတာမျိုး၊ “ကုသိုလ်တစ်ပဲ၊ ငရဲတစ်ပိဿာ” လို့ အကောင်းနဲ့အဆိုး ယှဉ်ပြတာမျိုးတွေ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ “မုဆိုးနားနီးမုဆိုး၊ တံငါနားနီးတံငါ” ကလည်း အဆိုး ၂-ခုကို ထပ်ဆင့်ပြီး ပိုလေးနက်အောင် ပြောတာမျိုးလို့ နားလည်နိုင်ပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

ယနေ့နိုင်ငံတော်သီချင်းဖြစ်တဲ့ကမ္ဘာမကြေ အစချီသီချင်းကို ရေးစပ်ခဲ့သူဟာ ဘယ်သူ ဖြစ်ပါသလဲခင်ဗျား။

ကိုအောင်ဆယ်(ခ)အောင်(ကယားမြေ)

လှိုင်ကော်မြို့။

ဖြေ။ ။ဒီနေ့ပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့နိုင်ငံတော်သီချင်းဟာ ကိုလိုနီခေတ်မှာ စတင်ပေါ်ပေါက်လာတဲ့ 'တို့ဗမာ' သီချင်းကို အခြေခံပြီး ပေါ်ပေါက်လာတဲ့သီချင်းဖြစ်ပါတယ်။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးရဲ့ လွတ်လပ်ရေးကြိုးပမ်းမှု အရှိန်အဟုန်မြင့်မားနေချိန်မှာ ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင်က ရေးဖွဲ့ခဲ့တာပါ။ အဲဒီခေတ်က လူငယ်တွေကို လွတ်လပ်ရေးအတွက် ကြိုးပမ်းစိတ်ထက်သန်လာအောင် လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်တဲ့သီချင်းဖြစ်လို့ သမိုင်းဝင်သီချင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါတယ်။ ပွဲလမ်းသဘင် အခမ်းအနားတွေမှာ လူငယ်တွေ တက်တက်ကြွကြွ သီဆိုတဲ့သီချင်းပါပဲ။ (အကယ်ဒမီရတဲ့ တိုက်ပဲ့ခေါ် သံ ရုပ်ရှင်ကားမှာ အဲဒီသီချင်းကို ဇော်လင်းတို့ တက်တက်ကြွကြွ သီဆိုကြပုံပါပါတယ်။) သီချင်းရေးတဲ့ဝိုင်အမ်ဘီဆရာတင်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာလူငယ်များ အင်အားစုအလွတ်ပညာသင်ညကျောင်းလို့ခေါ်တဲ့ဝိုင်အမ်ဘီအလွတ်ပညာသင်ကျောင်းကို တည်ထောင်လို့ 'ဝိုင်အမ်ဘီ'ဆရာတင်လို့ခေါ်တာပါ။ (ဝိုင်အမ်ဘီအနွဲ့များတတ်ပါတယ်။) သည်အသင်းဝင်တွေ ဝိုင်အမ်ဘီသခင်တင်လို့ ထင်ရှားပါတယ်။

လွတ်လပ်ရေးရခါနီး နိုင်ငံတော်သီချင်းကို ရေးစပ်ဖို့ စဉ်းစားရာမှာ အစဉ်အလာကြီးမားတဲ့တို့ဗမာသီချင်းကိုပဲ အခြေခံပြီး ရေးစပ်ဖို့ ဆုံးဖြတ်ပြီး တိုင်းပြုပြည်ပြုလွှတ်တော် တတိယညီလာခံက ၁၉၄၇ ခုနှစ်၊ စက်တင်ဘာလ ၂၂-ရက်နေ့မှာ အတည်ပြုခဲ့ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်သီချင်းကို ရေးဖွဲ့ရာမှာ တို့ဗမာသီချင်းက စကားလုံးတချို့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲပြီး တေးများကိုတွေ့ မူလတေးများအတိုင်း သတ်မှတ်ပါတယ်။ တို့ဗမာသီချင်းထဲက “အမျိုးသားရေး ကြိုးပမ်းကြပါ၊ တို့ဗမာ” ဆိုတဲ့စာသားကို နိုင်ငံတော်သီချင်းမှာ “တရားမျှတ လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ တို့ပြည် တို့မြေ” လို့ပြောင်းတာမျိုးပေါ့။ တေးသွားကတွေ တို့ဗမာသီချင်းရဲ့တေးသွားအတိုင်းပါပဲ။ လမ်းစဉ်ပါတီခေတ်တုန်းကလည်း နိုင်ငံတော်သီချင်းအသစ် မပြောင်းလဲဘဲ ဆက်ပြီးသုံးခဲ့ပါတယ်။ ဒီနေ့ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမှာလည်း ဒီသီချင်းကိုပဲ ဆက်လက်ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

“ကျွန်တော်က သူ့ထက်ကြီးတယ်” လို့သုံးတာမှန်ပေမယ့် “သူက ကျွန်တော့်ထက်ငယ်တယ်” လို့သုံးမှ မှန်တယ်လို့ရေးတာ ဖတ်ဖူးပါတယ်။ မှန်ပါသလားခင်ဗျား။

နေလင်းထွန်း၊ ဝါးခယ်မမြို့။

ဖြေ။ ။အကြီးအငယ် ယှဉ်တွဲနေရာ၊ အမြင့်အနိမ့်ယှဉ်တွဲနေရာမှာ အဲဒီလို 'ထက်'နဲ့ 'အောက်' ခွဲသုံးတာမျိုး စာတချို့မှာ တွေ့ရပါတယ်။ ပညာရှင်တချို့ကလည်း အဲဒီလိုသုံးမှ မှန်တယ်လို့ရေး တာ တွေ့ဖူးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီနေ့ မြန်မာစာရေးရာမှာ မြန်မာစကားပြောရာမှာတော့ 'ထက်' ကိုပဲ သုံးတာကို မြင်ရ ကြားရပါတယ်။

'ထက်'ကို ပိုလွန်တဲ့အနက်ရှိကြောင်း အဘိဓာန်မှာ ဖော်ပြပါတယ်။ ဒီတော့ 'ကျွန်တော် က သူ့ထက် ကြီးတယ်'လို့သုံးရင် ကြီးတဲ့အတိုင်းအဆ ပိုလွန်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။ 'ကျွန်တော် က သူ့ထက် ငယ်တယ်'လို့သုံးရင်လည်း ငယ်တဲ့အတိုင်းအဆ ပိုလွန်တယ်လို့ဆိုလိုတာပါပဲ။ အမြင့် အနိမ့်လည်း ဒီလိုပဲပေါ့။ 'ဦးနီက ဦးဖြူထက် ရာထူးနိမ့်တယ်'လို့ပြောရင် နိမ့်တဲ့အတိုင်းအဆပို တယ်လို့ဆိုလိုတာပေါ့။ ပိုနိမ့်တယ်လို့ဆိုလိုတာပေါ့။

အဲဒီလိုငယ်တဲ့၊ နိမ့်တဲ့သဘောကို အောက်လို့သုံးမှ မှန်တယ်လို့ပြောတာ သဘာဝမကျ ပါဘူး။ နေ့တိုင်းပြောတဲ့စကားမှာ အဲဒီလိုပြောလေ့ရှိ မရှိ စဉ်းစားကြည့်ပေါ့။ 'သူက ကျွန်တော့် အောက် ငယ်တယ်'လို့ပြောတာမျိုး တော်တော်ရှားပါလိမ့်မယ်။ 'ကျွန်တော်က သူ့ထက် ငယ်တယ်' လို့ပဲ ပြောကြတာပါ။

နောက်တစ်ခုက အဲဒီလိုယှဉ်တွဲနေရာမှာ 'ထက်'နဲ့ 'အောက်'ကို အကြီးအငယ် အနိမ့်အ မြင့်နဲ့တွဲသုံးရာမှာ မှန်သလိုလိုရှိပေမယ့် ဒီပြင်နေရာတွေမှာ သုံးလေ့မရှိကြောင်း တွေ့နိုင်ပါတယ်။ ဆိုပါတော့။ 'နီနီက ဖြူဖြူထက်လှတယ်'လို့သုံးနိုင်ပေမယ့် 'ဖြူဖြူက နီနီအောက်အရပ်ဆိုးတယ်' လို့သုံးရင် ရယ်စရာကြီးဖြစ်သွားမှာပေါ့။ 'ဖြူဖြူက နီနီထက်အရပ်ဆိုးတယ်'လို့သုံးမှ မှန်မှာပေါ့။ အရပ်ဆိုးတဲ့အတိုင်းအဆ ပိုများတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ဒီလိုပဲ 'လမ်းလျှောက်ရာမှာ မောင်မောင် က ကျော်ကျော်အောက် နှေးတယ်'၊ 'ရွှေခဲက ရွှေလုံးအောက် ပိန်တယ်'၊ 'ဇော်ဇော်က မော်မော် အောက် ဆင်းရဲတယ်'လို့သုံးရင် ဟာသတွေဖြစ်တုန်မှာပေါ့။ 'အောက်'နေရာမှာ 'ထက်'သုံးရင် တော့ မြန်မာစကားကို သဘာဝအတိုင်း သုံးနေကျအတိုင်း သုံးတာမို့ မှန်ပါတယ်။

'ထက်'နဲ့ 'အောက်'ခွဲသုံးတာဟာ မြန်မာစကားရဲ့သုံးနေကျသဘာဝအတိုင်း မဟုတ်တဲ့ အပြင် ယေဘုယျကျသုံးနိုင်တဲ့စည်းကမ်းလည်း မဟုတ်တာကြောင့် အဲဒီလိုသုံးတာ မမှန်ပါဘူး လို့ ဖြေလိုက်ပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

(၁) ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ်က ယခု 'ဖ' နေရာမှာ 'ဘ' ကို အသုံးများပါတယ်။ ဥပမာ "ဘား၊ ဦးဘဘေ" ။ အဘယ်ကြောင့် ယခုအခါ 'ဘ' အစား 'ဖ' သို့ပြောင်းလဲသွားပါသနည်း။

(၂) ထို့အတူပင် ငယ်စဉ်က 'ကြက်သရေ' ဟူသောအရေးအသားသည် ယခု 'ကျက်သရေ' ဟုရေးကြပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ပြောင်းလဲသွားရပါသနည်း။ ဆရာရှင်းပြပေးပါ။

ဦးမောင်ဦး

မီးရထားဆေးပေးခန်း၊ ပဲခူးမြို့။

ဖြေ။ ။(၁) 'ဖ' နဲ့ 'ဘ' ဟာ စာရေးရာမှာ 'ပ၊ ဖ၊ ဗ၊ ဘ၊ မ' ဆိုတဲ့ဝင်(အစု)တစ်ခုတည်းမှာပါပြီး အသံချင်းလည်း အပျော့အပြင်းပဲ ကွာပါတယ်။ 'ဖ' က အသံပျော့(အသောသ)၊ 'ဘ' က အသံပြင်း(သောသ)ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် အရေးရော၊ အသံရော နီးနီးကပ်ကပ် ဆက်သွယ်မှုရှိပါတယ်။ အသံပြောင်းရာမှာလည်း 'ဖ' က 'ဘ' ကို ပြောင်းတတ်ပါတယ်။ 'စားဖား' လို့ရေးပေမယ့် အသံထွက်တော့ 'စားဘား' လို့ထွက်ပါတယ်။ 'နှမ်းဖတ်' လို့ရေးပေမယ့် 'နှမ်းဘတ်' လို့အသံထွက်ပါတယ်။ အနက်ချင်းလည်း ဆက်သွယ်မှုရှိပါတယ်။ 'ဖိ' ရတဲ့ပစ္စည်းကို 'ဘိ' လို့ခေါ်တယ်။ 'ဖု' နေတဲ့နေရာကို 'ဘု'၊ 'ဖွဲ' ထားတဲ့စာကို 'ဘွဲ' လို့ခေါ်မဟုတ်လား။ 'ဖ' နဲ့ 'ဘ' ဆက်စပ်ပုံကို သာဓကပြတာပါ။

'ဖ' နဲ့ 'ဘ' ကို အလဲအလှယ်ရေးတဲ့အစဉ်အလာလည်း ရှိပါတယ်။ ပုဂံခေတ်တုန်းကတော့ 'ဘ' ကို 'ဖ' နဲ့ပြောင်းရေးကြတယ်။ ဥပမာ 'ဘေး(ဥပဒ်)ကို 'ဖိယ(ဖေး)' လို့ရေးတယ်။ 'ဘဝဂ်' ကို 'ဖဝဂ်' လို့ရေးတယ်။ ကျောက်စာမှာ အထင်အရှားရှိပါတယ်။

အဓိပ္ပါယ်မတူရင်တော့ 'ဖ' နဲ့ 'ဘ' ပြောင်းရေးလို့မရဘူးပေါ့။ 'ဖဲ'(ပိုးဖဲ)နဲ့ 'ဘဲ'(ဘဲငန်း) ကို 'ပိုးဘဲ'၊ 'ဖဲငန်း' လို့ပြောင်းရေးလေ့ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမယ့် 'ဖ' နဲ့ 'ဘဲ' ပြောင်းရေးလို့အဓိပ္ပါယ်ကွဲမသွားရင်တော့ ပြောင်းရေးလေ့ရှိပါတယ်။ ပြီးတော့ ခေတ်အလျောက် စကားသံတွေ၊ စကားလုံးတွေ ပြောင်းလဲရာမှာ 'ဖ' က 'ဘ' ကို ပြောင်းတဲ့သာဓကလည်း ရှိပါတယ်။ 'ဘုရား' ကို ပုဂံခေတ်က 'ဖုရှာ' လို့ရေးတာပဲ။ မေးခွန်းမှာ မေးထားသလို 'ဘား၊ ဦးဘဘေ' စတဲ့ 'ဘ' ရေးထုံးတွေကို တစ်ချိန်က ရေးကြပါတယ်။ အရင်က 'ဆရာကြီးဦးဖေမောင်တင်' ရဲ့နာမည်ကို 'ဦးဘေမောင်တင်' လို့ရေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် 'ဖား၊ ဦးဘဖေ၊ ဦးဖေမောင်တင်' လို့ 'ဖ' နဲ့ရေးတာဟာ အရင်းခံကျပြီး အသံထွက်နဲ့လည်း ကိုက်ညီပါတယ်။

ဒါ့အပြင် 'ဖ' အသံထွက်တဲ့စကားလုံးတွေကို ဘာဖြစ်လို့ တစ်ချိန်က 'ဘ' နဲ့ရေးရတာလဲ။ အကြောင်းတစ်ခုကတော့ 'အကြိုက်' နဲ့ဆိုင်ပါတယ်။ 'ဖ' ကို မကြိုက်လို့ 'ဘ' ပြောင်းရေးခဲ့တဲ့ဖြစ်ရပ်ရှိဖူးပါတယ်။ ဆရာကြီးမင်းသုဝဏ်က ဒီလိုမိန့်ဆိုဖူးပါတယ်။

"... မန္တလေးခေတ်တုန်းက သီပေါမင်းရဲ့မိဖုရားကြီးဟာ ဖဦးထုပ် အရေးအသားကို

အလွန်စက်ဆုပ်တော်မူပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ မိဖုရားကြီးရဲ့နောက်လိုက်များက (မရိုမသေစကား ပြောပါရစေတော့)ဖင်နှင့်ဖာကလွဲသမျှ ဘက်နားနှင့်ရေးလို့ အမိန့်ထုတ်ဖူးပါသတဲ့။ အဲဒီအမိန့်ရဲ့ ဂယက်ဟာ ယနေ့တိုင် ရှိက်ခတ်နေတုန်းပါပဲ။

ကိုလိုနီခေတ်အစောပိုင်းအထိ 'ဖ'နေရာမှာ 'ဘ'ကို တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် ရေးတာဟာ အဲဒီဂယက်ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ စာအုပ်တွေမှာ 'ဖေဖေ'ကို 'ဘေဘေ'၊ 'အဖွင့်'ကို 'အဘွင့်'၊ 'ဖေါ်ပြ' ကို 'ဘော်ပြ' စသည်ဖြင့် ရေးတာတွေ တွေ့ဖူးပါတယ်။ နောက်ပိုင်းမှာတော့ အရင်းခံအသံဖြစ်တဲ့ 'ဖ'ကို ပြောင်းရေးလာကြတာပါ။

အသံပြောင်းပုံသဘောအရ အသံပျော့ဖြစ်တဲ့ 'ဖ'ကနေပြီး အသံပြင်းဖြစ်တဲ့ 'ဘ'ကိုသာ ပြောင်းလေ့ရှိပါတယ်။ 'ဘ'က 'ဖ'ကို ပြောင်းလေ့မရှိပါဘူး။ 'စားဖား' လို့ရေးပြီး 'စားဘား' လို့အ သံထွက်တာ အသံပြောင်းတဲ့သဘောနဲ့ ကိုက်ညီပါတယ်။ 'စားဘား' လို့ရေးပြီး 'စားဖား' လို့အသံ ထွက်တာ အသံပြောင်းတဲ့သဘောနဲ့မကိုက်ညီပါဘူး။

ဖ-ဘ ပြဿနာနဲ့ပတ်သက်ပြီး စပ်မိလို့ပြောရရင် ကိုလိုနီခေတ်က မြန်မာပညာရှိဝဇီရ ဗုဒ္ဓိဦးဖိုးစိန်ဟာ 'ဖ'ရဲ့ အရင်းခံကျပုံကို အခိုင်အမာရပ်တည်ပြောဆိုတဲ့အတွက် အဲဒီဆရာကြီးဟာ ဖဦးထုပ်ဦးဖိုးစိန်လို့ နာမည်တွင်ပါတယ်။ 'ဘ'ကြိုက်တဲ့ဆရာကြီး ဒေါက်တာလှဘေ'ကတော့ သူ့ နာမည်ကို 'လှဘေ'လို့ပဲ စာလုံးပေါင်းပါ။ 'လှဖေ'မလုပ်လိုက်ပါနဲ့လို့ မေတ္တာရပ်ခံတဲ့အတွက် ဆရာ ကြီးကို လေးစားသမှုနဲ့အဲဒီလို 'လှဘေ'လို့ပုံနှိပ်ကြပါတယ်။ ဖ-ဘ ပြဿနာကို အကြောင်းသင့် လာလို့ အကျယ်ရှင်းပြလိုက်ပါတယ်။ အဖြေကတော့ 'ဖား'၊ ဦးဘဖေ'လို့ရေးတာဟာ အရင်းခံကျ တဲ့အတွက် ပိုပြီးလက်ခံစရာ ကောင်းပါတယ်။ ဒီလောက်ဆိုရင် လုံလောက်ပြီထင်ပါတယ်။

(၂) 'ကြက်သရေ'က 'ကျက်သရေ'ကို ပြောင်းတာမဟုတ်ပါဘူး။ မူလက 'ကျက်သရေ' လို့ရေးတာပါ။ ဒါ ရေးထိုးအမှန်ပါပဲ။ ပုဂံခေတ်က 'ကျက်သရိယ'လို့ယပင့်နဲ့ပဲ ရေးပါတယ်။ ဒီ စကားက 'ကျက်ဂြို'ဆိုတဲ့စကားက ဆင်းသက်ပါတယ်။ ကျိုက်ဂြိုလို့အသံထွက်ပါတယ်။ ကျက် က မွန်စကား၊ ဘုရားလို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ဂြို(ဂြို)က သက္ကတစကား၊ အသရေတင့်တယ်ခြင်း၊ ကောင်းမြတ်ခြင်းလို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ကျက်သရေဆိုတာ တင့်တယ်ခြင်း၊ ကောင်းမြတ်ခြင်းသ ဘောပါပဲ။ 'ကြက်သရေ'လို့ရေးတာကတော့ ကြက်ဦးခေါင်းစားလို့မင်းဖြစ်တဲ့ငတပါးမင်းအ ကြောင်းတို့၊ အနာထပိဏ်သူဌေးရဲ့ဇနီး၊ သူဌေးကတော်ကြီးရဲ့ဦးခေါင်းမှာ(မူလက ကြက်ရဲ့ဦး ခေါင်းမှာတည်တဲ့အသရေဟာ)ပြောင်းရွှေ့တည်တဲ့အတွက် အဲဒီအသရေကို လိုချင်လို့ မူလက ကြက်ကို တောင်းတဲ့ပုဏ္ဏားဟာ သူဌေးကတော်ကြီးရဲ့ဦးခေါင်းမှာ အသရေတည်တော့ သူဌေးက တော်ကြီးကို တောင်းလို့မဖြစ်နိုင်တဲ့အတွက် ဖွင့်ဟတောင်းပန်တဲ့အကြောင်းတို့နဲ့ဆက်စပ်ပြီး 'ကြက် သရေ'လို့ရေးတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဖြစ်ရပ်တွေမှာ အသရေဟာ ကြက်ရဲ့ဦးခေါင်းမှာ တည်တယ် ဆိုတဲ့အကြောင်းပါတဲ့အတွက် 'ကြက်သရေ'လို့နောက်ပိုင်းမှာ ပြောင်းရေးတာပါ။ 'ကြက်သရေ' ရေးထိုးလည်း တော်တော်တွင်ကျယ်ခဲ့ပါတယ်။ 'ကျက်သရေ'လို့အခုရေးတာက အမှန်ကို ပြန်

ပြောင်းရေးတာပါ။

* * * * *

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

‘ပညာတန်ဆောင်’ ဟူသော စကားလုံးသည် မည်သည့်အဓိပ္ပါယ်ရှိပါသနည်း။ ‘ပညာတန်ဆောင်’သည် အလင်္ကာဖြစ်ပါက မည်သည့်အလင်္ကာဖြစ်ပြီး အဘယ်ကြောင့် ထိုအလင်္ကာမြောက်ကြောင်း ရှင်းပြပေးပါခင်ဗျာ။

ဦးကြင်စိုး၊ မင်းလှမြို့။

ဖြေ။ ။ ‘တန်ဆောင်’ ဆိုတာ ‘ဆီမီး၊ မိဂျူးမီးတိုင်’ လို့အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ (တန်ဆောင်မုန်းလဆိုတာ မီးရောင်တွေ လင်းအောင် ထွန်းညှိခြယ်မှုန်းပူဇော်တဲ့လပါ။) ဒီတော့ ‘ပညာတန်ဆောင်’ ဟာ ပညာကို ဆီမီးနဲ့ထပ်တူပြုထားတာပါ။ ရူပကအလင်္ကာဖြစ်ပါတယ်။ အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်ပြီး ထွန်းလင်းတဲ့ဂုဏ်ချင်းတူလို့ ထပ်တူပြုတင်စားထားတာပါ။ မသိမှုဆိုတဲ့အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်တဲ့ပညာဆိုတဲ့တန်ဆောင်ဆီမီးလို့ ဆိုလိုတာပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)

မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ အောက်တိုဘာလ

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

စည်းမျဉ်း၊ စည်းကမ်း၊ ဥပဒေတို့၏ အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်ကို ရှင်းပြစေလိုပါသည်။
သန့်ဇင်ထွန်း၊ ရပ်စောက်။

ဖြေ။ ။ဒီစကားသုံးလုံးက အဓိပ္ပါယ်ချင်း သိပ်မကွာပါဘူး။ သုံးတဲ့နေရာမှာတော့ နေရာလိုက် ပြီး ကွာတာပေါ့။ ‘စည်းမျဉ်း’နဲ့ ‘စည်းကမ်း’က မြန်မာစကားလုံးတွေပါ။ ‘ဥပဒေ’ကတော့ ‘ဥပဒေ သ’ဆိုတဲ့ပါဠိစကားကို နောက်က ‘သ’ဖြုတ်ပြီး မွေးစားယူထားတဲ့စကားလုံးပါ။

မြန်မာအဘိဓာန်မှာ ‘စည်းမျဉ်း’ကို ‘လူအများစောင့်ရှောက်ထိန်းသိမ်း လိုက်နာရမည့် ကျင့်ထုံးကျင့်စဉ်’လို့အနက်ဖွင့်ပြီး ‘စည်းကမ်း’ကိုတော့ ‘လိုက်နာစောင့်ထိန်းရမည့်ကျင့်ဝတ်’လို့ အနက်ဖွင့်ထားတယ်။ အနက်အဓိပ္ပါယ်ချင်း မကွာပါဘူး။ လိုက်နာစောင့်ထိန်းရမယ့်သတ်မှတ်ချက် တွေပါပဲ။ တစ်လုံးချင်းခွဲကြည့်ရင် ‘စည်း’ဆိုတာ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားတဲ့နယ်နိမိတ်မျဉ်းကြောင်း ပဲ။ မြေပြင်မှာ စည်းသားတယ်ဆိုတာ မျဉ်းကြောင်းဆွဲတာပဲ။ ‘မျဉ်း’ဆိုတာကလည်း ရေးဆွဲထား တဲ့အရေးအကြောင်းပဲ။ ‘ကမ်း’ဆိုတာကလည်း ချောင်း၊ မြစ်၊ ပင်လယ်ဆိုတဲ့ရေနဲ့မြေရဲ့အပိုင်း အခြား၊ တောင်ရဲ့ဘေးက အပိုင်းအခြားပါပဲ။ ဒီတော့ ‘စည်းမျဉ်း’ရော၊ ‘စည်းကမ်း’ရော လိုက် နာရမယ့်သတ်မှတ်ချက်၊ ကန့်သတ်ချက်တွေပါပဲ။ သုံးတဲ့နေရာမှာတော့ ‘စည်းကမ်း’ကပိုပြီး ယေ ဘုယျကျတယ်။ အသုံးကျယ်ပြန့်တယ်။ ဘယ်ကိစ္စမဆို သုံးနိုင်တယ်။ စည်းကမ်းရှိကြပါ။ စည်းကမ်း လိုက်နာကြပါ။ ရုံးစည်းကမ်း၊ ကျောင်းစည်းကမ်းစသည်ဖြင့် သုံးတယ်။ ‘စည်းမျဉ်း’ကိုတော့ အ သင်းအဖွဲ့လုပ်ငန်းစသည်ဖြင့် နယ်သတ်မှတ်ပြီး သုံးတယ်။ ‘ကြက်ခြေနီအသင်းဖွဲ့စည်းပုံစည်းမျဉ်း’၊ ‘စာမေးပွဲအမှတ်ပေးစည်းမျဉ်း’ဆိုတာမျိုးပေါ့။ အဲ ‘ဥပဒေ’ကိုတော့ ‘အစဉ်အဆက်လိုက်နာခဲ့ သော စည်းမျဉ်း၊ အများပြည်သူတို့လိုက်နာရန် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်အဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် စည်းမျဉ်း’လို့ဖွင့်တယ်။ စည်းမျဉ်းကို ထပ်ပြီး အထူးပြုလိုက်တဲ့စကားပါပဲ။ အသင်းအဖွဲ့ရဲ့စည်း မျဉ်းဥပဒေလို့တွဲသုံးတာမျိုးရှိတယ်။ အဓိကအားဖြင့်တော့ အစိုးရအဖွဲ့အစည်းက အများပြည်သူ လိုက်နာဖို့ တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းသတ်မှတ်တဲ့စည်းမျဉ်းကို ဥပဒေလို့ခေါ်တာပါပဲ။ ‘နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်း ပုံ အခြေခံဥပဒေ’၊ ‘ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေ’၊ ‘ရာဇဝတ်ဥပဒေ’စသည်ဖြင့် သုံးပါတယ်။ တက္ကသိုလ် မှာ ‘ဥပဒေပညာ’ကို ဘာသာရပ်တစ်ခုအနေနဲ့ သင်ရတယ်။ နိုင်ငံနဲ့ချီပြီး တရားဝင်ကျယ်ကျယ် ပြန့်ပြန့်သုံးတဲ့စကားလုံးပါပဲ။

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊

- (၁) မြန်မာနာရီအချိန်နှင့်ပဟိုရ်စည်တို့ မည်သို့ဆက်စပ်သည်ကို ဖြေကြားပေးပါရှင့်။
- (၂) ‘ဒူးလောက်တင်မှ ရင်လောက်ကျ’နှင့် ‘ပျားဖွပ်သားထိုးမယားခိုး’ဆိုသော စကားပုံ

များ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ဖြေကြားပေးစေလိုပါတယ်ရှင့်။

(၃) ‘ကျောင်းဝင်း’နှင့် ‘ကျောင်းဝန်း’မည်သို့ရေးလျှင် အမှန်ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ဖြေကြားပေးစေလိုပါတယ်ရှင့်။

မဖူးဝေကျော်
ဒသမတန်း၊ အ-ထ-က(ခွဲ) မဲဇာ၊
အင်းတော်မြို့။

ဖြေ။ ။(၁) မြန်မာနာရီအချိန်နဲ့ပဟိုရ်စည် ဆက်စပ်ပုံဟာ သိထားဖို့ကောင်းတဲ့မြန်မာမှုလေ့တစ်ခုပါပဲ။ ဒါကြောင့် သမီးရဲ့အမေးကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ဖြေလိုက်ပါတယ်။ ရှေးက မြန်မာနာရီသတ်မှတ်ပုံက အင်္ဂလိပ်စက်နာရီစနစ်လို ၂၄-နာရီတစ်ရက် မဟုတ်ဘူး။ နာရီ ၆၀-တစ်ရက်လို့ သတ်မှတ်တာ သမီးသိပါလိမ့်မယ်။ ‘ပဟိုရ်’ဆိုတာက ‘ပဟာရ’ဆိုတဲ့ပါဠိစကားကို မြန်မာကမ္မေးစားပြီး ‘ပဟိုရ်’လို့သုံးတာပါ။ မြန်မာအဘိဓာန်မှာတော့ ‘စက် ၃-နာရီနှင့်ညီမျှသော ရှေးမြန်မာအချိန်အပိုင်းအခြား’လို့ဖွင့်တယ်။ အဲဒီအပိုင်းအခြားကိုသိအောင် တီးရတဲ့စည်ကိုလည်း ‘ပဟိုရ်စည်’လို့ခေါ်တာပေါ့။ အဲဒီ ‘ပဟာရ’ဆိုတဲ့ပါဠိစကားကလည်း ‘တီးခတ်ခြင်း’လို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ /ဗဟို/လို့အသံထွက်ပေမယ့် ‘ပဟိုရ်’လို့ရေးရတယ်မဟုတ်လား။

မြန်မာမင်းများလက်ထက်က ပဟိုရ်စင်မှာ ပဟိုရ်စည်ကို ချိတ်ဆွဲပြီး နေ့လေးပဟိုရ်၊ ညလေးပဟိုရ် တီးရတယ်။ တစ်ရက်မှာ ရှစ်ပဟိုရ်ပေါ့။ စက်နာရီနဲ့မှန်းဆကြည့်ရင် နေ့လေးပဟိုရ်က မနက် ၉ နာရီ၊ နေ့ ၁၂-နာရီ၊ မွန်းလွဲ ၃-နာရီ၊ ညနေ ၆-နာရီတို့လောက်မှာ တီးတယ်။ ညလေးပဟိုရ်ကလည်း ည ၉-နာရီ၊ ၁၂-နာရီ၊ မနက် ၃-နာရီ၊ မနက် ၆-နာရီတို့လောက်မှာ တီးတယ်။ အနီးစပ်ဆုံး နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ထားတဲ့အချိန်ပေါ့။

ပဟိုရ်ချင်းကွဲပြားအောင်တီးတဲ့အချက်ရေ သတ်မှတ်ထားတယ်။ နေ့ရော၊ ညရော ပထမပဟိုရ်မှာ ၁၁-ချက်၊ ဒုတိယပဟိုရ်မှာ ၂၂-ချက်၊ တတိယပဟိုရ်မှာ ၃၃-ချက်၊ စတုတ္ထပဟိုရ်မှာ ၄၄-ချက်တီးရတယ်။

တစ်ရက်မှာ နာရီ ၆၀-ရှိတယ်ဆိုတော့ နေ့နာရီ ၃၀၊ ညနာရီ ၃၀-လို့ဆိုနိုင်ပေမယ့် တစ်လနဲ့တစ်လ နေ့ညနာရီချင်း မတူတာဟာ မြန်မာနာရီစနစ်ရဲ့ထူးခြားချက်တစ်ခုပါပဲ။ နေ့ညအချိန်အတိုအရှည်ချင်း တစ်လနဲ့တစ်လ ကွာတယ်မဟုတ်လား။ နေ့တာရှည်တဲ့လဆိုရင် တော်တော်နဲ့ မမှောင်ဘူး။ ညတာရှည်တဲ့လမှာလည်း တော်တော်နဲ့ မိုးမလင်းဘူး။ အဲဒီသဘောအရ နေ့နာရီနဲ့ညနာရီ ကွဲပြားပါတယ်။ ကွဲပြားပုံကို ကုန်းဘောင်ခေတ်က စာဆိုဦးဩက ဒီလိုသံပေါက်ကဗျာရေးထားတယ်ကွဲ့။ “ပတ်သာတံရှည်၊ တီးသံမြည်၊ လက်ဆည်ကန်စာရေး။ တစ်ဆယ်ကောင်းမည်၊ ထမ်းပိုးထည်၊ ယင်းသည်နာရီပေး။ ဆယ်နှစ်လလည်၊ နေ့ဖို့တည်၊ ညဉ့်သည်အကြွင်းဆေး” တဲ့။

ဘာတွေပါလိမ့်လို့ စိတ်ရှုပ်မသွားပါနဲ့။ ပထမသံပေါက်မှာပါတဲ့ နံသင့်ဂဏန်းတွေကို ဖော်

ကြည့်ရင် 'ပတ်'ဆိုတာ ကြာသပတေးနံဆိုတော့ ၅-ပေါ့။ သာက သောကြာနံဆိုတော့ ၆။ အဲဒီလိုပဲ 'တံ=၇၊ ရှည်=၈၊ တီး=၉၊ သံ=၆၊ မည်=၅၊ လက်=၄၊ ဆည်=၃၊ ကန်= ၂၊ စာ=၃၊ ရေး=၄'ပေါ့။ ဒုတိယသံပေါက်အရ အဲဒီဂဏန်းတွေကို ၁၀-နဲ့ပေါင်းပြီး 'ထမ်းပိုး'ဆိုတာက ၂-ဆလုပ်ရမယ်ဆိုတော့ ၂-နဲ့မြောက်ရမယ်တဲ့။ ရတဲ့ဂဏန်းတွေဟာ တန်ခူးလက တပေါင်းလအထိ နေ့နာရီအရေအတွက်အစဉ်အတိုင်း ဖော်ပြတာပေါ့။ 'တန်ခူးလ'က 'ပတ်'ဆိုတော့ ၅။ ၁၀-ပေါင်းတော့ ၁၅၊ ၂-နဲ့မြောက်တော့ ၃၀-ပေါ့။ ဒီတော့ တန်ခူးလမှာ နေ့နာရီ ၃၀-ပေါ့။ နာရီ ၆၀-ထဲက ၃၀-နုတ်တော့ ကျန်တဲ့ ၃၀-ဟာ ညနာရီပေါ့။ တန်ခူးလမှာ နေ့နာရီ ၃၀၊ ညနာရီ ၃၀၊ နေ့နဲ့ည နာရီချင်းညီတယ်။

ကဆန်လမှာ 'သာ'ဆိုတော့ ၆-ပေါ့။ ၆+၁၀=၁၆၊ ၁၆x ၂=၃၂-ဆိုတော့ ကဆန်လမှာ နေ့နာရီ ၃၂၊ ညနာရီ ၂၀-ပေါ့။ နေ့က ညထက်ပိုရှည်တယ်။ အဲဒီလို အစဉ်အတိုင်း နေ့ညနာရီတွေကို ဖော်ပြရမယ်ဆိုရင် နယုန်လ ၃၄-၂၆။ ဝါဆိုလက 'ရှည်'ဆိုတော့ 'ရာဟု' = ၈ ဂဏန်းယူရတယ်။ ၈+၁၀=၁၈၊ ၁၈x ၂=၃၆ ဆိုတော့ ဝါဆိုလမှာ နေ့တာအရှည်ဆုံးပေါ့။ ဝါခေါင် ၃၄-၂၆၊ တော်သလင်း ၃၂-၂၈၊ သီတင်းကျွတ် ၃၀-၃၃၊ တန်ဆောင်မုန်း ၂၈-၃၂၊ နတ်တော် ၂၆-၃၄၊ ပြာသို ၂၄-၃၆(ပြာသိုလမှာ ညတာအရှည်ဆုံးပေါ့)၊ တပို့တွဲ ၂၆-၃၄၊ တပေါင်း ၂၈-၃၂ ဆိုပြီး နေ့နာရီ ညနာရီ ကွဲပြားပါတယ်။

ဒီတော့ ပဟိုရ်စည်တီးရာမှာလည်း တစ်ပဟိုရ်နဲ့တစ်ပဟိုရ် အကွာအဝေးချင်း မတူနိုင်ဘူးပေါ့။ နေ့နာရီ၊ ညနာရီ ၃၆-နာရီရှိတဲ့လမှာ ပဟိုရ်သံ တစ်ခုနဲ့တစ်ခုကြား ၉ နာရီကွာပြီး ၂၄-နာရီရှိတဲ့လမှာတော့ ပဟိုရ်သံတစ်ခုနဲ့တစ်ခုကြား ၆-နာရီပဲ ကွာတာပေါ့။

ပဟိုရ်စည်တီးပုံက ချိတ်ဆွဲထားတဲ့ခေါင်းလောင်းနဲ့စည်ကို ရှေ့နောက်တီးရတယ်။ ခေါင်းလောင်းကိုတီးရင် 'နောင်'လို့အသံထွက်တယ်။ မအူသားတုတ်နဲ့တီးရတယ်။ 'ဒိုင်း'လို့အသံထွက်တယ်။ အဲဒီလို 'နောင်-ဒိုင်း'၊ 'နောင်-ဒိုင်း'နဲ့အချက်ရေပြည့်အောင် ရှေ့နောက်တီးပြီး နောက်ဆုံးအချက်မှာ ခေါင်းလောင်းနဲ့စည်ကို တစ်ပြိုင်တည်း တီးရတယ်။ ရှေးကဗျာတွေမှာ ပဟိုရ်စည်သံကို 'နောင်ဒိုင်းသံ' 'နောင်ဒိုင်းဆော်တယ်'လို့စာဖွဲ့လေ့ရှိတယ်။

မြန်မာနာရီစနစ်နဲ့ပဟိုရ်စည်တီးတဲ့မလေ့ကို ဒီနေ့လူငယ်တွေ အသိနည်းနေပြီဖြစ်တဲ့အတွက် စိတ်ဝင်စားတဲ့လူငယ်တွေ သမီးနဲ့အတူ မှတ်သားနိုင်အောင် ပြည့်ပြည့်စုံစုံဖြေပေးလိုက်ပါတယ်။

(၂) 'ဒူး'လောက်တင်မှ ရင်လောက်ကျ'ဆိုတာက သားကောင်ကို ပစ်ရာမှာ သားကောင်ရဲ့ 'ရင်ဒူး'လို့ခေါ်တဲ့ရင်ညွန့်က နိရိုးနှစ်ဖက်စုံတဲ့အရိုးနဲ့ ရင်နိရိုးကို မှန်းပြီးပစ်မှ သားကောင်ရဲ့ရင်ညွန့်ကို မှန်နိုင်သလို အလုပ်လုပ်ရာမှာ ပိုပြီးမှန်းထားမှ တန်ကာကျတယ်လို့ဆိုလိုတာပါပဲ။ မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်တဲ့ 'မြန်မာစကားပုံ' စာအုပ်မှာ အဲဒီလိုဖွင့်ပါတယ်။ 'ဒူး'ဆိုတာ 'ဒူးခေါင်း'ကိုဆိုလိုတာ မဟုတ်ဘဲ 'ရင်ဒူး'ခေါ်တဲ့ရင်ညွန့်နားကို ဆိုလိုတာလို့မှတ်သားနိုင်ပါတယ်။ 'ပျားဖွတ်သားထိုး၊ မယားခိုး၊ မုဆိုးတံငါ၊ ပါယ်လေးရွာ'ဆိုတဲ့စကားပုံ(ဆိုရိုး)က ပျားဖွတ်သမား၊ သားသတ်သမား၊

မယားခိုး၊ မုဆိုး၊ တံငါသည်တို့ဟာ အပါယ်လေးဘုံကို လားမဲ့သူတွေဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။

(၃) 'ကျောင်းဝင်း'က ရေးထုံးမှန်ပါတယ်။ တချို့အရပ်မှာ 'ဝင်း'ကို 'ဝန်း'လို့အသံထွက်ကြတာမို့ 'ကျောင်းဝန်း'ဆိုတာ အဲဒီခေါ်တွဲအသံအတိုင်း ရေးတာပါ။ 'ဝန်း'ဆိုတာ ဝန်းပတ်တယ်၊ ဝိုင်းရံတယ်လို့လည်း အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ အသံထွက်ရာမှာတော့ 'ကိုဝင်းဖေ'ကို 'ကိုဝန်းဖေ'လို့ထွက်တာမျိုးရှိသလို 'တိုက်တွန်းပါတယ်'ကို 'တိုက်တွင်းပါတယ်'လို့ထွက်တာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ အလဲအလှယ်ပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)
မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ နိုဝင်ဘာလ

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊

(၁)“မန်းတောင်ရိပ်ခို”သင်္ကြန်သီချင်းမှ “မြနန္ဒာ ရေညိုညိုရစ်ကာသန်း”၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြပေးပါရှင့်။

(၂)“လက်မလည်”၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ရှင်းပြပေးပါရှင့်။

မယမင်းနွယ်၊ မန္တလေး။

ဖြေ။ ။(၁)“မန်းတောင်ရိပ်ခို” သီချင်းက ထင်ရှားတဲ့သီချင်းတစ်ပုဒ်ပါ။ သင်္ကြန်ပွဲတော်မှာ မြို့မတူရိယာအဖွဲ့က ပါဝင်ဆင်နွှဲတဲ့အကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားတာမို့ သင်္ကြန်သီချင်းလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။ အဲဒီသီချင်းမှာပါတဲ့“မြနန္ဒာ ရေညိုညိုရစ်ကာသန်းတယ်၊ ရွှေမန်းတောင်ရိပ် တူတူခိုသူပျိုဖြူတွေရယ်”ဆိုတဲ့အပိုင်းက ‘မြနန္ဒာ’ဆိုတာ မဟာနန္ဒာကန်ကို ဆိုလိုတာပါ။ မန္တလေးမြို့တည်တုန်းက မန္တလေးတောင်ကို အမျိုးပြုပြီး တောင်ဘက်မှာ ဇောင်းကလောကန်၊ အနောက်ဘက်မှာ ရွှေတချောင်း၊ အရှေ့ဘက်မှာ နန္ဒာကန်ဆိုပြီး ရွှေကြိုးသတ်မှတ်ပြီးတော့ မြို့ရာခုတ်ထွင်ခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသားရှိပါတယ်။ ဒီတော့ ‘မြနန္ဒာ’ဆိုတာ မန္တလေးမြို့က မဟာနန္ဒာကန်ပေါ့။ ‘ရေညိုညိုရစ်ကာသန်း’ဆိုတာက ကြည်လင်တဲ့ရေတွေ ရစ်သန်းနေတယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ‘ညို’ဆိုတာ ‘ကြည်လင်တယ်’လို့ အဓိပ္ပါယ်ရပါတယ်။ မဟာနန္ဒာကန်ရဲ့ကြည်လင်စိမ်းမြတ်တဲ့ရေတွေ ရစ်ခွေစီးဆင်းနေတဲ့ မန္တလေးတောင်တော်ရိပ်မှာ အတူတူခိုကြတဲ့ရွှေမန်းပျိုဖြူတွေကို ဖွဲ့တာပါ။ (စပ်မိလို့ ပြောရရင် အဲဒီ‘ရေညိုညို’ဆိုတဲ့အဖွဲ့ဟာ ရှေးကဗျာတွေမှာကတည်းက ဖွဲ့ခဲ့တဲ့အဖွဲ့ပါ။ ‘အသက်ကလေးရယ်’တဲ့ရှည်စေလို၊ မြနန္ဒာရေညိုသန်းတယ် မန်းတောင်ရိပ်ခို’တဲ့။ နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်ရဲ့‘မြနန္ဒာ’သီချင်းမှာလည်း ‘ရွှေနန္ဒာမြရည်ကညိုညို’လို့ဖွဲ့ထားပါတယ်။ ဒီသီချင်းကို ဆိုသူကချို့က ‘ညို’ရဲ့အဓိပ္ပါယ်ကို မသိဘဲ ‘နေညိုညို’ထင်ပြီး ‘မြနန္ဒာ နေညိုညိုရစ်ကာသန်း’လို့ဆိုနေကြတာလည်း ကြားရပါတယ်။

(၂) ‘လက်မလည်’ဆိုတာ ‘နားမနေရအောင် အလွန်အလုပ်များသည်’လို့အဓိပ္ပါယ်ရတယ်။ ‘ဒီနေ့ ကျွန်မတို့ မုန့်ဟင်းခါးဆိုင်မှာ လာစားတဲ့လူတွေများလွန်းလို့ မုန့်ပွဲပြင်ရတာ လက်မလည်ဘူး’ဆိုတာမျိုး သုံးလေ့ရှိပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးခင်ဗျား၊

‘ကမ္ဘာ့အက္ခရာ’နဲ့ ‘ကမ္ဘာ့အက္ခရာ’က ဘယ်စာလုံးက မှန်ကန်ပါသလဲ။

မောင်ခန့်စည်သူ၊ မြစ်ကြီးနားမြို့။

ဖြေ။ ။‘ကမ္ဘာ့အက္ခရာ’က မှန်ပါ။ ‘မ’အောက် ‘ပ’ဖြစ်ပါတယ်။ အသံထွက်တော့ ‘ဂဗျည်း’လို့ထွက်ပါတယ်။

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊
'မီးငြိမ်း'နဲ့'မီးညိမ်း' ဘယ်အသုံးက မှန်သလဲရှင့်။

ဒေါ်ကြည်တင်၊ နန်းခွင်၊ အရှေ့ပိုင်း။

ဖြေ။ ။'မီးငြိမ်း'က မှန်ပါတယ်။ 'ငြိမ်း'အောင် 'ငြိမ်း'တယ်လို့ရေးရင်လည်း 'ငြိမ်း'လို့ရေးရပါ
တယ်။ 'ညိမ်း' 'ညိုန်း' အသုံးမျိုး မြန်မာစာရေးထုံးမှာ မရှိပါဘူး။

မေး။ ။ဆရာကြီးရှင့်၊

'ဦး'ကို အမျိုးသားများနာမည်ရှေ့တွင် 'ဦး'ဟုရေးပြီး 'အူး'ဟုအသံထွက်သည်။ 'ဦး
နှောက်'ကိုလည်း 'ဦး'နှင့်ရေး၍ အဘယ်ကြောင့် 'အူးနှောက်'ဟု အသံမထွက်ဘဲ 'အုန်းနှောက်'ဟု
အသံထွက်သည်ကို ရှင်းပြပေးစေလိုပါတယ်ရှင့်။

မမေသူထက်၊ သရက်မြို့။

ဖြေ။ ။သမီးရဲ့မေးခွန်းက စိတ်ဝင်စားစရာပါပဲ။ 'ဦး'နဲ့'နှောက်'ကို တစ်ဆက်တည်းရွတ်ဆိုတဲ့
အခါ 'အုန်းနှောက်'ဖြစ်လာရတာကတော့ နောက်အသံက ရှေ့အသံကို လွှမ်းမိုးတဲ့သဘောလို့မှတ်
နိုင်ပါတယ်။ 'နှောက်'ရဲ့ 'န' အသံဟာ ရှေ့က 'ဦး'နဲ့တစ်ဆက်တည်း ဖြစ်သွားပြီး 'အုန်း'လို့အသံ
ပြောင်းသွားတာပါ။ 'ဦးနှောက်'ဆိုတဲ့စကားကို တစ်ဆက်တည်းမြန်မြန်ဆိုကြည့်ရင် ဆိုရင်းဆိုရင်း
'အုန်းနှောက်'ဆိုတဲ့အသံမျိုး ဖြစ်သွားတာ စမ်းသပ်ကြည့်နိုင်ပါတယ်။ အလားတူ သာဓကတစ်ခုက
'အိပ်မက်'ပေါ့။ တစ်ဆက်တည်း ရွတ်ဆိုတဲ့အခါ နောက်က 'မ'သံရဲ့အရှိန်ကြောင့် 'အိပ်'က 'အိမ်'
ဖြစ်ပြီး 'အိမ်မက်'လို့အသံထွက်တာပါပဲ။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

မင်္ဂလာမောင်မယ်၊ ဒီဇင်ဘာလ။

ကုန်းဘောင်ခေတ် အချင်းကဗျာများ
(ခိုးချင်း၊ လွမ်းချင်း၊ ဟန်ချင်း၊ ဂုဏ်ချင်း)

မောင်ခင်မင် (ခေုဖြူ)

ကုန်းဘောင်ခေတ် အချင်းကဗျာများ (ဒုံးချင်း၊ လွမ်းချင်း၊ ဟန်ချင်း၊ ဂုဏ်ချင်း)

မောင်ခင်မင်(ခေုဖြူ)

ကုန်းဘောင်ခေတ် အချင်းကဗျာများတွင် ဒုံးချင်း၊ လွမ်းချင်း၊ ဟန်ချင်း၊ ဂုဏ်ချင်းတို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။

ဒုံးချင်းသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ခေတ်စားသော တေးကဗျာတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဘုရားပွဲ၊ ဘုန်းကြီးပွဲတို့တွင် ဒုံးလွတ်ရာ၌ သီဆိုသော တေးသီချင်းဖြစ်၍ ဒုံးချင်းဟုခေါ်သည်။ ဒုံးမှာ ယမ်းများထည့်ထားသော မီးကျည်တောင့် ဒုံးလက်နက်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဘုန်းကြီးပွဲများတွင် ဘုန်းတော်ကြီး၏ရုပ်ကလာပ်တော်ထားရာ လောင်တိုက်ကို ဒုံးတိုက်၍ မီးသင်္ဂြိုဟ်လေ့ရှိသည်။ ဒုံးလွတ်ရာတွင် အမြင့်သို့လည်း လွတ်နိုင်သည်။ အဝေးသို့လည်း လွတ်နိုင်သည်။ ဒုံးလွတ်ရာသို့ ဒုံးပို့ရာတွင် ဒုံးစီးရုပ်ကြီးများ ပြုလုပ်ပြီး ထိုအရုပ်များအကြောင်းဖွဲ့သော ဒုံးချင်းများကို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ဆိုကြသည်။ ဒုံးချင်းဖွဲ့ရာတွင် ဖိုးသူတော်ရုပ်၊ တောင်သူကြီးရုပ်၊ ဇီးကွက်ရုပ်စသည့်အရုပ်များအကြောင်း ဖွဲ့သည်။ ဟာသရသမြောက်သောအဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။ ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၊ လူဦးမင်း၊ ဦးပုည၊ ကင်းဝန်မင်းကြီး စသည့်စာဆိုများသည် ဒုံးချင်း ရေးဖွဲ့ကြသည်။

ဖိုးသူတော်ဦးမင်း၏တောင်သူကြီးရုပ်ဒုံးချင်းတွင် ကုန်းဘောင်ရွှေဘိုတည်ထောင်စကတည်းက ဘေးဘိုးစဉ်ဆက် ရေးတော်မရှောင် အမှုထမ်းခဲ့သော ယောက်ျားကောင်းများ ဖြစ်ကြောင်း၊ လက်တစ်ဖက်က စွယ်စုံခက်ရင်းကြီးကို ကိုင်၍ လက်တစ်ဖက်က ကိုးပိဿာစီးသော ဓားမကြီးကို ကိုင်ထားသော တောင်သူကြီးမှာ တိုင်းပြည်အေးချမ်းချိန်တွင် သီးနှံမျိုးစုံ စိုက်ပျိုးစားသောက်နေကြောင်း လူပျိုကြီးဖြစ်သော မိမိချက်သည့် ဟင်းလျာကို အပျိုကလေးတွေ နံကားသွားအောင် စားဖို့ ဖိတ်ခေါ်ကြောင်း ဟာသမြောက်စွာ ဖွဲ့ထားသည်။

ဦးအင်း၏အဘိုးအိုရုပ်ဒုံးချင်းတွင် ခါးမှာ မှင်ကြောင်ထိုးကာ စိပ်ပုတီးကိုင်ပြီး ဆေးတံကို ခဲထားသော အဘိုးအို၏ ရွှင်မြူးဖွယ်အသွင်ကို ဖွဲ့သည်။ ဦးမင်းခေါင်၏ဖိုးသူတော်ရုပ်ဒုံးချင်း၊ ဦးပုည၏ပုဏ္ဏားရုပ်ဒုံးချင်း၊ ဂဠုန်ရုပ်ဒုံးချင်း၊ သာရကာရုပ်ဒုံးချင်း စသည်ဖြင့် ဒုံးချင်းများ ပေါ်ပေါက်သည်။ အရေးအဖွဲ့မှာ "ကိုယ်လုံးပြောက်စုံ နီဝါကွက်နဲ့၊ ငါတောက်တဲ့နက် ဘာမဖြူ၊ ကျယ်မချဲ့နှင့် ကပ်လျှင်ကြေမယ်၊ သစ်နန်းရိပ်ဝေ ရွှေလိုက်အောင်း၊ သောင်းကျော်နဲ့ဂုဏ်"ဟူ၍ ဦးအင်း၏တောက်တဲ့ရုပ်ဒုံးချင်းတွင် ဖွဲ့ပုံကဲ့သို့ တက်ကြွရွှင်မြူးဖွယ် အရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ မောင်မင်းအို၏တောသားရုပ်ဒုံးချင်းတွင် ဘေးဘိုးစဉ်ဆက် မရောက်ဖူးသော ရွှေမြို့တော်ကို မိမိကံကောင်းစွာ ရောက်လာရပြီး ရွှေနန်းရွှေဘုံကို မြင်တွေ့ရကြောင်းကို ဘေးဘိုးစဉ်ဘီကလျှောက်လို့၊ ရွှေမြို့တော်ဆို အလွန်ကြောက်၊ ကျုပ်တစ်ယောက်သာ ကံကောင်းကြုံလို့ ရွှေနန်းရွှေဘုံ မြင်ပေရ၊ ပြောပနိုင်အောင် "ဟုဖွဲ့ထားပုံမှာ ပြုံးစရာကောင်းပါသည်။

လွမ်းဆွတ်ကြည်နူးဖွယ်များကို ရေးဖွဲ့သော လွမ်းချင်းသည်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ပေါ်ပေါက်သောကဗျာမျိုး ဖြစ်သည်။ အချပိုဒ်များတွင် "မရွှင်လွမ်းလိုက်လှနော်အဝေး"၊ "ညှာဖက်ကို သူမပေးလို့ ဆွေးလှတယ်လေး"စသည့် "အေး"ကာရန်ကလေးဖြင့် လွမ်းသံပါအောင် ဆိုရသည့်အတွက် အရေးအဖွဲ့ကလည်း လွမ်းစရာကောင်းသည်။ မဟာအတုလမင်းကြီးဦးကြီး၊ ဦးဆောင်း၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် စသည့်စာဆိုများသည် လွမ်းချင်းရေးဖွဲ့သော စာဆိုများဖြစ်သည်။

မဟာအတုလမင်းကြီး၏ဆယ့်နှစ်ရာသီဘွဲ့လွမ်းချင်းများတွင် အခြားရာသီဘွဲ့များနည်းတူ တစ်ရာသီစီ၏အကြောင်းကို ဖွဲ့ထားသည်။ တန်ခူးလဘွဲ့လွမ်းချင်းတွင် "ထပ်ထပ်သာစောတော့တယ်၊ မြကြောငယ်ရစ်

သီ၊ ကိုက်ဖူးငယ်စီသည် ပွင့်သီရီရွှေရင်ခတ်ကယ်တို့ ရှစ်ရပ်ကယ်နယ်တစ်ခုက စိုလှတယ်လေး "ဟူ၍ ရွှေရောင် ဝင်းနေသော ရင်ကတ်ပန်းများ အရပ်ရှစ်မျက်နှာလုံး ပွင့်ကြပုံနှင့်အစချီသည်။ တစ်လစီ၏ ရာသီ၊ စန်းယုဉ် နက္ခတ်၊ ရာသီပန်း၊ ရာသီပွဲတော်တို့ကို ဖွဲ့သည်။ သီတင်းကျွတ်လဘွဲ့တွင် တူရာသီဝယ် အသဝနီကြယ်မြတ်၊ ကျီးမင်းသိန်လည်း၊ ရောင်ရှိန်လျှပ်သို့၊ သုဒသ်ကယ်နန်းလို၊ မီးမြင်းမိုရ်နှင့်၊ ဝါဆိုကင်းလွတ်၊ သီတင်းကျွတ်မို့" ဟူ၍ တူရာသီ အသဝနီနက္ခတ်၊ ကျီးတာရာ၊ မီးမြင်းမိုရ်ပွဲ"တို့ ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ပုံမျိုး ဖြစ်သည်။ "သဲစေတီငွေ သောင်ကမ်းက၊ လွမ်းလှတယ်လေး"ဟူ၍ စာဆို၏ လွမ်းသံကလေး အနည်းအကျဉ်းပါသည်ကလွဲ၍ ဆယ့်နှစ် ရာသီ၏ သရုပ်ကို မှတ်တမ်းဖွဲ့သည့်သဘောကို အဓိကထား၍ ရေးဖွဲ့ကြောင်း တွေ့ရသည်။

ဦးကြီး၏ လွမ်းချင်းများသည် ကျေးလက်တောရွာခလေ့ကို ပေါ်လွင်စွာ သရုပ်ဖော်သောကဗျာများဖြစ် သည်။ "ခါတလဲ့ လာခဲ့ပါ ကျုပ်တို့ဆီ"ဟူသော ဖိတ်ခေါ်သံဖြင့် အစချီ၍ ဖားကင်ခြောက်ကျပ်တင်နှင့်ငရုပ်ဝါ ထောင်းပြီး ခရမ်းသီးခြောက် ပုန်းရည်ကျိုဟင်းနှင့်ဖွယ်ဖွယ်ရာရာ ပြင်ထားသော ပုသိမ်ဆင် ထမင်းဖြင့် ကိုရင့် ကို ကျွေးချင်လှတယ်လေး "ဟူ၍ လှိုက်လှိုက်လှဲလှဲ ဖိတ်ခေါ်ဟန် ရေးဖွဲ့ပုံမှာ တောသူတောင်သားများ၏ ကျွေး ချင်မွေးချင်စိတ် ထက်သန်ပုံကို ဖော်ပြနေသည်။ စည်းစိမ်ကြီးပါဘိ၊ အစချီကာ အခြင်မြေသတ်၊ ပင်ထန်းရွက် နှင့်၊ ခေါင်ပျက်အိမ်"ပေါ်က "ခုတင်ကြမ်းပေါက်" သုံးချောက်ထောက်ပေါ်မှာ နွားသားရေအခင်းပေါ်၌ မှောက် ချည်လှန်ချည် လဲလျောင်းကာ ထမင်းစားပြီးစ အဆီယစ်ပြီး မှိုန်းနေသော ဆယ်အိမ်ခေါင်းမင်းကို ဆယ်အိမ် ခေါင်းကတော်ကိုယ်တိုင် နှိပ်ပေးတော့မှ အိပ်ပျော်သွားပုံတို့ကို ဖွဲ့ထားပုံမှာ ပြုံးစရာကောင်းလှပါသည်။

ချောင်းတစ်ဖက်မှာ ထွန်ရေးငင်နေသော ချစ်သူမောင်ခမျာ မိုးရွာ၍ ချောင်းရေကျလာလျှင် ပြန်မလာ နိုင်မည့်အရေးကို တွေးကာ "ရွှေညာမှာ ညိုတဲ့မိုးငယ်မို့ ပျိုစိုးတယ်မောင်ငဲ့လေး"ဟု မြည်တမ်းမိပုံ၊ မောင်နှင့် ဆုံစည်းခဲ့ရပုံကို ပြန်၍ မြင်ယောင်မိရာ၌ ခါးမင်ကြောင်ငယ်၊ ရွှေညောင်ဘယ်ဝေ၊ အမယ်လေးဆိုတုန်းက၊ ပျို ပုန်းလို့တွေ့သူမို့"ဟူ၍ ခါးမှစ၍ ထိုးကွင်းမင်ကြောင်ကလေးများဖြင့် တန်ဆာဆင်ကာ ခါးတောင်းကျိုက်ကျား ကျားနှင့်ညောင်တစောင်းထုံးထားသော မောင့်ကို အမေဆူသည့်ကြားက ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုးတွေ့ပြီး ချစ်ခဲ့ရပုံ တို့ကို မြင်ယောင်သတိရရင်း တစ်ညတွေးမိသည်ကို "ဗျာပါသည်နင် တစ်နှစ်ထင်"ကာ လွမ်းနေမိပုံတို့ကို ဖွဲ့ ထားပုံမှာ သရုပ်ပေါ်ပါသည်။

ကျေးရွာသူကလေးများ လက်ပံပွင့်ကောက်ကြပုံကို ဦးဆောင်း၏ လွမ်းချင်းတွင် ရေးဖွဲ့ရာ၌ အချင်း ချင်းခေါ်ကြ ထူးကြ ပြောဆိုကြသည့်အသံကို ကြားယောင်လာအောင် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ "လာဟေ့ ဒွား၊ သွားကောက်ချည်စို့၊ ပွင့်ခြောက်ကယ်အနားလန်၊ ဆက်ရက်ကယ်ညံ၊ ပင်လက်ပံ ကြွေချိန်ကျပြီမို့ မိဇံလှ နင် လိုက်အုံးမလား၊ သုံးစိတ်ဝင်ထန်းလျှော်တောင်းနှင့်ပေါင်းလန်မှ ပြန်ကြမယ်လေး"ဟု တပျော်တပါး ပြောဆို ကြပြီး ကောက်လာသော လက်ပံပွင့်ခြောက်များကို အမဲနံနှင့်ရောကျို၍ ပြောင်းဆန်ထမင်းနှင့်စာမည်ဆိုလျှင် ပြောင်းဆန်အို မျိုမကျရယ်နှင့်မြိန်လှတယ်လေးဟု စားချင်စဖွယ် ဖွဲ့ထားပုံမှာ အသက်ဝင်လှပါသည်။ အလား တူ ကျေးလက်ခလေ့ကို သရုပ်ဖော်သော လွမ်းချင်းများစွာ ရှိပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် လွမ်းချင်းများတွင် ကျယ်သည့်အလျောက် ကျေးလက်ဘွဲ့လွမ်းချင်းများသာ မက ထီးနန်းဝန်းကျင်ဘွဲ့လွမ်းချင်းများလည်း တွေ့ရသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ "ဝိဇယကာရီ"နှင့် "ဣန္ဒာဝံ သ"နန်းတွင်းဇာတ်များတွင် ဇာတ်ဆောင်များ သီဆိုဟန် ဇာတ်ဝင်လွမ်းချင်းများ ရေးဖွဲ့သည်။ မင်းသမီးက မင်းသားကို "လာမချော့လာနှင့် တန်တော့ဖျာရွှေကိုယ်၊ ဘုန်းမိုမိုငယ် မယ်ကလို မောင်မညာလို့ ရောင်ခွာစိမ်း ရက်တယ်လေး"ဟု ကနွဲ့ကလျ ပြောဟန်၊ မင်းသားက မင်းသမီးကို ပျံမွှေးငယ်ချိုချို၊ ငိုဟန်ဖွဲ့လို့- အစွဲတော် ပိုလှချည့် ကွန်းခိုတဲ့ရွှေဘုံပေါ်မှာ အမူတော်သည်မယ်များလှချည့်၊ ချုံရိပ်နေ ဟိုရွှေကျားက စားတတ်လေးဟူ ၍ သည်လောက်မူနွဲ့နေလျှင် ကျားလာကိုက်လိမ့်မယ်ဟု ခြောက်လှန့်ပုံတို့ကို ဟန်မူပါပါ ဖွဲ့ထားပုံတို့မှာ နှစ် သက်ဖွယ်ကောင်းပါသည်။ မန္တလေးမြို့၊ ပညာရှိအသုံးတော်ခံ ဦးဘိုးအိုသည် ဒွားဒယစိန္တာကျမ်းကို ပြုစုရာ ထို ကျမ်းတွင် ရာသီဘွဲ့လွမ်းချင်းများ ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်ပေါ် အချင်းကဗျာများတွင် ဟန်ချင်းလည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ဟန်အမူအရာ ဖြင့် သီဆိုရသော တေးသီချင်းဖြစ်၍ ဟန်ချင်းဟုခေါ်သည်။ ကောက်စိုက်ပွဲ၊ ကောက်ရိတ်ပွဲ၊ လှေပွဲ၊ လွန်ပွဲ စသည်တို့၌ အစုလိုက် ဟန်ရေးပြ၍ သီဆိုလေ့ရှိကြသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် ဟန်ချင်းများ ရေးဖွဲ့ရာ တောင်ထားဝယ်အစုယောက်ျားဟန်ချင်း၊ ရွှေပြည်မှန် ကင်းအစုဟန်ချင်း၊ တောင်လုံးမှိုင်းလှေတော်ဟန်ချင်းစသည်တို့ ထင်ရှားသည်။ တောင်ထားဝယ်အစုယောက်ျားဟန်ချင်းတွင် ထားဝယ်အစုအမှုထမ်းများ၏စွမ်းရည်ကို ဖွဲ့သည်။ ထားဝယ်မြို့မှသူကောင်းသားမြေးတို့ကို ရွေးချယ်၍ အမှုထမ်းစေသောအဆောင်ဖြစ်၍ "ထားဝယ်ဆောင်"ဟုခေါ်သည်။ ထိုအဆောင်တွင် အမှုထမ်းရသူများဖြစ်သည်။ "လက်ရုံးချီ ဤမြေစောင်းလို့ ရိုက်ငြောင်းကုန်အိမ်သွက် သွက်ယိုင်" "မှန်နန်းတွေမြင့် လက်ယာပေါ် ထားဝယ်ကျွန်တော် ရွေးသန့်လက်ရင်း"စသည်ဖြင့် ဟန်ပါပါ ခုံခုံညားညား ဖွဲ့သည်။ တောင်လုံးမှိုင်းလှေတော်ဟန်ချင်းတွင် မြေပေါ်ရေပေါ်လှေတော်ချင်း မှန်ကင်းစီ တီထွတ်ထိပ်တင် စသည်ဖြင့် မိမိတို့၏ လှေတော်ကို ချီးမြှောက်ဖွဲ့သည်။ သံတော်ဆင့်ဆောမြို့စား ရေးဖွဲ့သော "ကျောက်တော်ကြီးဘုရားကြို မိန်းမဟန်ချင်း"တွင် သီဆို၍ ဟန်ပြသူ မိန်းကလေးများက မိမိတို့၏အလှကို ဂုဏ်တင်ကာ ငါးကြန်ညီနဂိုယဉ်မို့ ဗိုလ်သဘင် ရွှေညီစုမှာ ရှုလိုက်ကြကသိုဏ်း"ဟူ၍ မိမိတို့ကို ကြည့်ရှုကြရန် ပြောဆိုပုံကို တွေ့ရသည်။

"မဆင်ဘဲနှင့် အကဲပေါ်ရွှေမိုင်း လှေတော်ကြည့်လိုက်ကြစမ်း"အစချီ လမိုင်းလယ်သူဟန်ချင်းတွင် မိန်းကလေးများက မိမိတို့အလှကို ဂုဏ်တင်ရင်း "ချစ်တယ်လို့ဆို၊ ပျို့ဆီကိုတယ်မတိုးနှင့် ကျွဲညိုကဆိုး တော်တို့ရှင်တို့"ဟု ဟန်ရေးပြပုံ၊ မိမိတို့ကို ချစ်ကြိုက်လျှင် တစ်သက်လုံး ပေါင်းသင်းပါ။ ဤသို့ မဟုတ်ဘဲ ထိပါးကျူးလွန်လျှင် ကျွဲခေါင်းအလေးချိန်ရှိသော ငွေကို လျော်ကြေးပေးရပါသည်။ တစ်ရွေးသားမှ မလျှော့နိုင်ပါဟူ၍ ပြောပုံကို "ရွေးမျှလျှော့ဘူး ကျွဲခေါင်း"ဟူ၍ ဖွဲ့ကာ အဆုံးသတ်ထားပါသည်။

"အေးကောင်းပျိုရွယ် သူငယ်ချင်းတို့"အစချီဟန်ချင်းတွင် မန္တလေးနေပြည်တော်အရှေ့ဘက် အောင်ပင်လယ်ရွာမှ ကောက်စိုက်သမကလေးများ လမိုင်းလယ်ခေါ် ဘုရင့်လယ်တော်တွင် ကောက်စိုက်ရင်း ဤဟန်ချင်းကို သီဆိုကာ ဟန်ရေးပြကြသည်။ ဆင်းရဲချို့တဲ့သော မိမိတို့ဘဝအကြောင်းကို အကောင်းဘက်က ရှုမြင်ကာ ဟာသနှော၍ ပြောပြဟန် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ သူတို့ခမာ သနပ်ခါးမလိမ်းနိုင်၍ လှည်းစာခေါက်ကို သွေးပြီး လိမ်းရသော်လည်း ဝမ်းမနည်းကြ။ ရွှေမဝတ်နိုင်၍ ထန်းရွက်ဆွဲကြိုး၊ လက်ကောက်များ ဆင်ထားရသည်ကို "ထန်းပင်ကြီးကဖြစ်သည့်ရွှေ"ကို ဆင်ရသည့်အတွက် ပန်းထိမ်လက်ခ ပေးစရာမလိုဟု ဟာသနှောသည်။ ဆူးပန်းလုံးကို ဘယက်အဖြစ်ဆွဲ၊ ပေရွက်လိပ်ကို နားတောင်းဆင်ရသည်။ အနံ့တိုထဘီနှင့်သစ်ခေါက်ဆိုးအင်္ကျီကို ဝတ်ရသည်။ အင်္ကျီမှာ ချုပ်ရိုးများ ပြည့်နေသည်ကို "သန်းကိုက်၍ မယား"ဟု ဟာသနှောသည်။ မိမိတို့ကပြစဉ် လာပြီး ပိုးပန်းသောကာလသကို ဟန်ရေးပြသည့်အနေနှင့်ပိတ်စငါးမျိုးစပ်၍ ချုပ်ထားသော အကွက်အပြောက်တွေ ဖြစ်နေသည့်ငါးမျိုးဆင်ပဝါပြောက်မှာ အဖာတွေ တစ်ရာလောက်ကို မြှောက်၍ ပြလိုက်ကြပါစို့ဟု ဆိုကြပုံမှာ ဟာသမြောက်ပြီး အသက်ဝင်လှပါသည်။

အန်ချင်းကို ဂုဏ်ချင်းဟုလည်း ခေါ်သည်။ ကဗျာဗန္ဓာရကျမ်းတွင် "ဟန်ချင်းအနေ လှေတော်ဂုဏ်ချင်းများ"ဟူ၍ ကဗျာတစ်ခု၊ "ယောက်ျားဟန်ချင်းနှင့်မိန်းမဟန်ချင်းများ"ဟူ၍ ကဗျာတစ်ခု ခွဲပြထားသည်။ လှေတော်ဂုဏ်ချင်းကို ဟန်ချင်းဟုပြသည်လည်း ရှိသည်။ ဂုဏ်ချင်းမှာ ဂုဏ်ကို ဖော်ထုတ်ဖွဲ့ဆိုသည့်သဘော ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့ပုံချင်းတူပါသည်။ အချို့ကျမ်းများတွင် ဂုဏ်ချင်းဟုသီးခြားမပြဘဲ ဟန်ချင်းထဲတွင် ဂုဏ်ချင်းများပါ ထည့်သွင်းပြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အချင်းကဗျာအမျိုးမျိုး ပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

စာကိုး

-ခင်အေး၊ ဦး။(တည်းဖြတ်)၊ ၁၉၉၃။ မြန်မာစာညွန့်ပေါင်းကျမ်း၊ စ။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး စာစဉ်။

-တင်၊ ဦး။ ၁၉၆၉။ ကဗျာဗန္ဓုသာရကျမ်း။ ရန်ကုန်၊ လယ်တီမဏ္ဍိုင်။

-ဖိုးလတ်၊ ဦး။(စုဆောင်း)။ ၁၉၄၁-၁၉၅၄။ သီချင်းပဒေသာ၊ ပ၊ ဒု၊ ဖြည့်စွက်။ ရန်ကုန်၊ ပညာနန္ဒ။

-မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ ၁၉၆၅။ (ရွေးချယ်)။ ပြည်သူ့တေးသံ။ မန္တလေး၊ ကမ္ဘာ့ခေတ်။

-မောင်မောင်တင်၊ ဦး။ ၁၉၆၆။ လက်ရွေးစင်နှင့်ကဗျာသဘော၊ မန္တလေး၊ ကမ္ဘာ့ခေတ်။

-မြင့်ကြည်၊ ဦး။ (တည်းဖြတ်) ၁၉၉၂။ မြန်မာစာညွန့်ပေါင်းကျမ်း၊ ဒု။ မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး စာစဉ်။ မြန်မာကဗျာ ရွေးချယ်ချက်နှင့်ရတုရွေးချယ်ချက်များ။ ၁၉၇၀။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီ။

မှတ်ချက်။ ။၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ အမှတ်(၃၂၂)၊ (၂၇)နှစ်ပြည့်အထိမ်းအမှတ်ထုတ် ကလျာမဂ္ဂဇင်း စာမျက်နှာ(၅၆ မှ ၅၈)ထိ၌ လာရိုသော ဆောင်းပါးကို ပြန်လည်၍ စာစီရိုက်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၄၈-၁၉၆၂ အတွင်း ကလေးကဗျာ

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

ကလျာမဂ္ဂဇင်း၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ၊ အမှတ် ၃၄၇၊ နှာ ၃၁-၃၃ ထိ။

ကိုလိုနီခေတ်တွင် ဆရာမင်းသုဝဏ်နှင့်ဆရာဒေါက်တာမောင်ဖြူတို့ ထွင်ပြင်ဖောက်လုပ်ခဲ့သော ကလေးကဗျာ လမ်းကြောင်းသည် လွတ်လပ်ရေး ရပြီးချိန်တွင် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးလာပါသည်။ ဆရာမင်းသုဝဏ်၏ "မောင်ထွေးဖို့ကဗျာများ"ကို နာမည်ပြောင်းလိုက်သော "မောင်ခွေးဖို့ကဗျာများ"သည် လွတ်လပ်ရေးခေတ်တွင် ကလေး များ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် ရွတ်ဆိုစရာ ကဗျာများအဖြစ် ဆက်လက်ပြီး အသက်ဝင်နေသည်။ အင်္ဂလိပ်ကဗျာ Tom Thumb's Alphabet သံပေါက်ကို အတုယူ၍ ဆရာမင်းသုဝဏ် ရေးဖွဲ့သော "ကကန်စွန်းပင်ရေမှာရွှင်" အစချီ ကကြီးကခွေးလင်္ကာ သည် ကျောင်းနေစကလေးများ ပျော်ရွှင်စွာ ရွတ်ဆိုရသော ကဗျာအဖြစ် သူငယ်တန်း မြန်မာဖတ်စာထဲတွင် အသက်ဝင် နေပါသည်။

ထို့အတူ ဆရာဒေါက်တာမောင်ဖြူ ရေးဖွဲ့သော "ကိုအေးနဲမခွေး ရေခပ်ဖို့ တောင်ပေါ်ပြေး" အစချီ Jack and Jill ဘာသာပြန်ကဗျာ၊ "ပဲသိုးမည်း၊ သိုးမွေးရိုပါစ"အစချီ Baa Baa Black Sheep ဘာသာပြန်ကဗျာ စသည့်ကလေး ကဗျာများသည်လည်း ကလေးများ၏ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ယုံနှံ့သော ကဗျာများဖြစ်သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ထို ကဗျာများသည် စာသင်ခန်းတွင်း၌လည်းကောင်း၊ စာသင်ခန်း ပြင်ပ၌လည်းကောင်း ယုံနှံ့လျက် ရှိပါသည်။

လွတ်လပ်ရေး ရပြီး အစောပိုင်းကာလတွင် ပေါ်ပေါက်သော ကလေးကဗျာများမှာ ဆရာမင်းယုဝေနှင့်ဆရာမ ငွေတာရီတို့ရေးစီမံထားသော ကလေးကဗျာများ ဖြစ်သည်။ စာဆိုမောင်နံ့သည် မိမိတို့၏ကဗျာစာအုပ်များတွင် ကလေးများ ပျော်ရွှင်စွာ ရွတ်ဆိုစေလိုသောစေတနာဖြင့် ကလေးကဗျာကို ဂရုတစိုက် ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့သည်ကို တွေ့ရပါသည်။ မင်းယု ဝေ၏ဘဝမာလာကဗျာများ(၁၉၄၉)တွင် "ကြယ်လူပြောင်"၊ "နာရီ"၊ "လည်ဆွဲ"၊ "ဖား"၊ "ဥသြရေ"ဟူသော ကလေးက ဗျာများ ပါဝင်ပါသည်။ "ကြယ်လူပြောင်"ကဗျာတွင် "မျက်လုံးဖြူဖြူ ပေကလပ်နဲ့၊ မျက်တောင်ခတ်ခတ် ပြူးကြောင် ကြောင်၊ မိုးပေါ်ကကွယ်၊ ပြုံးကာကြည့်လို့၊ ပြုံးစိစိနဲ့သူပြောင်လောင်"ဟူ၍ ကြယ်ကလေးကို လူပြောင်ကလေးအဖြစ် သရုပ်ဖော်သည်။ "ငါ့ကိုသာကွယ် လှောင်မပြန့်၊ မျက်စနဲ့ ငလူပြောင်၊ မေမေလာရင် တိုင်ပါရော့မယ်၊ မင်းကိုတော့ဖြင့်၊ ရိုက်လေအောင်၊ ရိုက်အောင်၊ ရိုက်အောင်"ဟူ၍ ကလေးက ကြယ်ကလေးကို ကြည့်ပြီး ပြောနေဟန် ချစ်စဖွယ် ဖွဲ့ထားပါ သည်။

ရတနာကဗျာများ(၁၉၅၀)တွင် ငွေတာရီ၏ "မိုးကြိုးတေး"၊ "ကိုထွေးအမှာ"၊ "စာဆိုကလေး"ကဗျာများ ပါဝင် သည်။ "မိုးကြိုးတေး"တွင် "ငွေမိုးရယ် ရွာပါတော့ ရေကြည်လိုလှပေါ့၊ တစ်ကျော့နှစ်ကျော့ ထပ်ကာဆို မြက်ခြောက်ဟစ် လို့ငို၊ တေးချိုပါတဲ့ကိုရွှေဖား၊ အံ့အင်မြည်လိုကြား" စသည်ဖြင့် ဖွဲ့ထားပါသည်။ မင်းယုဝေ၏ ကလေးကဗျာများလည်း ပါ ဝင်ရာ "နှုတ်ခမ်းမွေးနှုတ်ခမ်းမွေး၊ ဘကြီးနှုတ်ခမ်းမွေး၊ နှုတ်ခမ်းမွေးက တလူလူ၊ ပူစိကြီးနဲ့တူ၊ တူတူမေ့ ခြောက်ကပ် ကပ်၊ ညောင်ညောင်မအော်တတ်" ဟူသော "နှုတ်ခမ်းမွေး"ကဗျာမှာ ကလေးများ ပျော်ရွှင်စွာ ဆိုကြသော ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

ဆရာမနုယဉ်သည် လွတ်လပ်ရေး မတိုင်မီကပင် ကလေးကဗျာများ ရေးဖွဲ့ခဲ့ရာ လွတ်လပ်ရေးခေတ်တွင် ပေါ် ထွက်သော မေ့မသွားချာကဗျာများ(၁၉၅၁)သည် သီးသန့်စာအုပ် ဖြစ်သည်။ ကဗျာတိုင်းတွင် ပန်းချီသရုပ်ဖော်ပုံများ ပါ ဝင်သည်။ "တပေါင်းတန်ခူး အတာကူး။ ကဆုန်နယုန် မိုးဦးမှုန်"စသည်ဖြင့် "တစ်ဆယ့်နှစ်လ"ကို ရေးဖွဲ့သည်။ နုယဉ် သည် ၁၉၅၆ ခုတွင် "ကကယားမယ်၊ လှမျိုးကြယ်"အစချီ ကကြီးခွေးလင်္ကာကိုလည်း ရေးဖွဲ့သည်။

မြန်မာဖတ်စာများတွင်လည်း ကလေးများ ရွတ်ဆိုချင်စဖွယ် ကဗျာများ ပါ ဝင်ပါသည်။ ဦးဖေမောင်တင်နှင့်ဦး ဝန်တို့ပြုစုသော မြန်မာဖတ်စာများတွင် "ဝကလေး ဝိုင်းဝိုင်းစက်၊ ဆင်ခေါင်းပေါ်ကိုတက်၊ ဆင်ခေါင်းထက်က ဝနဲ့ပူး၊ ဟောတော့ ထဆင်ထူး"ကဗျာကဲ့သို့ သင်ကြားမှု အထောက်အကူပြုသော ကဗျာများ ပါဝင်သည်။ ဖတ်စာစာကြောင်းက လေးများကိုပင် "ဧရာဝတီဗေဒါဆီ၊ နေရီညကူး ဗေဒါဖူး။ အသားညိုညို တို့ကိုကို၊ စိုစိုဝဝ တို့မမ"စသည်ဖြင့် ကာရန်က လေးများ၊ အသံအချီအချကလေးများဖြင့် ရေးသားထားရာ ကလေးများ ရွတ်ဆိုချင်စဖွယ် ဆွဲဆောင်မှုရှိလှပါသည်။

ထိုကာလတွင် စာနယ်ဇင်းများ၌ ကလေးစာပေများကို နေရာပေး၍ ထည့်သွင်းလာကြရာ ကလေးကဗျာများလည်း ပါဝင်လာကြရာ ကလေးကဗျာများလည်း ပါဝင်ပါသည်။ စာပေဗိမာန်မဂ္ဂဇင်းတွင် "ကလေးရိပ်သာ"အမည်ဖြင့် ကဏ္ဍတစ်ခု ဖွင့်၍ ကလေးများအတွက် သုတရသ စာပေများ ထည့်သွင်းရာ ဆရာမင်းသုဝဏ်၊ ဆရာတက္ကသိုလ်မောင်မောင်ခင်၊ ကာတွန်းဦးဖေသိန်း စသည့်ဆရာများ၏ကလေးကဗျာများ ပါဝင်ပါသည်။ တက္ကသိုလ်မောင်မောင်ခင်၏ "မေ့သားကြီး"ကဗျာတွင် မြီးတံတို ကြောင်အို ကိုက်မယ်လို့၊ ဆိုလိုက်တဲ့မေမေရယ်၊ ကြောက်ပါဘူးကွယ် ဟူ၍ သားငယ်က ပြောဆိုဟန် ရေးဖွဲ့ကာ ကလေးများ မကြောက်တတ်အောင် အားပေးပုံကို တွေ့ရသည်။

ဆရာဇေန ဦးစီးသော ကလေးဂျာနယ်(ခလေးဂျာနယ်)သည် ၁၉၅၅ ခုနှစ်တွင် စတင်ပေါ်ထွက်ပြီး ကလေးများ ဖတ်ချင်စဖွယ် ကဏ္ဍအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။ မင်းသုဝဏ်၊ နယဉ်၊ တက္ကသိုလ်နန္ဒမိတ်၊ မောင်ယဉ်နွယ်၊ ထွက်နေနွယ်၊ ဗန်းမော်ညိုနွဲ့၊ မြင့်သူ၊ ကြည်အောင်၊ ဗန္ဓရဝင်း၊ မောင်သက်လွင်၊ ကောက်လှိုင်း စသည့်ကဗျာဆရာများ၏ကဗျာများ ဝေဝေဆာဆာ ပါဝင်သည်။ ကလေးဂျာနယ် အမှတ်(၁)တွင် ပါဝင်သော "ညီညီလေးချစ်စရာ"ကဗျာမှ "ညီညီလေးက ချစ်စရာ၊ ချိုပြုံးရွှင်မျက်နှာ၊ သန့်စင်မှာပေါ့ သူကလေး၊ နေ့စဉ်ရေချိုးပေး" ဟူသော အဖွဲ့မျိုး၊ ကလေးဂျာနယ် အမှတ်(၅)တွင် ပါဝင်သော "ညီမလေး" ကဗျာမှ "ညီမလေး ထထ၊ ဩကာသ ဆိုဆို၊ ချိုချိုရေ သောက်သောက်"ဟူသော အဖွဲ့မျိုး စသည်ဖြင့် ကလေးများ ရွတ်ဆိုချင်စဖွယ် ကဗျာအမျိုးမျိုး တွေ့ရသည်။ ကလေးဂျာနယ်တွင် ရေးဖွဲ့သောကဗျာများနှင့်ပတ်သက်၍ "စာဆိုဟောင်း စာဆိုသစ်တို့သည် ကလေးကဗျာတို့ကို ဖြိုင်ဖြိုင်ဖွဲ့လာကြပါတော့သည်။ စိတ်ကူးမျိုးစုံ အကြောင်းရပ်မျိုးစုံ၊ ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံဖြင့် ဖွဲ့ဆို၍ အလှဆင်းကြပါတော့သည်။ ကလေးတို့နှစ်သက်ရာ ကောက်ယူပန်ဆင်နိုင်ပါတော့သည်"ဟု ဆရာတင်မိုးက မှတ်ချက်ချပါသည်။

ရှုမဝရပ်စုံမဂ္ဂဇင်းတွင် ၁၉၅၆ ခု မေလကစ၍ "ကလေးရှုမဝ"ကဏ္ဍ ပါဝင်ပြီး ကလေးကဗျာများကို အစဉ်တစိုက် ထည့်သွင်းသည်။ ဂုဏ်ဝင်း၊ မင်းယုနိုင်၊ မောင်ငွေခင်၊ ပန်းတနော်ဝင်းသိန်း၊ ဗန္ဓရဝင်း၊ မောင်ပေါက်စည်(မန်းတက္ကသိုလ်)၊ သက်နွယ်ဦး၊ ကိုကြီးမြင့်သိန်း၊ ကိုကြီး(သန်လျင်)၊ မောင်နန်းနွယ်(ဗန်းမော်)၊ ပခုက္ကူသီတာဖြူ စသည့်ကဗျာဆရာများ၏ ကလေးကဗျာများကို တွေ့ရသည်။ ဆရာဂုဏ်ဝင်းသည် တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ထဲက တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုးစီအကြောင်းကို ကဗျာတစ်ပုဒ်စီ ရေးဖွဲ့ကာ "တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ကဗျာများ"ဟုအမည်ပေး၍ "ကလေးရှုမဝ"တွင် ပုံမှန်ထည့်သွင်းသည်။ တိရစ္ဆာန်တစ်မျိုးစီ၏ သဘာဝကို ကလေးများ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ဖွဲ့ပြသည်။ "ကျား"အကြောင်း ဖွဲ့ရာ၌ "အချမ်းလုံအောင် အင်္ကျီများနဲ့၊ သူ့အသားမှာ ဝတ်ဆင်ကာ။ အနက်အဝါသူ့အစင်းက၊ အိမ်မှာခင်းတဲ့ကတ္တီပါ။ သူရယ်သောခါ သွားတွေဖြိုးလို့၊ ဖိုးပါကြီးနှင့်တူလိုက်တာ။ ခြံလှောင်ထားကာ သံတိုင်စိုက်တော့၊ မမိုက်ဝံ့ပေါ့သူ့ခမျာ။ မေမေပြောဆိုကိုရွှေကျားဟာ သူ့မူတ်လားကွဲ့ ရေးအခါ။ ရွှေယုန်ဘယ်ဆီ သက်ငယ်ရိတ်လို့ တိတ်တိတ်ကလေး အိပ်နေရှာ။ မေးပါမေးပါ"ဟု ဖွဲ့ထားပုံကို ကြည့်လျှင် ကကျား၏အသွင်သဏ္ဍာန်ကို ပေါ်လွင်အောင် သရုပ်ဖော်သည့်အပြင် ရုပ်ရှင်လူရွှင်တော် ဖိုးပါကြီးနှင့်နှိုင်း၍ ကျား၏အမူအရာကို ဟာသပါအောင် ဖွဲ့ပုံ၊ တိရစ္ဆာန်ရုံထဲက ကျား၏သနားစရာဘဝ၊ ရွှေယုန်နှင့်ရွှေကျားဒဏ္ဍာရီမှ ရွှေယုန်၏အလိမ်အညာခံရသော ရွှေကျားအကြောင်း စသည်ဖြင့် စိတ်ဝင်စားဖွယ်အကြောင်းများ ဆက်စပ်ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ထိုအတူ "ဆင်"ကဗျာတွင် "မျက်လုံးငယ်ငယ် နားရွက်ကြီးကို ခြုံပြီး အိပ်ရင်နွေးလိုက်မှာ" ဟူ၍ ဆင်နားရွက်ကြီးကို ခြုံအိပ်ချင်စိတ်ပေါ်လာအောင် ရေးဖွဲ့သည်။ "ဆဒ္ဒန်ဆိုတာ သူတို့မင်းပေါ့၊ မြားနဲ့ခွင်းလို့ သေရရှာ"ဟူ၍ ဘုရားလောင်းဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဇာတ်ကိုလည်း ဆက်စပ်ပြောပြသည်။ "မျောက်"ကဗျာတွင် "ညီနဲ့တူတာ ဘယ်လူလဲလို့ သည်အထဲမှာ ရှာစမ်းကွယ်။ သစ်ပင်တက်ကာ ဆော့ကစားလို့ သွားတစ်ချောင်းလဲ ကျိုးဖူးတယ်"ဟူ၍ အလွန်ဆော့သော ညီလေးကို မျောက်နှင့်နှိုင်း၍ ကျီစယ်ဟန် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ "သာလိကာ"၊ "သားပိုက်ကောင်" စသည်ဖြင့် တိရစ္ဆာန်ရုံထဲက အကောင်များအကြောင်း ပျော်စရာ ရေးဖွဲ့ထားသော ကဗျာများ ဖြစ်သည်။ တိရစ္ဆာန်များကို စိတ်ဝင်စားလာပြီး ချစ်ခင်စိတ် ပေါ်လာအောင် ကလေးများကို သိမ်မွေ့စွာ လှုံ့ဆော်ပေးထားပါသည်။

ကလေးရှုမဝအခန်းတွင် မြန်မာ့ရိုးရာပွဲတော်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မြင်ကွင်းများ၊ ထင်ရှားသောဘုရားပုထိုးများ စသည်တို့ကိုလည်း ကလေးများမှတ်သားဖွယ်၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ် ရေးဖွဲ့ပါသည်။ "သီတင်းကျွတ်"ဆိုသောကဗျာတွင် "မီးပန်းရုံစုံညီလေးရယ်၊ သီတင်းကျွတ်ပြီကွယ်၊ ပျောက်ဝယ်ဖောက်လို့ ညီကစား၊ မီးကိုသတိထား၊ မြို့လုံးထွန်းတဲ့ မီးနီပြာ၊ ညီလေးကြည့်စို့လား။ လမ်းမှာ အမြဲဖော်မကွဲ၊ ညီမလက်ကိုတွဲ" စသည်ဖြင့် ပျော်စရာရော မှတ်စရာပါ ပါအောင် ဖွဲ့ထားပါသည်။

လွတ်လပ်ရေးခေတ်ဦးပိုင်း ၁၉၄၈ ခုမှ ၁၉၆၂ ခုအတွင်း ဂျာနယ်၊ မဂ္ဂဇင်းများတွင် ကလေးကဗျာများကို ဂရုတစိုက်နေရာပေးလာကြခြင်းမှာ ကလေးကဗျာ ဆက်လက်ဖွံ့ဖြိုးရန် လမ်းခင်းပေးနေသကဲ့သို့ ရှိပါသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

စာကိုး

- ခင်မင်၊ မောင်(နေဖြူ)၊ ၁၉၉၇။ တိရစ္ဆာန်ဥယျာဉ်ကဗျာများ။ ပလုတ်တုတ်ကလေးဂျာနယ်၊ ဇန်နဝါရီ၊ ဖေဖော်ဝါရီ။
- ခင်ရီဝင်း၊ မ။ ၂၀၀၆။ ၁၉၄၈ မှ ၁၉၆၂ အတွင်း မြန်မာစာပေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာပါရဂူကျမ်း။
- တင်မိုး။ ၁၉၇၄၊ ကလေးလူငယ်ကဗျာ၊ ကလေးလူငယ်စာပေ၊ ပ၊ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်။
- မိုးဟိန်းဇော်၊ မောင်။ ၂၀၀၇။ မြန်မာကလေးကဗျာသမိုင်း။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာပါရဂူကျမ်း။

သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်

နှင့်

ဓလေ့သုံးစကား

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)

ရေနှင့်ပတ်သက်သော စကားများကို ကြည့်ပါ။ မြစ်တခုစတင်သည့်နေရာကို “မြစ်ဖျားခံရာ” ဟု သုံးသည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုစကားကိုပင် “အရင်းခံသည်” ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် မြစ်နှင့် မဆိုင်သော အခြားကိစ္စများတွင် သုံးလာကြပြန်သည်။ ဒီမူခင်းရဲ့ မြစ်ဖျားခံရာကတော့ မူးယစ်ဆေးဝါးပဲဖြစ်ပါတယ်။ စသည်ဖြင့် သုံးပုံမျိုးဖြစ်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ‘မြစ်ဖျားခံသည်’ ဟူသောစကားသည် ‘အရင်းခံသည်၊ အခြေခံသည်’ ဟူ၍ အဓိပ္ပါယ်ရသောဓလေ့သုံးစကားတခု ဖြစ်သွားပါတော့သည်။

ထို့အတူ ရေစီးရာတွင် ကမ်းပြိုသကဲ့သို့ အများအပြားကျရောက်သည့်သဘောကိုစွဲ၍ စေတနာထက်သန်လွန်ကဲသည်ကို ‘စေတနာရေစီးကမ်းပြိုလိုက်သည်’ ဟု သုံးသည်။ မနစ်သင့်သည့် ရေတိမ်တွင် နစ်သည့်သဘောကို စွဲ၍ မဖြစ်လောက်သော အန္တရာယ်ကြောင့် ဒုက္ခမရောက်သင့်ပဲ ရောက်ရသည်ကို ‘ရေတိမ်နစ်သည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေစုန်တွင် မျောပါသွားသည်ကို အစွဲပြု၍ ဆုံးရှုံးနိမ့်ကျသွားရာသည်ကို ‘ရေစုန်မျောသည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေစီးလာသည်ကို မြောင်းဖောက်ကာ လိုရာရောက်အောင် လုပ်ပေးသည့်သဘောကို အစွဲပြု၍ လိုရာရောက်အောင် စကားလမ်းကြောင်း ပေးသည်ကို ‘ရေလာမြောင်းပေး’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရေစီးအတိုင်း မျောလိုက်ပြီး ခိုနေသည့်သဘောကို အစွဲပြု၍ သက်သာခိုသည်ကို ‘ရေသာခိုသည်’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သဲထဲရေကျပြီး အရာမထင်ပုံကို အစွဲပြု၍ အရာမထင် အကျိုးမဲ့ဖြစ်သည်ကို ‘သဲရေကျ၊ သဲထဲရေသွန်’ ဟူ၍လည်းကောင်း အသုံးပြုကြသည်။

အလားတူပင် မြေနှင့်ပတ်သက်သော ဓလေ့သုံးစကားများကိုလည်း တွေ့နိုင်ပါသေးသည်။ မြေကိုပင် လှန်၍ အနံ့အစပ် ရှာဖွေသည့်သဘောကို အစွဲပြု၍ ‘မြေလှန်သည်’ ဟူသော စကားကို အနံ့အစပ်ရှာဖွေသည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် သုံးသည်။ မြေပေါ် သို့မကျစေပဲ လေးလေးစားစား ခံယူသည့်သဘောကို အစွဲပြု၍ ‘မြေဝယ်မကျ’ ဟူသောစကားကို လေးလေးစားစား (နာယူသည်) ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် သုံးသည်။ မြေအောက်တွင် လျှို့ဝှက်စကားကို လျှို့ဝှက်သောနေရာဟူသော အဓိပ္ပါယ်ဖြင့် သုံးသည်။

ထို့အတူ ‘ခရီးရောက်သည်’ (လိုရာကိစ္စပြီးမြောက်အောင်မြင်သည်) ‘ချောက်ကျသည်’

(ဒုက္ခရောက်သည်) 'ချောက်တုန်းသည်'(ဒုက္ခရောက်စေသည်)၊ 'တောင်တောင်မြောက်မြောက်'(ဟိုဟိုသည်သည်)၊ 'ဖြတ်လမ်းလိုက်သည်'(အတိုနည်းကို လိုက်သည်)၊ 'လှမ်းစ'(အစ)၊ 'လမ်းပိတ်သည်'(အခွင့်အလမ်းပိတ်သည်)၊ 'လမ်းပွင့်သည်'(အခွင့်အလမ်းပွင့်သည်)စသည့်စကားများသည်လည်း သဘာဝဝန်းကျင်နှင့်လူသားတို့ ဆက်သွယ်မှုကို အကြောင်းပြုသောဓလေ့သုံးစကားများဖြစ်ပါသည်။

မိုးလေတို့နှင့်ဆိုင်သော စကားများလည်း ရှိပါသေးသည်။ 'မိုးကောင်းသည်'(အရှိန်အဝါကြီးသည်၊ တန်ခိုးဩဇာကြီးသည်)၊ 'မိုးမဆုံးမြေမဆုံး'(မဆုံးနိုင်အောင်)၊ 'မိုးမမြင်လေမမြင်'(ဘာကိုမျှ မမြင်မတွေးနိုင်ပဲ၊ ဘာကိုမျှ ဂရုမထားနိုင်ပဲ)၊ (ကံဆိုး)'မိုးမှောင်ကျသည်'(အလွန်ညံ့ဖျင်းဆိုးရွားသော ကံကြမ္မာနှင့်ကြုံရသည်)စသည့်ဓလေ့သုံးစကားများကို ကြည့်နိုင်ပါသည်။

သစ်ပင်ပန်းမန်သည်လည်း လူတို့နှင့်နေ့စဉ်ထိတွေ့နေရသော သဘာဝဝန်းကျင်ထဲတွင် အကျုံးဝင်သည့်အလျောက် သစ်ပင်ပန်းမန်တို့ကို အစွဲပြုသောဓလေ့သုံးစကားများကိုလည်း အမြောက်အမြား တွေ့ရပါသည်။ 'ဆူးငြောင့်ခလုတ်'(အနှောင့်အယှက်အဟန့်အတား)၊ 'တနွယ်ငင်တစင်ပါ'(ကိစ္စတခုဆောင်ရွက်ရုံနှင့် အားလုံးပါဝင်အောင်)၊ 'ရွက်အုပ်သီး'(အတွင်းကျိတ်)၊ 'လောင်းရိပ်မိသည်'(အရှိန်အဝါလွှမ်းမိုးခံရ၍ ဖွံ့ဖြိုးသင့်သလောက် မဖွံ့ဖြိုးပဲ ရှိသည်)၊ 'သပွတ်အူ'(အရှုပ်အထွေး)၊ 'အညွန့်ကျိုးသည်'(တိုးတက်ကြီးပွားရန် အခွင့်အလမ်းပျက်စီးသွားသည်)၊ 'အညွန့်ခူးသည်'(အကောင်းဆုံးအစိတ်အပိုင်းကို မတရားယူသည်)၊ 'အညွန့်ချိုးသည်'(တိုးတက်ကြီးပွားမှု အခွင့်အလမ်းကို ဖျက်ဆီးပစ်သည်)၊ 'အညွန့်တုံးသည်'(တိုးတက်လမ်းရပ်တန့်သွားသည်)၊ 'အုတ်ကြားမြက်ပေါက်'(အခြေအနေခိုင်ခိုင်မာမာမရှိသူ)စသည့်ဓလေ့သုံး စကားများသည် သစ်ပင်ပန်းမန်များကို အစွဲပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာသောစကားများ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစကားများသည် နေ့စဉ်သုံးစကားနယ်ပယ်တွင် အသားကျ အနည်ထိုင်နေပြီဖြစ်သည့် အတွက် အလွယ်တကူ ပြောဆိုသုံးနှုန်းနိုင်သော စကားများ ဖြစ်နေပါပြီ။ ထိုစကားတလုံးစီ၏ မူလအဓိပ္ပါယ်ကို ခြေခြေမြစ်မြစ် မသိစေကာမူ အခက်အခဲမရှိပဲ သုံးနှုန်းပြောဆိုနိုင်ကြသည်သာ ဖြစ်သည်။ 'သူးခမျာ ဓားရှုတာကို ဂရုမစိုက်မိလို့ မေးခိုင်ပိုးဝင်ပြီး ရေတိမ်နစ်ရတာပဲ' ဟုတစုံတယောက်က ပြောလျှင် 'ရေတိမ်နစ်' ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို တလုံးချင်း စဉ်းစားမနေပဲ 'မသေသင့်ပဲ သေရသည်' ဟုဆိုလိုကြောင်း ချက်ချင်းနားလည်နေကြပါပြီ။ 'ဒီကလေး သိပ်လိမ္မာတာပဲ၊ မိဘစကားကို မြေဝယ်မကျ နားထောင်တယ်' ဟူသောစကားကို ကြားလျှင်လည်း မြေဝယ်မကျဆိုတာ ဘာပါလိမ့်ဟု စဉ်းစားနေစရာ မလိုပဲ ဆိုလိုသော အဓိပ္ပါယ်ကို ဒက်ကနဲ နားလည်နေကြပါပြီ။ 'လူလူချင်း အညွန့်ခူးတာ မကောင်းပါဘူး' ဟူသောစကားကို ကြားလျှင်လည်း အညွန့်ခူးဆိုသည်မှာ သစ်ပင်နှင့်ဆိုင်သော စကားဖြစ်သည်ဟုပင် မစဉ်းစားမိကြတော့ပါ။ မတရားအမြတ်ထုတ်သည့် သဘောကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း အလွယ်တကူ နားလည်နေကြပါပြီ။

လူသည် သဘာဝဝန်းကျင်နှင့်နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ထိတွေ့နေရသည့်အလျောက် သဘာဝဝန်း

ကျင်ကို အစွဲပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာသော ခေလသုံးစကားများသည်လည်း ဘာသာစကားနယ်ပယ်
၌ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် နေရာယူလျက် ရှိနေကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

မှတ်ချက်။ ။ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၅-ခုနှစ်၊ (လ-မသိ)၊ စာမျက်နှာ(၄၄-၄၅)။

ကျင်ကို အစွဲပြု၍ ပေါ်ပေါက်လာသော မလေ့သုံးစကားများသည်လည်း ဘာသာစကားနယ်ပယ်
၌ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ် နေရာယူလျက် ရှိနေကြမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

မောင်ခင်မင်(ခနုဖြူ)

မှတ်ချက်။ ။ မြဝတီမဂ္ဂဇင်း၊ ၁၉၈၅-ခုနှစ်၊ (လ-မသိ)၊ စာမျက်နှာ(၄၄-၄၅)။